

โครงการวิจัย
เรื่อง

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและศึกษาผลกระทบ
ต่อสภาวะแวดล้อมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

เสนอ

องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

จัดทำโดย

วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา

มหาวิทยาลัยทักษิณ

พ.ศ.2552

คำนำ

โครงการวิจัย เรื่อง การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและศึกษาผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย ได้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ ประการแรก เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพเศรษฐกิจ ที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์ ประการที่สอง เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ และประการที่สาม เพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

การจัดทำโครงการวิจัยครั้งนี้ ได้รับความร่วมมือจากทีมงานวิจัยที่เป็นอาจารย์จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ จึงทำให้โครงการวิจัยนี้สามารถสำเร็จลงได้ตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา

มหาวิทยาลัยทักษิณ

บทคัดย่อ

การวิจัยสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย มีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประการคือ เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพเศรษฐกิจ ที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์ เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ และเพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-State Random Sampling) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วยประชาชนทั่วไปที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด ครู ผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ในท้องถิ่น อาจารย์ บุคลากร และ นิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ บันทึกข้อมูลเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดสำคัญด้านสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ด้านความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7516 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด (SEmeas) เท่ากับ 0.50 ปราบกฏผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ สรุปได้ดังนี้ จังหวัดสุโขทัย ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ตอนเหนือเป็นที่ราบสูงมีภูเขาเป็นพืดยาวมาทางทิศตะวันตก ตอนกลางเป็นที่ราบ และตอนใต้เป็นที่ราบสูง สภาพเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรเป็นหลัก พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ถั่วเหลือง ส่วนอุตสาหกรรมที่มีมากเป็นอันดับหนึ่งคือ อุตสาหกรรมขนส่ง แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ เป็นต้น การท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยในปี 2550 ยังคงมีการเติบโตเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา โดยมีอัตราการเติบโตร้อยละ 11.62 หากจำแนกจะพบว่า คนไทยมีการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.57 และชาวต่างชาติ เติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.76

2. ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย สรุปได้ดังนี้ ด้านความพร้อมเชิงพื้นที่และปัจจัยที่เอื้อในการจัดตั้งสวนสัตว์ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่จังหวัดสุโขทัยในทุกประเด็น ด้านบทบาท/หน้าที่หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนที่ควรสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดเกี่ยวกับบทบาทการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรภาครัฐ/เอกชนเพื่อช่วยเหลือส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว การพัฒนาสวนสัตว์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดตั้งสวนสัตว์ การพัฒนาจังหวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จัก เป็นต้น ด้านหน่วยงานที่ควรมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัด พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดที่จะให้หน่วยงานมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดว่าชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสวนสัตว์ ร่วมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวสวนสัตว์ และมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสวนสัตว์ เป็นต้น ผลกระทบที่คาดว่าชุมชนจะได้รับหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัด ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับผลกระทบในเชิงบวกมากที่สุดทุกประเด็น และด้านประโยชน์ในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดในด้านประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว รองลงมาเป็นประโยชน์ด้านการศึกษา

3. ผลกระทบ จุดอ่อน และข้อเสนอแนะ ที่ตั้งสวนสัตว์คือ “ทุ่งทะเลหลวง” อยู่ในเขตตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เส้นทางเข้าออกทุ่งทะเลหลวงมีหลายทาง “ทุ่งทะเลหลวง” มีลักษณะเป็นที่ราบ โลง กว้างใหญ่ และมีบึงใหญ่ที่เกิดจากการขุด หลังการปรับพื้นที่ภาครัฐได้จัดการเพื่อใช้ประโยชน์หลายหน่วยงาน หมู่บ้านรอบๆ ทุ่งทะเลหลวงมีทั้งหมด 5 หมู่บ้านชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ทำไร่ และรับจ้าง จุดเด่นด้านการท่องเที่ยว ในแง่พื้นที่ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ ในแง่วัฒนธรรมนอกจากจะเป็นแหล่งสถาปัตยกรรมในยุคสุโขทัยแล้วยังอุดมไปด้วยศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่เป็นของแท้ดั้งเดิม อีกทั้งยังรักษาคุณค่าของการเป็นเมืองประวัติศาสตร์อันเก่าแก่ซึ่งช่วยอนุรักษ์รากฐานศิลปกรรมของเมืองไว้ แต่ยังคงจุดอ่อนที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการจัดตั้งสวนสัตว์ เช่น ชาวบ้านมีฐานะค่อนข้างยากจน สภาพถนนยังต้องปรับปรุง และยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านได้รับทราบอย่างทั่วถึง กระนั้นก็ดี คนทุกกลุ่มในพื้นที่ต่างเห็นด้วยที่จะให้มีการจัดตั้งสวนสัตว์ในทุ่งทะเลหลวง เพราะเห็นว่าสวนสัตว์จะเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเยาวชน และชาวบ้านอาจได้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ข้อเสนอแนะจากชุมชนชาวบ้านเห็นว่า หากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ควรจัดตั้งที่จังหวัดสุโขทัยเป็นแห่งแรก เพราะจังหวัดสุโขทัยมีความพร้อมหลายด้าน และเชื่อว่าไม่น่าจะมีผลกระทบต่อชุมชน เนื่องจาก ทุ่งทะเลหลวงเป็นพื้นที่โล่งกว้างใหญ่ และชาวบ้านไม่ได้ใช้ประโยชน์มากนัก รูปแบบสวนสัตว์ที่ชุมชน

ต้องการคือ แบบผสมผสานทั้งแบบเปิดและแบบปิด แต่สภาพทุ่งทะเลหลวงเป็นพื้นที่โล่งเกิดจากการปรับสภาพพื้นที่ ทำให้ไม่มีต้นไม้ หากจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำจืดขนาดใหญ่ของประเทศจะเหมาะสมแต่ก็ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก

Abstract

There were three objectives of the research surveying public opinion and a study of environmental impact on the establishment of new zoo for Sukhothai Province: to study the environment, number of tourists, tourist sites, and economic state favorable to the establishment of a zoo, and to survey public opinion on the establishment of new zoos and to study the impacts expected to occur if the new zoo is established.

The research sample was obtained through multi-stage random sampling. The sample consisted of general public 18 years of age and above, tourists visiting tourist sites in the provinces, teachers, school administrators, students and their guardians at local schools of basic education and non formal education center, instructors, personnel, and students at higher education institutions, numbering 400 in Sukhothai Province.

The research instruments consisted of a questionnaire and an interview form dealing with opinions on the establishment of new zoos, and a form to record documentary data on vital indicators of the environment, number of tourists, tourist sites, and the economic state favorable to the establishment of a new zoo. The questionnaire was quality checked for content validity by experts with Index of Correspondence values between 0.67 and 1.00, and for reliability by means of the Alpha Coefficient formula by Cronbach with a reliability value of 0.7516, the standard fluctuation of measurement being at 0.50. The research findings were as follows.

1. For the environment, the number of tourists, tourist sites, and the economic state favorable to the establishment of a new zoo may be summed up as follows. For Sukhothai Province, most of its topography was valley plain, the northern part being a plateau with a long mountain range toward the west, the central part being a plain and the southern part a plateau. The economic state depended principally on the agricultural sector, with important economic crops being rice and soybean. The most prevalent industry was transportation. Important tourist sites were, in particular, historical, archeological, and cultural. The tourism of Sukhothai Province at the beginning of the decade from 2007 continued to grow from the previous years, with a rate of growth of 11.62 per cent, with Thais growing at 12.57 per cent, and tourists from abroad at 9.76 per cent.

2. The outcome of the survey of public opinions on the establishment of a new zoo may be summed up as follows. Regarding space readiness and the factors favorable to the establishment of the zoo, it was found that most of the people agreed the most on every aspect of the establishment of the zoo. Regarding the roles/functions of state/private agencies favoring the establishment of the zoo, it was found that most of the people agreed the most on the role of creation of a network linking state and private agencies to assist in tourism management and promote it, on the development of the zoo as a tourist site for conservation, on the agencies providing financial support for the establishment of the zoo, and of the development of the province as a famous and well-known tourist site, among others. Regarding agencies suitable to participate in supporting the establishment of the zoo, it was found that most of the people agreed the most to have agencies do so. Regarding community participation in the establishment of the new zoo, most of the people agreed the most that it was fitting for the community to participate in assessment toward the development of the zoo, to have a part in tourist publicity of the zoo, and to take part in the establishment of the zoo, among others. Regarding impacts on the community to be expected from the establishment of the zoo, most of the people agreed the most on positive impacts on every count. Regarding benefits from the establishment of the new zoo, most of the people agreed the most on benefits for tourism, with benefits for education being next in importance.

3. For the impacts, weaknesses and suggestions, the location of the zoo was "Talay Luang Field" in Ban Kluay Sub-district, Mueang Sukhothai District, Sukhothai Province. The place was accessible by several routes. The area was a plain, clear and enormous, with a large man-made pond. After land leveling, several agencies were constructed there. There were five hamlets around the area. The majority of the people were engaged in rice farming, high-land farming, and hiring service. High points for tourism were: the locality was considered an important historic site of the country; culturally it was the architectural source of Sukhothai Period and was abundant in truly original folk art and craft; it also preserved the value of being an ancient historic town to help conserve the moral fiber of the place. Weak points existed that might hamper the establishment of a zoo. For example, the local people were rather poor. The condition of roads needed improvement. The people had not all been informed of the development. Nevertheless, all groups in the area were in favor of the establishment of a zoo in

the area, because the zoo would be a source of learning for young people and economic benefits might accrue. Suggestions were made by the community. The people felt that a new zoo ought to be located in Sukhothai Province, as the province was ready in several ways. It was believed that the zoo establishment would probably not affect the community, as the area was an enormous clear area not being much utilized by the local people. The type of zoo desired by the community would be an open and closed mixture. But because this was a clear area as a result of land leveling, there were no trees. The establishment of a large museum of fresh-water animals there would be appropriate, but this would require a huge sum of money.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
สารบัญ.....	ข
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
หลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	2
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	3
ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย.....	3
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	4
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 ทบทวนวรรณกรรม.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสวนสัตว์.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	14
แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น.....	19
ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสุโขทัย.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย.....	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	46

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจังหวัดสุโขทัย	
ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์สภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว	
แหล่งท่องเที่ยว และสภาพเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์	
แห่งใหม่จังหวัดสุโขทัย.....	49
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์	
แห่งใหม่ จังหวัดสุโขทัย.....	50
ตอนที่ 3 ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น หากมีการจัดตั้งสวนสัตว์	
แห่งใหม่จังหวัดสุโขทัย.....	73
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	76
สรุปผล.....	76
อภิปรายผล.....	85
ข้อเสนอแนะ.....	90
บรรณานุกรม.....	91
ภาคผนวก ก แบบบันทึกข้อมูล.....	95
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม.....	98
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์.....	108
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	111

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงเขตการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น.....	23
2	แสดงสถิตินักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 7 แห่งของจังหวัดสุโขทัย ประจำปี พ.ศ.2546 - 2550.....	40
3	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	44
4	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จังหวัดสุโขทัย.....	50
5	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ด้านความพร้อมเชิงพื้นที่ และปัจจัยที่เอื้อในการจัดตั้งสวนสัตว์.....	60
6	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ด้านบทบาท/ หน้าที่หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ที่ควรสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์.....	62
7	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ด้านหน่วยงาน ที่ควรมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์.....	63
8	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่จังหวัดสุโขทัย ด้านการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดตั้งสวนสัตว์.....	64
9	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ด้านผลกระทบ ที่คาดว่าชุมชนจะได้รับหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์.....	65
10	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ จังหวัดสุโขทัย ด้านประโยชน์ในการจัดตั้ง สวนสัตว์.....	66

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวม.....	68
12	ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย.....	69
13	ความต้องการรูปแบบสวนสัตว์.....	70
14	ความต้องการให้มีกิจกรรมในสวนสัตว์.....	71
15	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....	72

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แสดงแผนที่แสดงที่ตั้งจังหวัดสุโขทัยและอาณาเขตติดต่อ.....	22
2	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว.....	39
3	แสดงการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่.....	86

บทที่ 1

บทนำ

การวิจัยเรื่อง การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและศึกษาผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

หลักการและเหตุผล

ในหลายทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้มีความทัดเทียมกับนานาประเทศ สวนสัตว์จึงเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านการท่องเที่ยวในแต่ละภูมิภาค ปัจจุบันประเทศไทยมีสวนสัตว์ในส่วนของรัฐบาลทั้งหมด 5 แห่ง ซึ่งประกอบด้วยสวนสัตว์คูสิต สวนสัตว์เชียงใหม่ สวนสัตว์เปิดเขาเขียว สวนสัตว์นครราชสีมา และ สวนสัตว์สงขลา สวนสัตว์แต่ละแห่งจะมีนโยบายเพื่อการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ การดูแลสัตว์ในสภาพความเป็นอยู่ตามธรรมชาติในรูปแบบของสวนสัตว์ ประโยชน์ของสวนสัตว์นอกจากให้ความเพลิดเพลินและเป็นแหล่งความรู้ ตลอดจนคงรักษารวมพันธุ์กรรมสัตว์หายากที่สำคัญแล้ว สวนสัตว์ยังสามารถทำหน้าที่เป็นคลังความรู้ของชุมชน สร้างจิตสำนึกร่วมให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน เป็นการสร้างงานให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียง และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ได้มาศึกษาหาความรู้และพักผ่อนหย่อนใจในช่วงวันหยุด ซึ่งเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมเศรษฐกิจการท่องเที่ยวภายในประเทศและของประเทศให้ดียิ่งขึ้น

โครงการวิจัย เรื่องการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาใน 3 ประเด็นหลัก คือ ประเด็นแรก เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพเศรษฐกิจ ที่เกี่ยวข้องการจัดตั้งสวนสัตว์ ประเด็นที่สอง เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดตั้ง สวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย และประเด็นที่สาม เพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ของทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภท อันเป็นการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า และเพื่อให้เป็นมรดกสืบทอดไปยังอนุชนรุ่นต่อไป ตลอดจนนำไปสู่การเป็นสวนสัตว์ที่มีการ

บริหารจัดการที่ได้คุณภาพมาตรฐาน มีความเป็นสากล มีการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ภายใต้เงื่อนไขจริยธรรม คุณธรรม และได้รับการยอมรับจากนานาชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพเศรษฐกิจ ที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อกรจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย
3. เพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1.1 ประชาชนทั่วไปที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในจังหวัดที่คาดว่าจะจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ คือ จังหวัดสุโขทัย จำนวน 605,301 คน ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2551-2552

1.2 นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดที่คาดว่าจะจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ ในจังหวัดสุโขทัย ในช่วงระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ.2551 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552

1.3 สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในท้องถิ่นของจังหวัดที่คาดว่าจะจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ คือ จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม คือ 1) ครูและผู้บริหารสถานศึกษา 2) นักเรียน 3) ผู้ปกครองนักเรียน

1.4 สถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นของจังหวัดที่คาดว่าจะจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ ในจังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่มคือ 1) อาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา 2) นิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-State Random Sampling) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 จำแนกอำเภอในจังหวัดสุโขทัย แล้วสุ่มตัวอย่างอำเภอแบบเจาะจงได้อำเภอกลุ่มตัวอย่างจำนวน จำนวน 8 อำเภอ

ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างประชาชน นักท่องเที่ยว ครูและผู้บริหารสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน อาจารย์และ บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา และนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จากอำเภอกลุ่มตัวอย่างที่ได้ จากขั้นตอนที่ 1 ด้วยวิธีสุ่มแบบบังเอิญ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ รวม 3 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัด สุโขทัย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของ ประชาชนทั่วไป นักท่องเที่ยว ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และนักเรียน อาจารย์และบุคลากรใน สถาบันอุดมศึกษาในประเด็นต่างๆ ในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ภายในจังหวัดสุโขทัย

โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์ แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย ดังนี้

เห็นด้วยในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่อยู่ในระดับมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
เห็นด้วยในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่อยู่ในระดับมาก	ให้ 4 คะแนน
เห็นด้วยในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่อยู่ในระดับปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
เห็นด้วยในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่อยู่ในระดับน้อย	ให้ 2 คะแนน
เห็นด้วยในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่อยู่ในระดับน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัด สุโขทัย มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใน ประเด็นต่างๆ ในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่จากกลุ่มตัวอย่าง

ฉบับที่ 3 แบบบันทึกข้อมูลเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดสำคัญด้านสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่ง ใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

1. การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัด สุโขทัย มีวิธดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสวนสัตว์ ผลกระทบในการจัดตั้งสวนสัตว์ การวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสวนสัตว์

1.2 กำหนดประเด็น โครงสร้างของแบบสอบถามและสร้างข้อคำถาม

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ดังรายชื่อในภาคผนวก คือ 1. คร.ชาติรี โสภณบรรณารักษ์ 2.อ.วราภรณ์ ทนงศักดิ์ 3.อ.วีระศักดิ์ บุญญาภิรักษ์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Analysis) โดยนำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 และได้นำเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้จริง

1.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะไปทดลองใช้ (Try-out) กลุ่มทดลองคือประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ (ที่ไม่ใช่จังหวัดเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษา) จำนวน 33 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จำนวนโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7516 และได้ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด (SE meas) เท่ากับ 0.50 จากนั้นพิจารณาปรับปรุงข้อคำถามเป็นรายชื่อและรายการกับ

1.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้มาจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ สำหรับนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

2. การสร้างแบบสัมภาษณ์ มีวิธีดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสวนสัตว์ ผลกระทบในการจัดตั้งสวนสัตว์ การวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสวนสัตว์

2.2 กำหนดประเด็น โครงสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดตั้งสวนสัตว์ บทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลกระทบ ประโยชน์ต่อชุมชน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่อบุคคลและชุมชน

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (ดังรายชื่อในภาคผนวก) พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเป็นปรนัยของข้อคำถาม แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปใช้จริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในจังหวัดสุโขทัย โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยระหว่างเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2551 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 นำมาวิเคราะห์ ประมวลผลและสรุปผลการวิจัยความวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ มีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดด้านสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปแบบพรรณนาวิเคราะห์
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมายเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปแบบพรรณนาวิเคราะห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความคิดเห็นของประชาชน หมายถึง การแสดงข้อมูลและความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามด้านข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านความพร้อมเชิงพื้นที่และปัจจัยที่เอื้อในการจัดตั้งสวนสัตว์ ด้านบทบาทหน้าที่ของภาครัฐ/เอกชนที่ควรสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์ ด้านหน่วยงานที่ควรมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้งสวนสัตว์ ผลกระทบที่คาดว่าชุมชนจะได้รับหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์ และประโยชน์ในการจัดตั้งสวนสัตว์

ผลกระทบ หมายถึง สิ่งที่ชุมชนจะได้รับหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์ ซึ่งอาจมีทั้งผลดีหรือผลเสียโดยศึกษาจาก 2 ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่ง ความคิดเห็นของประชาชนทั้งที่เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ และส่วนที่สอง การประเมินผลกระทบจากการสังเคราะห์ผลกระทบด้านสภาวะแวดล้อมจากข้อมูลเชิงเอกสาร

สภาวะแวดล้อม หมายถึง การศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพเศรษฐกิจ

บทที่ 2

บททวนวรรณกรรม

โครงการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนและศึกษาผลกระทบต่อสถานะแวดล้อมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วยประเด็นต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสวนสัตว์
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
3. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
4. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสุโขทัย
 - 4.1 สภาพทางภูมิศาสตร์
 - 4.2 ทรัพยากรธรรมชาติ
 - 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจ
 - 4.4 แหล่งท่องเที่ยว
 - 4.5 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัด
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสวนสัตว์

ประวัติความเป็นมา

องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตั้งอยู่ภายในสวนสัตว์ดุสิตถนนพระราม 5 ตรงข้ามพระราชวังสวนจิตรลดา มีเนื้อที่ตาม โฉนด 118 ไร่ 2 งาน 66 ตารางวา เดิมนี้เป็น ส่วนหนึ่งของพระราชอุทยานสวนดุสิตซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชการที่ 5 เสด็จประพาสยุโรปได้พระเนตรกิจการสวนสัตว์ต่างประเทศว่าเป็นสถานที่ให้ความเพลิดเพลินและความรู้เกี่ยวกับสัตว์ได้อย่างดี ทรงพระราชดำริให้จัดสร้างสวนสัตว์ขึ้นแต่ในชั้นตอนเห็นสมควรสร้างเป็นสถานที่พักผ่อนส่วนพระองค์กับข้าราชการฝ่ายในก่อน โดยมีสัตว์เลี้ยงจำนวน ไม่มากนักต่อมาในคราวเสด็จประพาสหมู่เกาะชวาเมื่อ พ.ศ. 2451 - 2452 ได้ทรงนำกวางดาวจำนวนหนึ่งมาจากชวา

เลี้ยงไว้ในสวนกว้างปัจจุบันคือบริเวณสวนอัมพรและกว้างควาฝูงนี้ได้ผสมพันธุ์สืบต่อมาจนถึงที่เลี้ยงไว้ในสวนสัตว์ดุสิต (องค์การสวนสัตว์, 2546)

จนถึง พ.ศ.2496 พลโทบัญญัติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณาเห็นว่าเทศบาลกรุงเทพในขณะนั้นได้รับงบประมาณน้อยไม่เพียงพอที่จะปรับปรุงสวนสัตว์ดุสิตให้เจริญได้ ประกอบกับมีภาระหน้าที่อยู่มากแล้วจึงได้เสนอรัฐบาลขอจัดตั้งเป็นองค์การขึ้นเพื่อให้การบริหารงานได้คล่องตัวจนมาถึง พ.ศ. 2497 รัฐบาลรับหลักการและได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนสัตว์ เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2497 ให้เรียกชื่อว่า "องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย" เทศบาลนครกรุงเทพได้มอบงานสวนสัตว์ และทรัพย์สินทั้งหมด ให้ องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2497

เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2506 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงรับ องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทยอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์จึงใช้ชื่อเต็มว่า "องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์" ขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 คณะรัฐบาลซึ่งมีพันตำรวจโท คร.ทักษิณชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรี ได้ลงมติเห็นชอบให้ออนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมโดยองค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้โอนย้ายจากสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ไปสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545 เป็นต้นมา

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

องค์การสวนสัตว์ (2546) ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนสัตว์ พ.ศ. 2497 โดย มาตรา 4 ให้รายละเอียดความว่าให้จัดตั้งองค์การขึ้นองค์การหนึ่งเรียกว่าองค์การสวนสัตว์ มี วัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. จัดดำเนินการส่งเสริมรวบรวมสัตว์นานาชนิดไว้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

2. ส่งเสริมและจัดให้มีการบำรุงและผสมพันธุ์สัตว์ต่าง ๆ ไว้เพื่อมิให้สูญพันธุ์

3. จัดดำเนินการเกี่ยวกับสถานที่เลี้ยงสัตว์ขององค์การสวนสัตว์

4. จัดบริการสาธารณะเพื่อเป็นที่พักผ่อนของประชาชนโดยแท้จริง

ประเภทของสวนสัตว์

Eltringham (1991) อ้างใน ธนภัทร พงษ์ภมร, 2548) ได้ให้นิยามของสวนสัตว์ และวิธีการจัดการที่น่าสนใจของกิจการสวนสัตว์ไว้ดังนี้ สวนสัตว์ หมายถึง สถานที่ที่นำสัตว์มาไว้ในที่เลี้ยง

หรือวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้สัตว์อยู่ในบริเวณที่ควบคุมดูแลได้ เพื่อแสดงต่อสาธารณะไม่ว่าจะด้วยประโยชน์ใด จะมีการเรียกเก็บค่าผ่านประตู ค่าชมกิจกรรมหรือไม่ ทั้งนี้จะต้องไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อกิจการละครสัตว์ หรือร้านขายสัตว์ ดังนี้

1. สวนสัตว์ (zoo) คือสถานที่ที่ดำเนินการเกี่ยวกับสัตว์ป่าเพื่อแสดงต่อสาธารณะซึ่งสัตว์เหล่านั้นมักถูกจำกัดให้อยู่ในที่เลี้ยงเช่น กรง บ่อ ตู้ คอน แท่น ฯลฯ โดยควรจะมีชนิดและจำนวนของสัตว์ป่าเพียงพอสมควรแก่การใช้ประโยชน์ต่อสาธารณะ

2. สวนสัตว์เปิด (open zoo) คือสถานที่และกิจการเกี่ยวกับสัตว์ป่าเพื่อแสดงต่อสาธารณะซึ่งสัตว์ป่าเหล่านั้นมักถูกจำกัดให้อยู่ในที่เลี้ยงกลมกลืนกับลักษณะธรรมชาติทั้งที่เลี้ยงและบริเวณที่เข้าชมจะมีขอบเขตกว้างจัดบริเวณการอยู่ของสัตว์เป็นหมวดหมู่ซึ่งอาจจะมีการตกแต่งสลับกับไม้ป่าและไม้ประดับด้วยที่จำกัดขอบเขตของทางน้ำหรือทางแอ่งลึกขึ้นระหว่างผู้ชมกับที่อยู่ของสัตว์ หากเป็นสัตว์จำเป็นที่จะต้องใช้กรง เช่นนกก็จะเป็นกรงที่มีขนาดใหญ่

3. ซาฟารี (safari) ในลักษณะสวนสัตว์ไม่ใช้ขบวนรถล่าสัตว์หรือเดินล่าสัตว์ คือบริเวณและสถานที่กิจการเกี่ยวกับสัตว์ป่าเพื่อแสดงต่อสาธารณะ โดยสัตว์ต่างๆ ถูกจำกัดให้อยู่ในบริเวณที่เป็นธรรมชาติมากที่สุดมีบริเวณแต่ละส่วนกว้างขวางจนไม่เห็นขอบเขตหรือรั้วเด่นชัด ทำให้สัตว์เหมือนอยู่ในธรรมชาติ แต่ละบริเวณผู้ชมสามารถเข้าชมภายในบริเวณนั้นด้วยพาหนะที่เหมาะสมภายใต้ระบบการรักษาความปลอดภัยที่รัดกุมจุดสนใจหลักของสวนสัตว์ซาฟารีมักจะเป็นสัตว์ขนาดใหญ่ เช่น ช้าง แรด สิงโต เสือ ยีราฟ กวาง นกกระเจอกเทศ ลิง ผู่นก ฯลฯ

4. สวนธรรมชาติและสวนสัตว์ (wild animal park) คือบริเวณและสถานที่กิจการเกี่ยวกับทำเลธรรมชาติและสัตว์ป่าเพื่อแสดงต่อสาธารณะ โดยจะมีทั้งพื้นที่จัดแต่งหรือดัดแปลงให้เป็นธรรมชาติ ซึ่งมักเป็นธรรมชาติมากกว่าสิ่งประดิษฐ์ เช่น พรรณพืช หิน ขอนไม้ และส่วนที่เป็นสวนสัตว์ผู้เข้าชมใช้ประโยชน์ได้ทั้งการพักผ่อน ร่มเย็น เป็นธรรมชาติและชมสัตว์ป่าจะจัดเป็นสัดส่วนไม่ปนกันมากนักระหว่างบริเวณพักผ่อนกับบริเวณที่เลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะถ้าเป็นสัตว์ใหญ่จะถูกจัดไว้ห่างจากบริเวณพักผ่อน สัตว์ที่นำมาไว้ร่วมกับบริเวณพักผ่อนมักจะเป็นสัตว์สวยงามที่มีขนาดเล็กและมีกลิ่นน้อย เช่น นก กระรอก กิ้งก่า แมลง ฯลฯ

5. สวนสัตว์ชนิดที่จัดแสดงสัตว์เฉพาะประเภทจะเป็นสัตว์ป่าหรือสัตว์เลี้ยงก็ได้เพื่อแสดงต่อสาธารณะส่วนมากจะไม่เรียกโดยตรงว่าสวนสัตว์แต่มักเรียกเป็นชื่อเฉพาะ เช่น

- สวนงู (snake collection)
- สถานที่จัดแสดงพันธุ์ปลาหรือสัตว์น้ำ "อควาเรียม" (aquarium)
- สถานที่จัดแสดงสัตว์เลื้อยคลาน (terrarium)
- สถานที่จัดแสดงแมลง (insectarium)

ส่วนแสดงประเภทนี้ส่วนใหญ่จะจัดเป็นสถานที่ในร่มขอบเขตจึงมีจำกัดที่พบเห็นแพร่หลายก็จะเป็นการจัดแสดงด้วยตู้กระจกตกแต่งสวยงามมีขนาดต่าง ๆ ที่มีขนาดใหญ่ก็เพราะแสดงสัตว์ขนาดใหญ่และต้องการจัดสภาพภายในตู้ให้เป็นสภาพธรรมชาติ จนถึงตู้ขนาดเล็ก ๆ เพื่อให้แสดงแมลงตัวเล็กๆ อย่างไรก็ตามหากจะเรียกเป็นสวนประเภทใดนั้นก็ควรจะต้องมีสัตว์ประเภทนั้นๆ ประมาณ 80% ของจำนวนสัตว์ทั้งหมด

6. สวนสัตว์เลี้ยง (domestic animal) คือสถานที่และกิจการที่นำสัตว์เลี้ยงมาแสดงต่อสาธารณะสัตว์ทั้งหมดไม่ใช่สัตว์ป่าโดยแท้ต้องเป็นสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์ป่าที่ถูกนำมาเลี้ยงขยายพันธุ์หลายช่วงพันธุ์จนมีจำนวนมากและเป็นที่ยอมรับในสังคมนักเลี้ยงสัตว์จนถึงได้ว่าเป็นสภาพเป็นสัตว์เลี้ยงไปแล้ว สัตว์ที่นำมาแสดงมักเป็นที่รู้จักแพร่หลาย เช่น สุนัข แมว ปลาสวยงาม ไก่แจ้ หรือปลาตู้ นกพิราบ กระจ่าง หงู เป็นต้น

สวนสัตว์ประเภทต่างๆ ที่กล่าวมานี้เป็นประเภทหลักที่พบเห็นตามเมืองสำคัญทั่วโลก อาจมีสวนสัตว์ประเภทอื่นๆ ผิดแปลกไปกว่านี้ก็ได้หรืออาจมีสวนสัตว์บางประเภทจัดขึ้นเป็นพิเศษภายในสวนสัตว์ใหญ่ๆ ก็ได้ เช่น สวนสัตว์เด็ก (children zoo) สวนสัตว์ที่ออกหากินกลางคืน (nocturnal animals) สวนสัตว์ที่ใช้ชีวิตอยู่ใต้ระดับพื้นดิน (underground animals) หรือจัดแสดงสัตว์ที่มีเฉพาะในภาคพื้นต่างๆ เช่น สัตว์ป่าดิบชื้น (rain forest animal) สัตว์ทะเลทราย (desert animals) สัตว์มีพิษ (poisonous animals) เป็นต้น

องค์ประกอบของสวนสัตว์ มีดังนี้ (Eltringham, 1991 อ้างใน ธนภัทร พงษ์ภมร, 2548)

1. ส่วนแสดงสัตว์ (exhibit area) หมายถึงบริเวณหรือสิ่งต่าง ๆ เช่น ชีวิตความเป็นอยู่ การดำรงคงอยู่และการแสดงออกทางพฤติกรรมหรือแม้กระทั่งสภาพภูมิอากาศก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ส่วนแสดงสัตว์ยังจะไปมีผลต่อผู้เยี่ยมชมด้วยคือเรียกกันง่าย ๆ ว่า กรงเลี้ยงสัตว์นั่นเอง

2. ตัวสัตว์ โดยมีปัจจัยประกอบด้วย

2.1 ชนิดสัตว์ ชนิดสัตว์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพราะเป็นสิ่งที่เราเห็นและรับรู้ได้เลยว่ามันเป็นสัตว์ชนิดไหนหรือตัวอะไรขนาดตัวใหญ่หรือเล็กเป็นสัตว์ที่เลี้ยงดูด้วยน้ำนม สัตว์ปีกหรือสัตว์เลื้อยคลาน ฯลฯ แม้ว่าจะกำหนดแน่ชัดลงไปเลยไม่ได้ว่าสวนสัตว์แต่ละแห่งควรมีจำนวนเท่าไรแต่อย่างน้อยที่สุดชนิดสัตว์ก็ยิ่งช่วยให้เราตัดสินใจเรื่องอื่นๆ ได้ เช่น กรง-คอก ควรจะเป็นหรือมีลักษณะอย่างไรหรือควรมีอะไรอยู่ภายในกรงบ้างเนื่องจากว่าสัตว์ต่างชนิดกัน ต้องการปัจจัยแวดล้อมที่แตกต่างกัน ไปขึ้นกับชนิดสัตว์นั้นเป็นสำคัญ

2.2 พฤติกรรมของสัตว์ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเพราะจะมีผลกระทบ ต่อ

จำนวนสัตว์ที่จะนำเข้าไปไว้ด้วยนักจัดการต้องรู้ว่าสัตว์ชนิดนั้นๆ มีพฤติกรรมอย่างไร โดย อาจจะยังไม่ลงไปมองลึกถึงพฤติกรรมปลีกย่อยของสัตว์แต่อย่างน้อยที่สุดควรจะต้องรู้ถึง พฤติกรรมหลักๆที่เป็นพื้นฐานสำหรับสัตว์ชนิดนั้นๆ เช่นรู้ว่า ลิงเป็นสัตว์สังคมที่อยู่กันเป็นฝูง ต้องมีการติดต่อสื่อสารกัน (แบบคน) ก็ควรจะให้อยู่รวมกันได้หรืออย่างน้อยก็ควรใส่จำนวนสัตว์เข้าไปในกรงๆเดียวกัน ได้มากกว่า 1 ตัวหากจับขังเดี่ยวแบบนักโทษลิงก็จะอยู่แบบไม่มีความสุข อาจแสดงพฤติกรรมประชดประชัน เช่น การขว้างอุจจาระใส่คนกินมูลตัวเองหรือชอบเดินไปที่มุมกรงดูขึ้นแล้วหันหัวบิดตัวกลับท่าแบบนี้วันละนับครั้งไม่ถ้วนที่เรียกกันทางศัพท์วิชาการว่า bizarre stereotype เรียกว่า ง่ายๆ ว่าป่วยทางจิตนั่นเองหรือกรณีของชะนีที่อยู่เป็นกลุ่มเหมือนกันแต่เป็นกลุ่มของครอบครัว หากว่าใส่ตัวผู้ซัก 2-3 ตัวแล้ว มีตัวเมียอยู่แค่ตัวเดียวเมื่อถึงเวลาที่ต้อง ผสมพันธุ์ก็จะเกิดปัญหาเช่นกัน

2.3 ความต้องการพื้นที่หากมองถึงพื้นที่ที่สัตว์อยู่ในป่าหรือที่เรียกกันว่า home range มาเปรียบเทียบกับพื้นที่ในกรงที่ต้องเอาสัตว์มาอยู่โดยเฉพาะในสวนสัตว์แล้วก็ไม่จำเป็นต้องมาพูดถึงความเป็นไปได้ที่จะเอาสัตว์มาไว้ในกรงกันเพราะมันแตกต่างกันมาก แต่โดยความเป็นจริงแล้วที่สัตว์ใช้พื้นที่ในป่าได้อย่างอิสระกว้างใหญ่ไพศาลก็เนื่องจากสาเหตุหลาย ประการอย่างเช่น สัตว์จำเป็นต้องหาอาหารมาขีพเลี้ยงตัวเพราะความอุดมสมบูรณ์ของอาหาร ในป่าขึ้นอยู่กับฤดูกาลเป็นหลักสัตว์จึงต้องขวนขวายหาอาหารที่ธรรมชาติจัดหาไว้ให้หรือที่มีอยู่อย่างจำกัดอาหารชนิดหนึ่งๆอาจเป็นที่ต้องการของสัตว์หลายชนิดดังนั้นสัตว์ก็ต้องต่อสู้ ดิ้นรนก็คือน้องแก่งแย่งกันให้ได้มาซึ่งอาหารนั้นๆนั่นเองหรือเพื่อการหลบหนีศัตรูตามธรรมชาติ (รวมทั้งมนุษย์ด้วย) หรือเพื่อการหาที่ที่ปลอดภัยเพื่อการขยายพันธุ์ การอพยพเพื่อหนีไปจากสภาพอากาศที่ เลวร้ายหรือแม้กระทั่งภัยธรรมชาติ จะเห็นได้ว่าสัตว์ต้องเผชิญกับอันตรายนานัปการที่ประดังเข้ามาอยู่ตลอดเวลาแต่หากว่าสามารถจำกัดและลดสิ่งที่จะนำมาผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์ ในภาพธรรมชาตินั้นๆ จนเหลืออยู่น้อยๆ ได้ ก็เป็นไปได้ที่จะนำสัตว์มาเลี้ยงไว้ในพื้นที่ที่จำกัดได้เช่นกัน จึงเป็นหน้าที่ของนักจัดการที่ต้องจัดหาสิ่งที่สัตว์ต้องการ ไว้ให้พร้อมแม้ว่ายังไม่มีการทราบเป็นที่แน่ชัดลงไปว่าพื้นที่เท่าไรจึงจะเพียงพอสำหรับสัตว์แต่ละชนิดในสภาพกรงเลี้ยงก็ตาม แต่หากว่าสามารถจัดหาพื้นที่ให้สัตว์ใช้ได้เพียงพอที่สัตว์จะสามารถดำรงและดำเนินชีวิตได้อย่างครบถ้วนทั้งการแสดงออกทางพฤติกรรมการขยายพันธุ์ ความสมบูรณ์แข็งแรงทางร่างกายและจิตใจความปลอดภัยในชีวิตก็น่าจะเรียกว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

2.4 อัตราส่วนทางเพศจะช่วยให้นักจัดการประเมินได้ว่าจะสามารถใส่จำนวนสัตว์เมื่อแยกตามเพศแล้วได้มากน้อยเท่าไรเพราะสัตว์บางชนิด เช่น ไก่ฟ้า หรือนกยูงเพศผู้หนึ่งตัว ก็ไม่ได้มีความสามารถเพียงแค่ว่าผสมเพศเมียได้แค่หนึ่งตัวแต่ยังสามารถผสมกับตัวเมียตัวอื่น ๆ ได้อีก

ดังนั้นหากมีกรงที่สามารถรองรับสัตว์ได้หลายตัวแต่นักจัดการกลับไล่ลงไปเพียงคู่เดียวก็เท่ากับว่าปล่อยโอกาสอันดีให้หูดมือไปนั่นเอง อย่างไรก็ตามก็ยังมีรายละเอียดปลีกย่อยที่นักจัดการต้องพิจารณาอีกคือหากเลี้ยงไว้รวมกันโดยมีตัวเมียหลายตัวก็อาจจะไม่รู้ว่าจะได้เป็นของตัวเมียตัวใดเหล่านี้เป็นต้น

2.5 เป้าหมายแผนและความจำเป็นของสวนสัตว์น่าจะเรียกได้ว่าเป็นหัวใจของการจัดการสัตว์ เนื่องจากมีความสำคัญและเป็นหัวข้อที่เป็นแบบฉบับให้ปฏิบัติตามกันไป นอกจากนี้ยังเป็นตัวชี้ขาดว่าควรจะจัดการกับสัตว์นั้นๆอย่างไรยกตัวอย่างเช่น มีกรงๆหนึ่งที่จะสามารถใส่กวางควาได้สัก 4 ตัวนักจัดการอาจใส่เพศผู้หนึ่งเพศเมียสามถ้าถามว่าถูกต้องหรือไม่ก็คงต้องตอบว่าถูกต้องอย่างที่สุด แต่หากว่าสวนสัตว์มีแผนว่าต้องควบคุมจำนวนกวางควา ที่มีอยู่ในสวนสัตว์เนื่องจากมีจำนวนมากเกินไปในกรณีอย่างนี้ก็คงทำตามที่คิดไม่ได้ อาจต้องใส่เพศผู้หรือเพศเมียอย่างใดอย่างหนึ่งเข้าไปแทนหรือในกรณีเดียวกันในสัตว์ที่มีอยู่จำนวนจำกัด และมีความสัมพันธ์ทางสายเลือดอย่างใกล้ชิดก็เป็นที่เป็มน้องหรือเป็นเครือญาติกันมาแม้ว่าจะมีกรงที่สามารถรองรับสัตว์ได้หลายตัวก็ตามนักจัดการก็ไม่ควรนำสัตว์เพศผู้ที่เป็นญาติกันเหล่านั้น มาเลี้ยงไว้รวมกันจึงเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจถึงแผนเป้าหมายและความจำกัดไว้ด้วย

3. ขนาดกรงสัตว์ ควรจะมีขนาดเท่าใดนอกจากจะขึ้นกับปัจจัยข้างต้นแล้วก็ยังขึ้นอยู่กับงบประมาณที่มีด้วยหากว่ามีงบประมาณสร้างมากก็ยังสามารถสร้างกรงตามที่คาดหวังไว้ได้ง่ายขึ้น แต่หากมีน้อยสัดส่วนก็ลงน้อยสัดส่วนก็ลงน้อยตาม แต่เมื่อไหร่ก็ตามที่มีงบประมาณน้อยแล้วก็คงสร้างกรงที่ดีไม่ได้ก็ขอให้คำนึงถึงสวัสดิภาพของสัตว์เป็นสำคัญก่อน

3.1 คอกกักเป็นส่วนที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากรงสัตว์ ทั้งยังเป็นสิ่งที่ต้องมีอยู่ควบคู่ไปกับกรงสัตว์ ทั้งนี้เนื่องจากคอกกักสัตว์จะช่วยให้พนักงานสัตวแพทย์ ทำงานได้ง่ายขึ้นเมื่อต้องจัดการสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวสัตว์ เช่น การวางยาสลบ การรักษา การทำความสะอาดกรง-คอก ฯลฯ ดังนั้นคอกกักสัตว์จึงควรออกแบบให้เหมาะสมกับชนิดสัตว์ โดยคำนึงถึงความสะดวกและความปลอดภัยของผู้เกี่ยวข้องต้องการปฏิบัติงาน ความปลอดภัยของสัตว์เมื่ออยู่ในคอกกัก ความสอดคล้องกับกรงสัตว์และการใช้ประโยชน์ ความสะอาดและอื่นๆ การทำคอกกักสัตว์ออกมาให้ได้ตรงตามความต้องการเป็นเรื่องที่ยากและค่อนข้างซับซ้อนเรื่องนี้จึงเป็นหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายๆ ฝ่าย เช่น สัตวแพทย์ พนักงานเลี้ยงสัตว์ สถาปนิกหรือช่างเขียนแบบวิศวกรหรือช่างก่อสร้าง ผู้เชี่ยวชาญเป็นต้น

3.2 เฟอร์นิเจอร์และบรรยากาศในกรงสัตว์ เป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่สามารถชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จของการเลี้ยงสัตว์ก็ว่าได้ เพราะเฟอร์นิเจอร์หรือสิ่งของอะไรก็ตามที่ใส่เข้าไปในกรงเลี้ยงสัตว์ (เรียกง่ายๆ ว่าการแต่งกรง) จะมีผลกระทบกับสัตว์โดยตรงเลยทีเดียวดังนั้น

ก่อนจะตัดสินใจว่าจะอะไรควรใส่ อะไรไม่ควรใส่เข้าไปจะต้องรู้ถึงความต้องการพื้นฐานของสัตว์ชนิดนั้นๆ ก่อนยกตัวอย่างเช่นว่า เสือโคร่งชอบเล่นน้ำ แต่นักจัดการเลี้ยงไว้ในกรงที่ไม่มีน้ำเลย แม้ว่าเสือจะอยู่ได้แต่คงไม่มีความสุขนักเพราะไม่สามารถแสดงออกในพฤติกรรมที่ชอบได้ หรือรู้ว่าเสือต้องลับเล็บแต่ไม่มีอุปกรณ์ให้ก็งัดเขี้ยวในกรงเดียวกันบางตัวต้องการที่หลบซ่อนที่เป็นส่วนตัวหากว่านักจัดการเลี้ยงไว้ในกรงที่เปิดโล่งก็คงไม่เหมาะสมอย่างนี้เป็นต้น หรือในกรณีของลิงที่เลี้ยงไว้รวมกันก็จะมีจำฝูงที่คอยคุมลิงตัวอื่นๆ ไว้ ถ้ามีถาดอาหารไว้ให้ถาดเดียวก็คาดหวังไว้ได้เลยว่าตัวอื่น ๆ จะไม่ได้กินหรือได้กินน้อยแน่นอนในกรณีอย่างนี้นักจัดการต้องคิดว่าอะไรจะเกิดขึ้นไว้ด้วยซึ่งก็คือการแก้ปัญหาที่ตนเองนอกจากนี้ภายในกรงจะต้องสะอาดและมีการสาธารณสุขที่ดีด้วย จุดสำคัญจึงอยู่ที่ว่านักจัดการจะต้องนึกถึงความจำเป็นที่สัตว์ต้องการเป็นพื้นฐานมากกว่าความต้องการของนักจัดการเอง

4. มุมมองสัตว์ หมายถึงจุดที่ผู้เที่ยวชมจะมองดูสัตว์ที่ดีไม่จำเป็นต้องมองเห็นสัตว์ได้ทุกแง่ทุกมุมอยู่ตลอดเวลาเพราะ โดยธรรมชาติของสัตว์แล้วมันก็จะต้องการที่เป็นส่วนตัวเพื่อการพักผ่อนหรือเพื่อดำเนินกิจกรรมทางพฤติกรรมอื่นๆ เช่นเดียวกับคนเหมือนกันเราคงไม่ชอบใจนักถ้ามีใครมาคอยมองจ้องเราอยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามจุดที่ดีควรจะจัดไว้ในมุมมองที่ผู้เที่ยวชมสามารถมองเห็นสัตว์ได้อย่างง่าย เมื่อสัตว์ทำพฤติกรรมอื่นๆที่ไม่สนใจว่าใครจะเห็นหรือไม่

5. ป้ายแสดงสัตว์ มิได้หมายถึงแค่ป้ายที่บอกว่าสัตว์นั้นเป็นตัวยุอะไรมาจากไหนเท่านั้น แต่รวมไปถึงเรื่องราวทุกอย่างของสัตว์ที่เราต้องการนำเสนอด้วย ดังนั้นป้ายแสดงสัตว์จึงเป็นส่วนที่มีความสำคัญมากอีกส่วนหนึ่งเนื่องจากจะเป็นสิ่งที่สวนสัตว์ใช้เป็นสื่อกลางเพื่อการสื่อสารกับผู้เที่ยวชมสิ่งต่างๆที่นักจัดการต้องการให้ผู้เที่ยวชมรับรู้ก็จะถูกบรรจุอยู่ที่ตรงนี้ด้วยผู้เที่ยวชมจะได้ประโยชน์มากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับว่านักจัดการจะนำเสนออะไรและในแง่มุมมองตรงนั้นจึงต้องใคร่ครวญให้ดีว่าจุดประสงค์และเป้าหมายของการจัดการอยู่ที่ตรงไหน

5.1 ที่ตั้งของป้ายแสดงสัตว์ แม้จะเป็นป้ายที่ดีหรือทำออกมาสวยงามเพียงใดก็ตามหากว่าไปตั้งไว้ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม ประโยชน์และความตั้งใจที่อยากจะทำให้มีผู้รับรู้ตรงนี้ก็จะได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็นจริง ดังนั้นจึงควรจัดตำแหน่งของป้ายให้อยู่ในจุดที่ผู้เที่ยวชมสัตว์ สามารถเห็นได้ง่ายไม่ควรวางระดับให้สูงหรือต่ำจนเกินไปในกรณีที่เป็นคอกขนาดใหญ่มีจุดชมสัตว์หลายด้านก็จำเป็นต้องมีป้ายเพิ่มขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เที่ยวชมหากว่า เรื่องราวที่เราต้องการนำเสนอมีมากอาจจัดแบ่งป้ายเหล่านี้ให้กระจายอยู่ในจุดชมสัตว์โดยต้องคาดหวังว่าไม่ว่าผู้เที่ยวชมจะดูสัตว์จากมุมมองใดก็จะ ได้สารประโยชน์ที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

5.2 ขนาดที่ควรจะเป็นขึ้นอยู่กับเนื้อหาและสิ่งที่ต้องการถ่ายทอดออกไปจึงไม่น่าจะมี

ข้อจำกัดในเรื่องนี้มีมากนัก แต่เรื่องที่สำคัญเนื้อหาที่บรรจุอยู่หากว่ามีมากก็ควรจะ จัดแบ่งออกไป เป็นหลายๆ ป้าย

5.3 รูปแบบการนำเสนอ โดยทั่วไปแล้วป้ายที่ดีควรมีรูปแบบที่คล้ายกัน ไม่เรียง ลำดับของการนำเสนอให้มองดูสับสน เช่น หากเอาชื่อสัตว์ขึ้นก่อนตามถิ่นที่อยู่ตามด้วยลักษณะ สัตว์แล้วก็อื่นๆที่ตามกันลงมาเป็นลำดับแล้วป้ายที่มีลักษณะและเพื่อจุดประสงค์เดียวกัน สำหรับ สัตว์อื่นๆ ก็ควรมีการเรียงลำดับมีลักษณะเดียวกันยกเว้นป้ายที่ต่างรูปแบบหรือมีการนำเสนอใน หัวข้อที่แตกต่างกันออกไปก็ไม่ต้องมาชิดติดกับลำดับนั้น แต่ควรจะแยก เป็นป้ายต่างหาก ออกไป

แนวทางการจัดการสวนสัตว์ในปัจจุบัน

องค์การสวนสัตว์ (2545) ได้จัดทำแผนรัฐวิสาหกิจ 5 ปี 2545 - 2549 ขององค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ หลักขององค์การสวนสัตว์ คือ ให้การศึกษาการนันทนาการการอนุรักษ์ธรรมชาติ

การค้นคว้าวิจัยตลอดจนการจัดทำจรรยาบรรณและเกณฑ์มาตรฐานในการดำเนินกิจการ สวนสัตว์ และยังมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. ส่งเสริมความรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการ โดยแสดงบทบาทใหญ่ เน้นสถาบันการศึกษา สาธารณชนศูนย์ศึกษาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและชีวภาพการนำสัตว์ป่ามาจัดแสดงการดำเนินการ คำนันทนาการ ด้านวัฒนธรรมและสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความผูกพันระหว่าง ธรรมชาติและมวลสัตว์
2. สนับสนุนให้มีการพัฒนาทางวิชาการและการประกอบอาชีพในกิจการสวนสัตว์ด้วยการ กำหนดจรรยาบรรณ การให้การศึกษาด้วยวิธีต่าง ๆ การจัดระบบการประสานงานระหว่างสวน สัตว์ทั้งภายในและต่างประเทศ
3. ให้ความช่วยเหลือและเข้าร่วมในโครงการแลกเปลี่ยนสัตว์ การจัดระบบข้อมูล การ อนุรักษ์พันธุ์สัตว์และพืชรวมตลอดถึงการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการ ดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับพันธุ์สัตว์และพืช
4. ประสานความร่วมมือและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติ การให้ การศึกษาและการจัดนันทนาการซึ่งอยู่ในขอบข่ายกิจการอนุรักษ์ธรรมชาติขององค์การระหว่าง ประเทศ

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาหาสถานที่สร้างสวนสัตว์แห่งใหม่

องค์การสวนสัตว์ (2539) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาไว้อย่างกว้าง ๆ ดังนี้

1. สวนสัตว์ต้องมีพื้นที่ประมาณ 500 ไร่
2. มีทรัพยากรแหล่งน้ำ
3. ตำแหน่งที่ตั้งไม่ห่างไกลจากเมืองใหญ่ คมนาคมสะดวก
4. เป็นจังหวัดศูนย์กลางการคมนาคมและธุรกิจ
5. จังหวัดต้องมีส่วนสนับสนุนหรือช่วยเหลือการของงบประมาณสำหรับการจัดสร้างและต้องบรรจุโครงการสวนสัตว์ให้อยู่ในแผนพัฒนาจังหวัดด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางไปเยือนสถานที่ต่างถิ่น ซึ่งมีใช่เป็นที่พักอาศัยประจำของบุคคลนั้น และเป็นการเยือนชั่วคราว โดยไม่ใช่เพื่อเป็นการประกอบอาชีพหารายได้

องค์การสหประชาชาติในคราวประชุมว่าด้วยการเดินทางท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ.2506 ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่มีเจตนาใจเกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการคือ

1. ต้องเดินทางจากที่อยู่ปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. ต้องมีสถานที่ปลายทางที่ประสงค์จะไปเยี่ยมชม และความสมัครใจ
3. ต้องมีจุดมุ่งหมายของการเดินทาง โดยเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ต้องมีไว้เพื่อการประกอบอาชีพและไปอยู่ประจำ

นอกจากนี้ยังให้คำจำกัดความของคำว่า นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยว ถ้าไม่มีนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวก็จะไม่เกิดขึ้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ให้คำจำกัดความของคำว่า นักท่องเที่ยว (Tourists) หมายถึง ผู้ที่เดินทางไปอยู่ในสถานที่อันมิใช่ที่พำนักถาวรของตนเอง ซึ่งเป็นการเดินทางไปอยู่ชั่วคราวตั้งแต่ 24 ชั่วโมงขึ้นไป (มีการค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน) แต่ไม่เกิน ๖๐ วัน เป็นการเดินทางโดยสมัครใจ ด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ตามที่มีใจจะไปประกอบอาชีพ หรือหารายได้ ทั้งนี้ผู้โดยสารมาทางเรือสำราญทางทะเลแล้ว ไม่พักค้างคืนบนฝั่งไม่นับเป็นการท่องเที่ยว

จุดมุ่งหมายของการเดินทาง สำหรับจุดมุ่งหมายของการเดินทาง เพื่อการท่องเที่ยวต้องมีไว้เพื่อประกอบอาชีพและไปอยู่ประจำ แต่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่างต่อไปนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นการท่องเที่ยวที่เรียกว่า Leisure Tour หรือ Recreation Tour หรือ Holiday Tour มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพักผ่อนในวันหยุด การแสวงหาความสนุกสนาน บันเทิง รวมถึงการไปเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ ชมการแสดง การเล่นกีฬา และการนันทนาการ
2. การท่องเที่ยวเพื่อทำธุรกิจ เป็นการท่องเที่ยวที่เรียกว่า Business Tour หรือ Business Travel หรือ Professional Travel ซึ่งเป็นการเดินทางของนักธุรกิจ โดยมีกิจกรรมด้านธุรกิจเป็นจุดมุ่งหมายหลัก เช่น การเดินทางไปร่วมประชุม สัมมนา เจรจากทางธุรกิจ ในขณะที่เดียวกันก็อาจมีการพักผ่อนหย่อนใจเป็นส่วนประกอบด้วยก็ได้ ในประเทศอุตสาหกรรม รายได้จากการท่องเที่ยวประเภทนี้สูงมาก เพราะนักท่องเที่ยวประเภทนี้เดินทางตลอดทั้งปี ไม่ขึ้นอยู่กับฤดูกาล ทั้งเป็นผู้ที่สามารถเสียค่าใช้จ่ายได้สูง
3. การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลใจ เป็นการท่องเที่ยวที่เรียกว่า Incentive Tour ซึ่งมักจัดให้แก่พนักงานและลูกค้าของบริษัท และหน่วยงานต่าง ๆ หรือผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่บริษัทหรือหน่วยงานนั้น ๆ การเดินทางอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อธุรกิจรวมอยู่ด้วยก็ได้ เช่น จัดให้ไปชมโรงงานผลิตสินค้า หรือไปประชุมสัมมนา มีการสังสรรค์เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์
4. การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมสัมมนา เป็นการท่องเที่ยวที่เรียกว่า Meeting Convention & Exhibition Tour โดยนักท่องเที่ยวมีจุดประสงค์เพื่อไปเข้าร่วมประชุมสัมมนา หรือไปชม การแสดงสินค้า การจัดนิทรรศการ ในโอกาสต่าง ๆ
5. การท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษเฉพาะกลุ่ม เป็นการท่องเที่ยวที่เรียกว่า Special-Interest Group Tour คือจัดขึ้นเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มที่มีความสนใจในเรื่องใดเฉพาะเรื่อง เช่น การเดินทางไปชมการแข่งขันกีฬา หรือเล่นกีฬาบางชนิด การเที่ยวชมธรรมชาติและลู่ศักร์ป่า การเที่ยวดำ การดำน้ำดูปะการังและสัตว์น้ำ การชมโบราณสถาน

ความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสูงยิ่งในการนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้อันดับหนึ่ง เมื่อเทียบกับ

สินค้าส่งออกอื่น ๆ การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม ดังต่อไปนี้ (นิคม จารุมณี, 2536)

1. เป็นแหล่งที่มาของรายได้

ในรูปเงินตราต่างประเทศ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา รายได้จากการท่องเที่ยวได้กลายเป็นรายได้ลำดับที่ 1 เมื่อเทียบกับรายได้จากสินค้าส่งออกอื่น ๆ

2. ช่วยลดปัญหาการขาดดุลการค้า

การชำระเงินระหว่างประเทศ เช่น ในปี พ.ศ. 2527 การท่องเที่ยวทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ 27,317 ล้านบาท รายจ่ายจากการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยเป็นเงินเพียงประมาณ 7,208 ล้านบาท ส่วนที่เกินดุลนี้จึงมีส่วนช่วยแก้ไขการขาดดุลในด้านอื่น ๆ ได้เป็นอย่างมาก

3. ช่วยสร้างอาชีพและการจ้างงาน

ช่วยสร้างอาชีพและการจ้างงานอย่างมากและกว้างขวาง เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้คนทำหน้าที่บริการ โดยเฉพาะในธุรกิจทางตรง เช่น โรงแรม ภัตตาคาร บริษัทนำเที่ยว ฯลฯ ส่วนในธุรกิจทางอ้อมอาจเป็นอาชีพเสริม เช่น หัตถกรรมพื้นบ้าน การใช้เวลาว่างมารับจ้างก่อสร้าง เป็นต้น

4. ก่อให้เกิดการกระจายรายได้

ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชากรอย่างกว้างขวาง สร้างงานสร้างอาชีพมากมาย และเป็นการเสริมอาชีพที่เกิดต่อเนื่องจากการท่องเที่ยว เช่น การผลิตหัตถกรรมพื้นบ้านหรือการผลิตอาหาร ไปป้อนตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ก็จะเป็นอาชีพเสริมทำรายได้เป็นอย่างดีหรือในเมืองท่องเที่ยวก็อาจจะเป็นผู้นำเที่ยวด้วย

5. ก่อให้เกิดการกระตุ้นการผลิต

เกิดการกระตุ้นการผลิตและนำอาทรพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปไหนก็จะต้องใช้จ่ายเป็นค่าอาหารซื้อผลิตผลพื้นเมืองและหากพักแรมก็จะต้องใช้จ่ายเป็นค่าที่พัก เงินที่จ่ายออกไปนี้จะไม่ตกอยู่เฉพาะกับโรงแรมแต่จะกระจายไปสู่เกษตรกรรายย่อยต่าง ๆ เมื่อหัตถกรรมพื้นเมืองขายเป็นของที่ระลึกได้ก็จะมีการใช้วัสดุพื้นบ้านมาประดิษฐ์ เป็นของที่ระลึก แม้จะเป็นรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ แต่เมื่อรวมกันเป็นปริมาณมากก็เป็นรายได้สำคัญ ซึ่งจะกระตุ้นการผลิตหรือที่เรียกว่า Multiplier Effect ทางการท่องเที่ยวซึ่งอยู่ในลักษณะที่สูงมากเมื่อเทียบกับผลิตสินค้าหรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ

6. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัดในการจำหน่าย

อาจเรียกได้ว่าเป็น Limitless Industry เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ จากสถิติที่ผ่านมาจำนวนนักท่องเที่ยวนานาชาติของโลกได้มีปริมาณที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กล่าวคือ เมื่อปี พ.ศ. 2493 นักท่องเที่ยวนานาชาติทั่วโลกมีจำนวนเพียง 25 ล้านคน และได้เพิ่มขึ้นเป็น 290 ล้านคนในปี พ.ศ. 2527 กระนั้นก็ตามนักวิชาการทางการท่องเที่ยวก็ยังเชื่อว่าปริมาณการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นเพียงการเริ่มต้นเท่านั้น เพราะว่าประชากรของโลกจะเพิ่มจำนวนขึ้นตลอดเวลา ในขณะที่วิวัฒนาการด้านการขนส่งที่สามารถขนส่งผู้โดยสารได้จำนวนมากทำให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางถูกลง การเดินทางท่องเที่ยวจึงมิได้จำกัดอยู่ในเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีรายได้สูงดังแต่ก่อนเท่านั้น การท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นเรื่องของความพึงพอใจของแต่ละบุคคล องค์การสหประชาชาติประกาศว่า "การเดินทางท่องเที่ยวเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งที่รัฐพึงสนับสนุน"

7. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไม่มีขีดจำกัดในเรื่องการผลิต

เพราะไม่ต้องพึ่งดินฟ้าอากาศเหมือนเกษตรอื่น ๆ ผลผลิตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เสนอขายให้แก่นักท่องเที่ยว คือ ความสวยงามของธรรมชาติ หาดทราย ชายทะเล บำไม้ ภูเขา สภาพอากาศและสิ่งที่มีมนุษย์ก่อสร้างขึ้น เช่น พระบรมมหาราชวัง วัดวาอาราม โบราณสถาน อาคารบ้านเรือนในท้องถิ่น ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นรูปธรรมที่มีความยั่งยืนไม่แปรผัน หรือขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศดังเช่นการผลิตด้านเกษตรกรรม หรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ

8. ไม่ต้องลงทุนเป็นจำนวนมาก

ดังนั้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงได้รับการสนับสนุน และหันมาใช้อุตสาหกรรมนี้เป็นประโยชน์เพิ่มเติมต่ออาชีพเกษตรกรรมที่มีอยู่เดิม นับเป็นความได้เปรียบอย่างมากของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยว

คำว่า "ทรัพยากร" อาจให้ความหมายได้ว่า หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้โดยไม่จำกัดเฉพาะสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ สำหรับคำว่า "ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource)" หรือ "ทรัพยากรนันทนาการ (Recreation Resource)" นั้น หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น และหลักฐานทางโบราณคดีหรือร่องรอยของสิ่งมีชีวิตในยุคต่าง ๆ ซึ่งมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและประกอบกิจกรรมนันทนาการ อันนำมาซึ่งความพอใจและความสุขในรูปแบบต่าง ๆ ได้

ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว

การจำแนกประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวตามลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา น้ำตก ถ้ำน้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สวนสัตว์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยานสวนรุกขชาติ ทะเล หาดทราย ทะเลสาบ เกาะ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง) ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติของคนไทย เช่น อุทยานแห่งชาติคอกอหินทนต์ น้ำตกทีลอซู เขื่อนรัชชประภา ภูกระดึง เป็นต้น ทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านี้มีความงดงามโดดเด่น เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการพักผ่อนหย่อนใจ และการศึกษาธรรมชาติ

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีหรือศาสนา ได้แก่ วัด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ ได้แก่ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เป็นต้น

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งในลักษณะของพิธีกรรมประเพณีความเป็นอยู่ วิถีชีวิต (เช่น หมู่บ้านชาวเขา สภาพชีวิตในชนบท) ศูนย์วัฒนธรรมสินค้าพื้นเมือง ไร่ สวน พืช ผัก ผลไม้ และเหมือง ตัวอย่างเช่น ตลาดน้ำดำเนินสะดวก งานช้างจังหวัดสุรินทร์ ประเพณีงานบวชลูกแก้วจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นต้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการพักผ่อนหย่อนใจในแหล่งท่องเที่ยว

ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์นั้น นอกจากปัจจัย 4 แล้วมนุษย์ยังต้องการพักผ่อนหย่อนใจเพื่อเติมพลังให้กับชีวิต ในการศึกษาครั้งนี้จะกล่าวถึงเฉพาะ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการการพักผ่อนหย่อนใจในแหล่งนันทนาการกลางแจ้งเท่านั้น ปัจจัยดังกล่าวได้แก่ (กมลลา ชินพงศ์, 2532)

1. ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ในเขตชุมชนเมืองเพราะการมีวิถีการทำงานที่เร่งรีบ คร่ำเคร่ง จำเจสภาวะการแข่งขันสูง ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของประชากรในตัวเมืองสร้างความกดดันให้แก่จิตใจและร่างกายของผู้คนที่แออัดในเมืองเป็นอย่างมากความต้องการการพักผ่อนหย่อนใจคลาย ความตึงเครียดจึงมีสูงขึ้นเป็นธรรมดาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจกลางแจ้งอย่างสวนสาธารณะสามารถตอบสนองความต้องการในส่วนนี้เป็นของชาวเมืองได้เป็นอย่างดี และหาก

สวนสาธารณะนั้นอยู่ในย่านใกล้เคียงที่ทำงานหรือที่พักของคนก็ยิ่งดึงดูดให้เกิดความต้องการพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้นตามไปด้วย

2. เวลาว่าง (Leisure) เป็นเวลาที่นอกเหนือจากการทำงานการใช้ชีวิตประจำวันเป็นเวลาที่สามารถทำกิจกรรมใดก็ได้ตามใจปรารถนาโดยไม่มีเงื่อนไขผูกมัดเวลาว่างของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไปตามอาชีพ กลุ่มข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานธุรกิจเอกชนจะมีเวลาว่าง

3. รายได้โดยทั่วไป ไม่ว่าบุคคลจะมีรายได้อยู่ในระดับใดก็ตามจะต้องมีการพักผ่อนหย่อนใจ

แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

จาร์จ เงินดี (2534) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของทัศนคติก็ได้ สังเกตและวัดได้จากคน แต่มีส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคตินั้น เจ้าตัวอาจตระหนักหรือไม่ตระหนักก็ได้

ระวีวรรณ สวนจันทร์ (2538) ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ โดยใช้สติปัญญา ประสบการณ์จากการเรียนรู้ การศึกษาประกอบกับความคิดเห็นนี้อาจเป็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ ความคิดเห็นนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา

นพมาศ ธีระเวคิน (2539) ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดเห็นนั้นถูกจัดว่าเป็นส่วนที่มนุษย์ได้แสดงออกมาโดยการพูดหรือการเขียน มนุษย์นั้นจะพูดจากใจจริง พูดตามสังคม หรือพูดเพื่อเอาใจผู้ฟังก็ตาม แต่เมื่อพูดหรือเขียนไปแล้วก็ทำให้เกิดผลได้ คนส่วนใหญ่มักจะถือว่าสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนออกถึงความในใจ

จิราวุธ ทรัพย์สิน (2540) ได้สรุปความหมายของคำว่าความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นหมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่แสดงออกมา เพื่อให้ผู้อื่นได้สามารถที่จะรับรู้ ตลอดจนสามารถที่จะประเมินค่าในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง การลงความเห็นนั้นอาจจะเป็นไปในลักษณะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ อันเนื่องมาจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อม การติดต่อกับภายนอก การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ และการพบปะสังสรรค์ประจำวัน

ความสำคัญของความคิดเห็น

การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งแต่ละบุคคลจะแสดงออก ความเชื่อและความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูดหรือการเขียนเป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่าง ๆ เพราะจะทำให้การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โครงการพัฒนาใด ๆ ก็ตาม ถ้าจะให้สำเร็จและบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริงแล้วก็จะได้รับความร่วมมือจากประชาชน การเผยแพร่โครงการและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการจึงจะเกิดผลดี คือ จะช่วยให้โครงการนั้นสอดคล้องเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น อันเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ใช้ประเมินค่าโครงการและทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกในการเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้ไม่เกิดการต่อต้านขึ้น ถ้าสาธารณชนเกิดความสำนึกในการเป็นเจ้าของการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่าง ๆ หรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งการฝึกหัดทำงานด้วย

ประเภทของความคิดเห็น

Remmer (1954 อ้างในธีเรก วิทยายุทธ, 2549) กล่าวว่าความคิดเห็นมี 2 ประการด้วยกัน คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด-เชิงลบสุด (Extreme opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลง ทิศทางลบสุด ได้แก่ ความรังเกียจ ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก
2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive content) การมีความเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ขอมรับเห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

Oskamp (1977 อ้างในธีเรก วิทยายุทธ, 2549) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็นดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Genetic and physiological factors) เป็นปัจจัยตัวแรกที่ไม่ค่อยจะได้พูดถึงมากนัก โดยมีการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพันธุกรรม จะมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคล ซึ่งจะมีผลต่อการศึกษา เจตคติ หรือความคิดเห็นของบุคคลนั้นๆ ได้ ปัจจัยด้านร่างกาย เช่น อายุ ความเจ็บป่วย และผลกระทบจากการใช้ยาเสพติดจะมีผลต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคล เช่น คนที่มีความคิดอนุรักษนิยมมักจะเป็นคนที่มีอายุมาก เป็นต้น

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Direct personal experience) คือบุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดต่างๆจากประสบการณ์โดยตรง เป็นการกระทำหรือพบเห็นต่อสิ่งต่างๆโดยตนเอง ทำให้เกิดเจตคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ เช่น เด็กทารกที่แม่ได้ป้อนน้ำนมให้ทาน เขาจะมีความรู้สึกชอบ เนื่องจากมารู้สึกหวาน เย็น หอม ชื่นใจ ทำให้เขามีความรู้สึกต่อน้ำนมที่ได้ทานเป็นครั้งแรกเป็นประสบการณ์ โดยตรงที่เขาได้รับ

3. อิทธิพลจากครอบครัว (Parental influence) เป็นปัจจัยที่บุคคลเมื่อเป็นเด็กจะได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และครอบครัว ทั้งนี้เมื่อคนเป็นเด็กเล็กๆ จะได้รับการอบรมสั่งสอน ทั้งในด้านความคิด การตอบสนองความต้องการทางร่างกาย การให้รางวัลและการลงโทษ ซึ่งเด็กจะได้รับจากครอบครัว และจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับมา

4. เจตคติและความคิดเห็นของกลุ่ม (Group determinants of attitude) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นหรือเจตคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคลจะต้องมีสังคมและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้น ความคิดเห็นและเจตคติต่างๆ จะได้รับการถ่ายทอดและมีแรงกดดันจากกลุ่มไม่ว่าจะเป็นเพื่อนในโรงเรียน กลุ่มข้างอิงต่างๆซึ่งทำให้เกิดความคล้อยตามเป็นไปตามกลุ่มได้

5. สื่อมวลชน (Mass media) เป็นสื่อต่างๆที่บุคคลได้รับสื่อเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ จะมีผลทำให้บุคคลมีความคิดเห็นมีความรู้สึกต่างๆเป็นไปตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อ

การวัดความคิดเห็น

Best (1977) อ้างในธีเรก วิทยายุทธ, 2549) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็นโดยทั่วๆ ไป จะต้องมียอดประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้าและมีการตอบสนองซึ่งจะออกมา ในระดับสูงต่ำ มากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้น โดยมากจะใช้ตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่ตอบคำถามเลือกตอบแบบสอบถามและผู้ถูกวัดจะเลือกตอบความคิดเห็นของตนในเวลานั้น การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นนั้นใช้การวัดแบบลิเคิร์ท โดยเริ่มด้วยการรวบรวมหรือการเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวกับความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย กับข้อความที่กำหนดให้ ซึ่งข้อความแต่ละข้อความจะมีความคิดเห็นเลือกตอบออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสุโขทัย

1. สภาพทางภูมิศาสตร์

ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดสุโขทัยตั้งอยู่ภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามระยะทางหลวง แผ่นดินประมาณ 440 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 6,596.092 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,122,557 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ จังหวัดแพร่และจังหวัดอุดรธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ จังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดอุดรธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ จังหวัดตากและจังหวัดลำปาง

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงที่ตั้งจังหวัดสุโขทัยและอาณาเขตติดต่อ

เขตการปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น 9 อำเภอ 84 ตำบล 834 หมู่บ้าน 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 เทศบาลเมือง คือ เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี และเทศบาลเมืองสวรรคโลก 12 เทศบาลตำบล ได้แก่ เทศบาลตำบลศรีสำโรง เทศบาลตำบลศรีสัชนาลัย เทศบาลตำบลหาคะเสี้ยว เทศบาลตำบลเมืองเก่า

เทศบาลตำบลบ้านสวน เทศบาลตำบลบ้านโคก เทศบาลตำบลทุ่งหลวง เทศบาลตำบลงิ้วกราด
 เทศบาลตำบลทุ่งเสลี่ยม เทศบาลตำบลศรีนคร เทศบาลตำบลลานหอย และเทศบาลตำบลบ้านกล้วย
 77 องค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ 1 แสดงเขตการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

ที่	อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวน ตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน เทศบาล	จำนวน อบต.
1	เมืองสุโขทัย	581.474	9	84	3	9
2	สวรรคโลก	586.192	13	117	1	12
3	ศรีสำโรง	565.731	13	117	1	12
4	ศรีสขนาลัย	2,050.511	11	133	2	8
5	งิ้วกราด	502.382	11	108	1	10
6	คีรีมาศ	521.892	10	100	2	9
7	ทุ่งเสลี่ยม	569.932	5	55	1	5
8	บ้านค่านลานหอย	1,018.113	7	71	1	7
9	ศรีนคร	199.865	5	49	1	5
รวม 9 อำเภอ		6596.092	84	834	12	77

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดสุโขทัย เดือนมกราคม 2551

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดสุโขทัยมี พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม โดยตอนเหนือเป็นที่ราบสูงมีภูเขาเป็นพิค
 ขาวมาทางทิศตะวันตก พื้นที่ตอนกลางเป็นที่ราบและตอนใต้เป็นที่ราบสูง มีแม่น้ำไหลผ่านจาก
 เหนือลงใต้ โดยผ่านพื้นที่อำเภอศรีสขนาลัย สวรรคโลก ศรีสำโรง เมืองสุโขทัย และอำเภอ
 งิ้วกราด เป็นระยะทางประมาณ 170 กิโลเมตร จังหวัดสุโขทัยมีภูเขาที่สูงที่สุด คือ เขาหลวง
 ซึ่งยอดเขามีความสูง 1,200 เมตร จากระดับน้ำทะเล

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปของจังหวัดสุโขทัย มีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของ
 ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน
 และฤดูหนาว อุณหภูมิโดยเฉลี่ยตลอดปี ประมาณ 27.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด

เฉลี่ย 33.0 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.2 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี ประมาณ 1,208.8 มิลลิเมตร บริเวณที่มีฝนตกมากที่สุดจะอยู่ตอนบนของจังหวัด บริเวณอำเภอ ศรีสังขาลัย และอำเภอศรีนคร

2. ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดสุโขทัยเป็นจังหวัดหนึ่งที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วย ป่าไม้มีค่า มีพื้นที่ดินที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก มีแร่ธาตุที่สำคัญ มีแหล่งน้ำธรรมชาติและ ทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งแหล่งธรรมชาติที่งดงามเหมาะแก่การท่องเที่ยว ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวสุโขทัย

ทรัพยากรป่าไม้

จังหวัดสุโขทัยเป็นจังหวัดหนึ่งที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรป่าไม้ ในปี พ.ศ. 2527 จังหวัดสุโขทัยมี เนื้อที่ป่าไม้ 2,367.08 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 35.63 ของเนื้อที่ทั้งหมดของ จังหวัด กรมป่าไม้ได้ประกาศกำหนดพื้นที่ป่าเป็นป่าสงวนแห่งชาติจำนวน 12 แห่ง เนื้อที่ 1,923,499.75 ไร่ อุทยานแห่งชาติ จำนวน 2 แห่ง เนื้อที่ 346,375 ไร่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จำนวน 1 แห่ง เนื้อที่ 15,875 ไร่ และวนอุทยาน จำนวน 1 แห่ง เนื้อที่ 11,250 ไร่

ทรัพยากรน้ำ

จังหวัดสุโขทัยมีแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน (น้ำบาดาล) ที่สำคัญดังนี้ แม่น้ำยม เกิดจากต้นเขาผีปันน้ำ อำเภอปาง จังหวัดพะเยา ไหลผ่านจังหวัดแพร่ และจังหวัดสุโขทัย จากทางเหนือสู่ทางใต้ ผ่านพื้นที่อำเภอศรีสังขาลัย อำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสำโรง อำเภอเมือง สุโขทัย อำเภอกงไกรลาศ เป็นระยะทางประมาณ 170 กิโลเมตร ไปบรรจบแม่น้ำน่านที่อำเภอ ชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

แม่น้ำยมเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่สุดของจังหวัดสุโขทัย เปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ของ จังหวัด ราษฎรส่วนใหญ่ได้อาศัยน้ำจากแม่น้ำยมในการทำการเกษตรและการอุปโภค บริโภค แม่น้ำยมเป็นแม่น้ำที่มีความลาดเทสูง โดยเฉพาะช่วงต้นน้ำ ดังนั้นจึงเป็นปัญหาในเรื่อง การเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำในแม่น้ำ คือในฤดูฝนจะมีน้ำมากเกินความต้องการ และไหลลงสู่ทาง ใต้อย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดน้ำท่วมบริเวณที่ราบลุ่ม จนเป็นเหตุให้พื้นที่กึ่ง ไรเกษตรได้รับความ เสียหาย ส่วนในฤดูแล้งน้ำจะมีปริมาณน้อย ถ้าน้ำจะแห้งขอดเป็นตอน ๆ ราษฎรจึงไม่มีน้ำใช้ในการ เกษตรเพียงพอ ปัจจุบันได้มีการสร้างแหล่งเก็บน้ำถาวรเป็นช่วง ๆ

ห้วยแม่หมอก เกิดจากเทือกเขาในเขตจังหวัดลำปาง ไหลจากทิศตะวันตกไปตะวันออกผ่านอำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสำโรง และเข้าสู่อำเภอเมืองสุโขทัยจะถูกกั้นไปกับลักษณะพื้นที่ราบลุ่มขนาดใหญ่ เป็นระยะทางประมาณ 90 กิโลเมตร

ห้วยแม่ลำพัน เกิดจากเทือกเขาในเขตอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ไหลจากทางทิศตะวันตกไปตะวันออก ผ่านอำเภอบ้านด่านลานหอย แล้วมาบรรจบกับแม่น้ำยมที่อำเภอเมืองสุโขทัย เป็นระยะทางประมาณ 100 กิโลเมตร

ห้วยแม่ท่าแพ เกิดจากเทือกเขาในเขตอำเภอศรีสัชนาลัย ไหลลงมาทางทิศใต้ ผ่านพื้นที่อำเภอสวรรคโลก ไปบรรจบกับห้วยแม่หมอกที่อำเภอศรีสำโรง เป็นระยะทางประมาณ 70 กิโลเมตร

ทรัพยากรแร่ธาตุ

แร่ธาตุที่สำคัญที่พบในจังหวัดสุโขทัยมีอยู่หลายชนิด ได้แก่ หินอ่อน หินปูน พลวง ดินขาว แมงกานีส ฟลูออไรด์ และแร่รัตนชาติ นอกจากนี้ยังมีแร่ธาตุที่มีการขุดพบแต่ยังไม่นำมาใช้ประโยชน์ คือ ทองแดงและเหล็ก แหล่งแร่ที่สำคัญของจังหวัดสุโขทัยมีอยู่แถบภูเขาทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณอำเภอศรีสัชนาลัยและอำเภอทุ่งเสลี่ยม

3. สภาพทั่วไปเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของจังหวัดสุโขทัยขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรเป็นหลัก รองลงมาเป็นภาคการขายส่งขายปลีก ภาคการศึกษาภาคขนส่ง คลังสินค้าและคมนาคม และภาคอสังหาริมทรัพย์เป็นสำคัญ ตามลำดับ ผลผลิตที่สร้างรายได้หลักของจังหวัดมาจากภาคการเกษตร มีมูลค่าการผลิต 29.12% รองลงมาสาขาการขายส่ง การขายปลีก 20.86% ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ประมาณการในปี 2548 เท่ากับ 24,139 ล้านบาท/ปีรายได้เฉลี่ยต่อคน 40,713 บาท ต่อปี อันดับ 13 ของภาค อันดับ 54 ของประเทศ

ภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดสุโขทัยเดือนพฤศจิกายน 2551 โดยรวมขยายตัว พิจารณาจากมูลค่าพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และถั่วเหลือง เนื่องจากราคาข้าวนาปี และถั่วเหลืองขยายตัว ประกอบกับปริมาณผลผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเขียว และถั่วเหลือง สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้มากขึ้น

ภาคการเกษตร

จังหวัดสุโขทัยมีพื้นที่ถือครองทางเกษตรจำนวน 2,065,493 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 50.10 ของพื้นที่จังหวัด โดยจำแนกเป็นพื้นที่นา ร้อยละ 63.16 พื้นที่พืชไร่ ร้อยละ 24.98 พื้นที่ไม้ผลและไม้ยืนต้น ร้อยละ 11.37 และอื่น ๆ ร้อยละ 0.79

สาขาการเกษตร

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดสุโขทัย ได้แก่ ข้าว ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ข้าวโพด อ้อย โรงงานและไบยาซูบ เบอร์เลย์ วัสดุค่าการผลิตรวม 2,092,801 เมตริกตัน

ภาคนอการเกษตร

สาขาอุตสาหกรรม

จังหวัดสุโขทัยตั้งอยู่ในเขตการส่งเสริมการลงทุนเขต 3 มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด 424 แห่ง โดยอุตสาหกรรมที่มีมากเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ อุตสาหกรรมขนส่ง คิดเป็นร้อยละ 18.63 รองลงมาได้แก่ อุตสาหกรรมกระดาษ ร้อยละ 17.22 และอุตสาหกรรมโลหะ ร้อยละ 13.68 ตามลำดับ ขนาดโรงงานแยกตามเงินทุน จังหวัดสุโขทัยมีโรงงานขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงงาน โรงงานขนาดกลาง 39 โรงงาน และโรงงานขนาดเล็ก จำนวน 353 โรงงาน และโรงสีข้าว 30 โรงงาน

ด้านแรงงาน

ประชากรของจังหวัดสุโขทัย จำนวน 588,191 คน ที่อยู่ในวัยแรงงาน (ประชากรทุกคนที่อายุ 15 ปี ขึ้นไป) มีจำนวนกำลังแรงงานรวม 472,836 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน (ประชากรในวัยแรงงานที่มีงานทำ หรือกำลังหางาน หรือรองาน มีจำนวน 340,761 คน ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นผู้มีงานทำ 334,698 คน)เป็นผู้ว่างงาน 4,468 คน โดยสัดส่วนของผู้อยู่ในกำลังแรงงานต่อประชากรในวัยแรงงานหรือ อัตราการเข้าสู่กำลังแรงงาน เท่ากับร้อยละ 72.07 โดยอัตราของชายเท่ากับร้อยละ 35.12 และของหญิงเท่ากับร้อยละ 36.95 โดยอาชีพของผู้มีงานทำครึ่งหนึ่งของผู้มีงานทำเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านกรเกษตร และประมง รองลงมาคือ อาชีพขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ในด้านการขายและการให้บริการ ส่วนผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฝีมือและธุรกิจ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องก็ลดหลั่นกัน

4. แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสุโขทัย

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสุโขทัยสามารถแบ่งตามประเภทตามลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้ดังนี้

1) ประเภทแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่

อุทยานแห่งชาติรามคำแหง (เขาหลวง)

อุทยานแห่งชาติรามคำแหง หรือ เขาหลวง ครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอเมืองสุโขทัย อำเภอบ้านด่าน ลานหอย และอำเภอคีรีมาศ มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ ๒๑๓,๒๑๕ ไร่ เป็นอุทยานแห่งชาติทางประวัติศาสตร์แห่งแรกของเมืองไทยที่น่าสนใจ และน่าศึกษา เพราะเป็นการอนุรักษ์ป่าที่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยกรุงสุโขทัยไว้พร้อมกับธรรมชาติ

อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย (ป่าคา)

อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย เดิมชื่อ ป่าคา หมายถึงป่าคาหลวง หรือสันกลางแม่วังช้าง ตั้งอยู่ที่บ้านป่าคา หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านแก่ง ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ เพื่อรักษาสภาพป่าที่เป็นต้นน้ำลำธาร และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ ครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอศรีสัชนาลัย และอำเภอทุ่งเสลี่ยม มีพื้นที่ประมาณ 213 ตารางกิโลเมตร

สวนหลวงพระร่วงเฉลิมพระเกียรติ (ทุ่งแม่ระวิง)

สวนหลวงพระร่วงเฉลิมพระเกียรติ (ทุ่งแม่ระวิง) ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลป่ากุมเกาะ แต่เดิมเคยเป็นหนองน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ ปัจจุบันมีพื้นที่ทั้งหมด 830 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นน้ำ 645 ไร่ พื้นดิน 185 ไร่ ลักษณะของสวนนี้เป็นเกาะมีน้ำล้อมรอบมองเห็นทิวทัศน์ได้ เหมาะสำหรับที่จะพักผ่อน ภายในบริเวณมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้แก่ สะพานไม้โบราณ ที่ข้ามอ่างน้ำเกาะกลางทุ่งแม่ระวิง

ถ้ำเจ้าราม

ถ้ำเจ้าราม อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย ณ บริเวณหน่วยพิทักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวังตะเคียน เขตป่าสงวนแห่งชาติ แม่มอก-แม่ลำพัน หมู่ที่ 15 ตำบลวังน้ำขาว อยู่ห่างจากอำเภอบ้านด่านลานหอยไปทางทิศเหนือประมาณ 30 กิโลเมตร

เขื่อนศรีนครินทร์ หรือท่านบพระร่วง

ตั้งอยู่บริเวณเมืองเก่า ท่านบนี้เป็นเขื่อนดิน (คันดิน) สำหรับกั้นน้ำอยู่ระหว่างซอกเขาคือเขาพระบาทใหญ่ และเขากิวอ้ามา ที่สร้างขึ้นเพื่อกักน้ำ และชักน้ำไปตามคลองส่งน้ำมาเข้ากำแพงเมืองเข้าสระตระพังเงิน ตระพังทอง เพื่อนำไปใช้ในเมือง และพระราชวังในสมัยโบราณ ซึ่งในปัจจุบันกรมชลประทานได้ปรับปรุงบูรณะ และซ่อมแซมขึ้นใหม่

2) ประเภท แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา ได้แก่

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อยู่ตรงข้ามพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง ห่างจากตัวจังหวัดสุโขทัยไปทางทิศตะวันตกประมาณ ๑๒ กิโลเมตร ถนนจรดวิถีถ่อง ทางหลวงหมายเลข 12 สายสุโขทัย-ตาก

ในอดีตเมืองสุโขทัยเคยเป็นราชธานีของไทยมีความเจริญรุ่งเรือง เป็นศูนย์กลางการปกครอง ศาสนา และเศรษฐกิจ ภายในอุทยานฯ มีสถานที่สำคัญที่เป็นพระราชวัง ศาสนสถาน โบราณสถาน โดยเชื่อกันว่า กำแพงเมือง และประตูเมืองโบราณล้อมรอบอยู่ในรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ครอบคลุมพื้นที่กว่า 70 ตารางกิโลเมตร

พิพิธภัณฑสถานโลกสุโขทัย

พิพิธภัณฑสถานโลกสุโขทัยตั้งอยู่บริเวณเมืองเอกพลาซ่า ถนนบายพาส ห่างจากเมืองเก่าประมาณ 12 กิโลเมตร ภายในจัดแสดงโบราณวัตถุประเภทเครื่องสังคโลกที่มีคุณค่ากว่า 2,000 ชิ้น ที่ได้รวบรวมมาจากในประเทศ และต่างประเทศ การเดินทาง สามารถนั่งรถโดยสารประจำทางหรือรถสามล้อจากตลาดในตัวเมืองไปพิพิธภัณฑสถานได้ทุกวัน

กำแพงเมืองสุโขทัย

ตั้งอยู่ที่ตำบลเมืองเก่า ปรากฏหลักฐานในศิลาจารึก เรียกว่า ศรีบูร มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีขนาดกว้าง 1,300 เมตร ยาว 1,800 เมตร กำแพงชั้นในเป็นศิลาแลงก่อบนคันดิน กำแพง 2 ชั้นนอกเป็นคูน้ำสลับกับคันดิน นอกจากทำหน้าที่ป้องกันข้าศึกแล้วคูน้ำยังใช้ระบายน้ำไม่ให้ไหลท่วมเมืองอีกด้วย ระหว่างกึ่งกลางแต่ละด้านมีประตูเมือง และป้อมหน้าประตูด้วย

วัดนางพญา

ตั้งอยู่แนวเดียวกับวัดสวนแก้วอุทยานใหญ่ เป็นวัดที่มีลวดลายปูนปั้นงดงามมาก ปรากฏอยู่บนซากผนังวิหารด้านตะวันตกเฉียงเหนือซึ่งเป็นวิหารขนาดใหญ่ หอภายในวิหารตามเสาทุกด้านมีเทพนม และลวดลายต่าง ๆ ทำด้วยสังคโลก ไม่เคลือบ เจดีย์ประธานของวัดเป็นเจดีย์ทรงกลมตั้งอยู่บนฐานประทักษิณ ฐานด้านหน้ามีบันไดทางขึ้นจนถึงภายใน โถงเจดีย์ ตรงกลางโถงมีแกนเจดีย์ประดับด้วยลวดลายปูนปั้น วิหารก่อด้วยศิลาแลงมีมุขหน้า และมุขหลัง ผนังวิหารเจาะช่องแสง ผนังด้านใต้มีลวดลายปูนปั้น

วัดขมจีน

ตั้งอยู่ริมแม่น้ำยม ห่างจากวัดพระศรีรัตนมหาธาตุมาทางทิศตะวันออกประมาณ 400 เมตร โบราณสถานที่สำคัญคือ เจดีย์ประธานทางกลมก่อด้วยศิลาแลง วิหารอยู่ด้านหน้าเจดีย์ประธานก่อด้วยศิลาแลงขนาด 6 ห้อง มีมุขยื่นออกมาด้านหน้า ด้านหลังพระวิหารเชื่อมต่อกับ

มณฑล กลายเป็นห้องที่อยู่ที่ท้ายวิหาร หลังคาใช้ศิลาแลงก่อเหลี่ยมเข้าหากันเป็นรูปจั่วแหลม ด้านหน้าทั้งสองข้างมณฑลทำเป็นซุ้มจระนม 2 ซุ้ม ด้านหลังมีซุ้มจระนมที่ประดิษฐานพระพุทธรูป นาคปรก แต่ปัจจุบันได้สูญหายไปแล้ว นอกจากนี้ยังมีลวดลายปูนปั้นที่หน้าบันด้านหลังมณฑล

ศาลคาผาแดง

มีลักษณะเป็น โบราณสถานตามแบบศิลปะเขมร ก่อด้วยศิลาแลง สมัยนครวัด (พ.ศ. 1650 - 1700) ต่อมากรมศิลปากร ได้ดำเนินการขุดแต่ง และบูรณะศาลนี้ได้พบชิ้นส่วนเทวรูป และเทวสตรีประดับด้วยเครื่องตกแต่ง ปัจจุบันจัดแสดงอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง

วัดพิพัฒน์มงคล

วัดพิพัฒน์มงคล อำเภอทุ่งเสลี่ยม เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปทองคำ หรือพระพุทธรูปโลหะทองหล่อด้วยทองคำหนัก 9 กิโลกรัม ปางมารวิชัย สร้างด้วยศิลปะสมัยสุโขทัยที่มีความงดงาม

วัดมหาธาตุ

ตั้งอยู่กลางเมือง เป็นวัดใหญ่ และวัดสำคัญของกรุงสุโขทัย มีพระเจดีย์มหาธาตุทรงดอกบัวตูม หรือทรงท่มข้าวบิณฑ์ เป็นศิลปะแบบสุโขทัยแท้ ตั้งเป็นเจดีย์ประธาน ล้อมรอบด้วยเจดีย์ 8 องค์ บนฐานเดียวกัน คือ ปรากฏศิลาแลงตั้งอยู่ที่ทิศทั้ง 4 และเจดีย์ทรงปราสาทก่อด้วยอิฐที่ได้รับอิทธิพลมาจากล้านนา

วัดชนะสงคราม

ตั้งอยู่ทางด้านเหนือของวัดมหาธาตุ ใกล้กับโบราณสถานที่เราเรียกว่าหลักเมือง เดิมเรียกว่า วัดราชบูรณะ มีลักษณะเด่นคือ เจดีย์ทรงระฆังกลมขนาดใหญ่ เป็นเจดีย์ประธาน และมีวิหาร โบสถ์ เจดีย์

วัดเขาสุวรรณคีรี

อยู่ทางทิศตะวันตก ถัดจากเขาพนมเพลิงไปประมาณ 200 เมตร โดยตั้งอยู่บนเขาอีกยอดหนึ่งในเทือกเขาเดียวกัน กลุ่มโบราณสถานที่สำคัญ คือ เจดีย์ประธานทรงกลมองค์ระฆังขนาดใหญ่ ก่อด้วยศิลาแลง ฐานเชิงใหญ่ 5 ชั้น ใช้สำหรับเป็นลานประทักษิณ มีซุ้มพระทั้ง 4 ด้าน ตรงก้านฉัตรมีพระพุทธรูปปูนปั้นปางลีลาเดินจงกรมรอบก้านฉัตรเช่นเดียวกับวัดช้างล้อม ด้านหลังเจดีย์ประธานมีเจดีย์ทรงกลมล้อมรอบด้วยแนวกำแพงศิลาแลง

วัดพระพายหลวง

เป็นโบราณสถานขนาดใหญ่มีความสำคัญเป็นอันดับสองรองจากวัดมหาธาตุ ผังวัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีคูน้ำล้อมรอบ 3 ชั้น คูชั้นนอกเรียกว่า คูแม่โจน โบราณสถานที่เก่าแก่ที่สุดของวัด คือ พระปรางค์ 3 องค์ เป็นปรางค์ประธานของวัด ก่อด้วยศิลาแลง ศิลปะเป็นเขมรแบบบาฮน

สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ด้านหน้าของวัดเป็นอาคารที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้น 4 อริยาบถ คือนั่ง นอน ยืน เดิน

วัดศรีชุม

ตั้งอยู่ห่างจากวัดพระพายหลวงไปทางทิศตะวันตก 800 เมตร เป็นวัดที่ประดิษฐานพระอจนะ เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัยขนาดใหญ่ หน้าตักกว้าง 11.30 เมตร ลักษณะของวิหารสร้างเป็นรูปสี่เหลี่ยมลักษณะคล้ายมณฑป แต่หลังคาพังทลายลงมาหมดแล้ว เหลือเพียงผนัง ทั้งสี่ด้าน ผนังทางด้านใต้มีช่องให้คนเข้าไปภายใน และเดินขึ้นไปตามทางบันไดแคบ ๆ ถึงผนังด้านข้างขององค์พระอจนะ หรือสามารถขึ้นไปถึงสันผนังค้ำบนได้ ภายในช่องกำแพงคามฝาผนังมีภาพเขียนเก่าแก่แต่เลอะเลือนเกือบหมด ภาพเขียนนี้มีอายุเกือบ 700 ปี นอกจากนี้แล้วบนเพดานช่องบันไดยังมีแผ่นหินชนวนขนาดใหญ่แกะสลักลวดลายเรื่องชาดกต่าง ๆ มีจำนวนทั้งหมด 50 ภาพ

วัดช้างรอบ

อยู่ห่างจากประตูอ้อไปทางทิศตะวันตกประมาณ 2.4 กิโลเมตร มีโบราณสถานที่สำคัญประกอบด้วย เจดีย์ทรงกลมแบบลังกา ฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีช้างโผล่ครึ่งตัว มีจำนวน 24 เชือก พระอุโบสถอยู่ด้านหน้าเจดีย์ประธาน และมีเจดีย์ราย 5 องค์ ล้อมรอบเจดีย์ประธาน และ โบสถ์

วัดสะพานหิน

วัดนี้ตั้งอยู่บนเนินเขา สูงประมาณ 200 เมตร บริเวณทางเดินขึ้นโบราณสถานมีทางเดินปูลาดด้วยหินชนวนจากดินเขาขึ้นไปเป็นระยะทาง 300 เมตร สิ่งสำคัญภายในวัด ได้แก่ พระประธานเป็นพระพุทธรูปยืนขนาดใหญ่ เป็นที่ประดิษฐานพระปางประทานอภัย สูง 12.50 เมตร เรียกว่า "พระอัญญาธรค"

วัดเขตุพน

ศิลปกรรมที่น่าสนใจของวัดคือ มณฑปที่สร้างด้วยหินชนวน เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสี่อริยาบถ คือนั่ง นอน ยืน เดิน ภายในมณฑปเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปโดยมีการใช้วัสดุทั้งอิฐ หินชนวน ศิลาแลง ในการก่อสร้าง สิ่งที่น่าสนใจภายในวัด คือ กำแพงแก้วที่ล้อมรอบมณฑปปัจจุบันนี้สร้างจากหินชนวนที่มีขนาดใหญ่ และหนา โดยมีการสกัด และบากหินเพื่อทำเป็นกรอบ และซุ้มทรงเลียนแบบเครื่องไม้ และยังได้พบศิลาจารึกที่วัดนี้หลักที่ 58 จารึกในปี พ. ศ. 2057 กล่าวว่าเจ้าธรรมรังสีสร้างพระพุทธรูปในวัดนี้

วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ หรือ วัดพระบรมธาตุเมืองเชลียง และเรียกอีกชื่อว่า วัดพระปรางค์ ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองเก่าศรีสัชนาลัย ลงไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 3 กิโลเมตร

เป็นกลุ่มโบราณสถานขนาดใหญ่ และเป็นพระอารามหลวงชั้นราชวรวิหาร มีโบราณสถานที่สำคัญภายในวัด ได้แก่ ปรากฏประธาน ก่อด้วยศิลาแลงฉาบปูน ลักษณะรูปแบบเป็นสถาปัตยกรรมจัดอยู่ในสมัยอยุธยา บริเวณเรือนธาตุค้ำหน้ามีบันไดขึ้นองค์ปรากฏสู่ซุ้มโถง หน้าภายในองค์ปรากฏพบว่ามีย่องรอยจิตรกรรมฝาผนังแต่ลบเลือนไปมาก ด้านหน้าองค์ปรากฏมีวิหาร ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปขนาดใหญ่ปางมารวิชัย และทางด้านขวามีพระพุทธรูปปูนปั้นปางลีลาที่มีลักษณะงดงาม กำแพงวัดเป็นศิลาและแท่นกลมขนาดใหญ่เรียงชิดติดกันเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 60 เมตร ยาว 90 เมตร เหนือซุ้มประตูทำเป็นรูปคล้ายหลังคาช่อ และเหนือซุ้มขึ้นไปมีปูนปั้นเป็นรูปพระพักตร์พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร พระธาตุมูเตอ อยู่ด้านหลังปรากฏประธานนอกกำแพง

วัดตระพังเงิน

เป็นโบราณสถานสำคัญ ตั้งอยู่บริเวณขอบตระพังเงินด้านทิศตะวันตกของวัดมหาธาตุ ห่างจากวัดมหาธาตุ 300 เมตร ประกอบด้วยเจดีย์ทรงดอกบัวตูมเป็นประธาน ลักษณะเด่นของเจดีย์ทรงดอกบัวตูม คือ มีกระจงที่เรือนธาตุทั้งสี่ด้านประดิษฐานพระพุทธรูปยืน และพระพุทธรูปปางลีลา

วัดเจดีย์สี่ห้อง

ตั้งอยู่ทางตะวันออกของวัดเชตุพน ห่างไปประมาณ 100 เมตร โบราณสถานที่น่าสนใจ คือ ที่ฐานเจดีย์ประธานมีภาพปูนปั้นประดับโดยรอบเป็นรูปนาคกล รูปนุช และสตรี สวมอาภรณ์ และเครื่องประดับ ในมือถือภาชนะ มีพรรณพฤกษาออก โผล่พ้นออกมาที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ นอกจากนั้นมีปูนปั้นรูปช้าง และสิงห์ประดับรูปนาคกล องค์เจดีย์ประธานเป็นทรงระฆังกลมที่ได้รับการบูรณะ ส่วนยอดเจดีย์ได้หักพังลง

วัดช้างล้อม

อยู่ภายในกำแพงเมืองศรีสัตนาแลย์ บนที่ราบเชิงเขาด้านทิศใต้ของเขามนทะเลิง โบราณสถานที่สำคัญคือ เจดีย์ประธานทรงลังกา ตั้งอยู่ภายในกำแพงแก้วสี่เหลี่ยมจัตุรัส ตั้งอยู่บนฐานประทักษิณรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ที่ฐานเจดีย์มีช้างปูนปั้นยืนหันหลังชนผนังเจดีย์อยู่โดยรอบจำนวน 39 เชือก และช้างที่อยู่ตามมุมเจดีย์ทั้ง 4 ทิศ ตกแต่งเป็นช้างทรงเครื่อง ส่วนทางด้านหน้าเจดีย์ประธานมีบันไดขึ้นสู่ฐานประทักษิณ เหนือฐานประทักษิณมีซุ้มพระพุทธรูปประทับนั่งปางมารวิชัย หน้าซุ้มมีรูปประติมากรรมรูปคัน โทธอยู่เบื้องหลังพระพุทธรูป แต่พระพุทธรูปได้ถูกทำลายไปคงเหลือเพียงองค์เดียวทางด้านทิศเหนือ บริเวณองค์ระฆังขึ้นไปเป็นบัลลังก์ ก้านฉัตรประดับด้วยรูปพระสาวกปูนปั้นลีลาปูนดำจำนวน 17 องค์

วัดระฆังทองกลาง

อยู่ริมถนนจรดวิถีถ่อง หากเดินทางมาจากจังหวัดสุโขทัยวัดระฆังทองกลางอยู่ริมซ้ายมือ ศิลปกรรมที่สำคัญคือ มณฑปรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสก่อด้วยอิฐ หน้าด้านนอกประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้น ตอนพระพุทธรเจ้าเสด็จลงจากดาวดึงส์ ตอนประธานเทศนาโปรดพระพุทธรูปคาถากับกษัตริย์ศากยราช และตอนเสด็จโปรดนางพิมพา นับเป็นศิลปกรรมชิ้นเอกของสุโขทัย

พระพุทธรูถุทยานสุโขทัย

พระพุทธรูปสมัยสุโขทัยเป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่องว่าเป็นพระพุทธรูปที่มีลักษณะงดงามที่สุด เมื่อเทียบกับพระพุทธรูปในสมัยอื่น ๆ ในอดีตองค์พระมหากษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย และประชาชนชาวสุโขทัย มีความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง จึงได้มีการก่อสร้าง พระพุทธรูปทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่เป็นจำนวนมากนับพันองค์ หลังจากอาณาจักรสุโขทัยร่วงโรย พระพุทธรูปที่ประดิษฐานอยู่ในเมืองสุโขทัย จึงถูกปล้นขโมยทิ้งร้างเป็นจำนวนมาก และได้รับการอัญเชิญไปประดิษฐานยังวัดต่างๆ มากกว่า 200 องค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานคร

วัดเจดีย์เจ็ดแถว

ตั้งอยู่ด้านหน้าวัดช้างล้อม นับว่ามีความสวยงามมากกว่าวัดอื่นในเมืองสุโขทัย เพราะมีเจดีย์แบบต่าง ๆ กันมากมายที่เป็นศิลปะสุโขทัยแท้ และเป็นศิลปะแบบศรีวิชัยผสมสุโขทัย โบราณสถานที่สำคัญคือ เจดีย์ประธานรูปดอกบัวตูมอยู่ด้านหลังพระวิหาร และมีเจดีย์รายรวมทั้งอาคารขนาดเล็กแบบต่าง ๆ จำนวน 33 องค์ มีกำแพงแก้วล้อมรอบอีกชั้นหนึ่ง นอกกำแพงมีโบสถ์และบ่อน้ำ

วัดสวนแก้วอุทยานใหญ่

ตั้งอยู่ภายในกำแพงเมือง ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากวัดเจดีย์เจ็ดแถวนัก โบราณสถานที่สำคัญคือเจดีย์ประธานทรงกลม ก่อด้วยศิลาแลง องค์ระฆัง ได้พังทลายลง ด้านหน้ามีบันไดขึ้นไปจากมุขหลังของวิหาร ไปถึงเรือนธาตุเพื่อสักการะพระพุทธรูป ด้านเจดีย์ประธานมีวิหาร มีมุขด้านหน้า และด้านหลัง มีบันไดขึ้น 5 ทาง เสาวิหาร และกำแพงวัดก่อด้วยศิลาแลง

วัดสวนแก้วอุทยานน้อย

หรือเรียกกันอีกชื่อว่า วัดสระแก้ว อยู่ห่างจากวัดช้างล้อม 200 เมตร กลุ่มโบราณสถานมีกำแพงแก้วล้อมรอบ มีประตูทางเข้าด้านหน้า และด้านหลังวัด มีโบราณสถานประกอบด้วย เจดีย์ประธานเป็นเจดีย์ทรงดอกบัวตูมล้อมรอบด้วยกำแพงแก้ว วิหารมีซุ้มพระตั้งอยู่ด้านหลังลักษณะเป็นมณฑป หลังคามณฑปเป็นรูปโค้งแหลม ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปประทับนั่งปางมารวิชัย

วัดสระศรี

เป็นวัดที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของวัดมหาธาตุ เป็นโบราณสถานสำคัญอยู่บริเวณกลางสระน้ำที่มีขนาดใหญ่ ชื่อว่า สระพังครก มน และสิ่งสำคัญของวัดประกอบด้วยเจดีย์ประธานทรงลังกา ด้านหน้าวิหารขนาดใหญ่ประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัย มีเจดีย์ขนาดเล็ก ศิลปะศรีวิชัยผสมลังกา ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ มีซุ้มพระพุทธรูป 4 ทิศ ด้านหน้ามีเกาะกลางน้ำขนาดย่อมเป็นที่ตั้งของพระอุโบสถขนาดเล็ก วัดแห่งนี้ได้ชื่อว่าเป็นจุดที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม

วัดศรีสวาย

ตั้งอยู่ทางคอนไค้ของวัดมหาธาตุ ห่างออกไปประมาณ 350 เมตร โบราณสถานที่สำคัญตั้งอยู่ในกำแพงแก้ว ประกอบด้วยปราสาท 3 องค์ รูปแบบศิลปะลพบุรี ลักษณะของปราสาทค่อนข้างเพริชว ตั้งอยู่บนฐานเตี้ย ๆ ลวดลายปูนปั้นบางส่วนเหมือนลายบนเครื่องถ้วยจีน สมัยราชวงศ์ชววน ได้พบทับหลังสลักเป็นรูปนารายณ์บรรทมสินธุ์ ชิ้นส่วนของเทวรูป และศิวิลึงค์ที่แสดงให้เห็นว่าเคยเป็นเทวสถานในศาสนาฮินดูมาก่อน แล้วแปลงเป็นพุทธสถาน โดยต่อเติมวิหารขึ้นที่ด้านหน้าแล้วเป็นวัดในพุทธศาสนาภายหลัง

วัดเขาพนมเพ็ลิ่ง

ตั้งอยู่บนยอดเขาพนมเพ็ลิ่งภายในกำแพงเมือง มีโบราณสถานที่สำคัญคือ เจดีย์ประธานทรงกลม และมณฑปก่อด้วยศิลาแลง ฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสยกพื้นสูง หลังคาโค้งแหลม มีบันไดทางขึ้นสู่มณฑป ชาวบ้านเรียกว่า ศาลเจ้าแม่ละอองสำลี ส่วนทางขึ้นวัดสามารถขึ้นได้ 2 เส้นทาง คือ จากด้านหน้าวัดแก่งหลวง และด้านข้างวัดซึ่งทางขึ้นได้ทำเป็นบันไดศิลาแลง

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหงตั้งอยู่ทางด้านขวาของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยเป็นที่รวบรวม และจัดแสดงศิลปโบราณที่ได้จากการขุดค้นทางโบราณคดีภายในเมืองสุโขทัย และที่ประชาชนมอบให้บริเวณพิพิธภัณฑฯ แบ่งส่วนการแสดงผลโบราณวัตถุ

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวรรคมนา

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สวรรคมนาตั้งอยู่ที่ตำบลเมืองสวรรคโลก พิพิธภัณฑฯ ได้จัดแสดงออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ชั้นบน จัดแสดงประติมากรรมสมัยต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นสมบัติที่มาจากวัดสวรรคมนา และพระสวรรคมนา และบางส่วนย้ายมาจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง ส่วนบริเวณชั้นล่างจัดแสดงเครื่องถ้วยสังคโลก เพื่อประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้ ซึ่งชุดพบมากที่แหล่งโบราณคดีเครื่องถ้วยสังคโลกบ้านเกาะน้อย และบ้านป่ายาง อำเภอศรีสัชนาลัย

พิพิธภัณฑ์ปลาในวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติ

พิพิธภัณฑ์ปลาในวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติตั้งอยู่ภายในสวนหลวงเฉลิมพระเกียรติ ร.9 เส้นทางหลวงหมายเลข 12 สายสุขุโขทัย - พิษณุโลก พิพิธภัณฑ์ฯ อยู่ทางขวามือ ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ฯ จัดแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืดในวรรณคดีมากมาย อาทิ ปลาจากกาพย์ห่อโคลงนิราศพระบาท กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง กาพย์เห่เรือเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศ (เจ้าฟ้ากุ้ง) นิราศอิเหนา ฯลฯ

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย

ตั้งอยู่ที่ตำบลศรีสัชนาลัย บริเวณที่เรียกว่า "แก่งหลวง" ห่างจากตัวอำเภอศรีสัชนาลัยลงมาทางอำเภอสวรรคโลก 11 กิโลเมตร ตัวเมืองโบราณศรีสัชนาลัยอยู่ในเขตหมู่บ้านพระปรารักษ์ ตำบลศรีสัชนาลัย มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 45.14 ตารางกิโลเมตร เดิมชื่อว่า "เมืองเชลียง" แล้วเปลี่ยนชื่อเป็น "ศรีสัชนาลัย" ในสมัยกษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงขึ้นครองกรุงสุโขทัย และได้สร้างเมืองขึ้นใหม่เป็นศูนย์กลางการปกครองแทนเมืองเชลียง ในบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์มีโบราณสถาน และ โบราณวัตถุทั้งหมด 215 แห่ง สืบค้นพบแล้ว 204 แห่ง

เนินปราสาทพระร่วง หรือเขตพระราชวังในสมัยสุโขทัย

ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกติดกับวัดมหาธาตุ มีโบราณสถานแห่งหนึ่งเรียกว่า เนินปราสาทพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวสันนิษฐานว่าบริเวณนี้เคยเป็นฐานปราสาทราชวัง ของกษัตริย์เมืองสุโขทัย กรมศิลปากรได้ขุดแต่งบูรณะ เมื่อ พ.ศ. 2526 พบฐานอาคารแบบฐานบัวคำ บัวหงาย มีลักษณะเป็นฐานสูงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาด 27.50X51.50 เมตร

พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2518 ตั้งอยู่ริมถนนจรดวิถีถ่อง ทางทิศเหนือของวัดมหาธาตุ ลักษณะพระบรมรูปพ่อขุนรามคำแหงมหาราชเป็นพระบรมรูปหล่อด้วยโลหะทองเหลืองผสมทองแดงรมดำ ขนาด 2 เท่าขององค์จริง สูง 3 เมตร ประทับนั่งห้อยพระบาทบนแท่นมณฑปศิลาบาตร พระหัตถ์ขวาถือคัมภีร์ พระหัตถ์ซ้ายอยู่ในท่าทรงสั่งสอนประชาชน แท่นด้านซ้ายมีพานวางพระขรรค์ไว้ข้างๆ ลักษณะพระพักตร์เหมือนอย่างพระพุทธรูปสมัยสุโขทัยคอนันต์

แหล่งโบราณคดีเครื่องปั้นดินเผาสุโขทัย (เตาทุเรียง)

อยู่ใกล้วัดพระพายหลวง บริเวณแนวคูเมืองเก่าที่เรียกว่า "แม่โจน" เป็นเตาเผาด้วยขามสมัยสุโขทัย มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 18 ค้นพบเตาโดยรอบ 49 เตา เตาเผาเครื่องสังคโลกมีลักษณะคล้ายประทุนเกวียนขนาดกว้าง 1.50 - 2.00 เมตร ยาว 4.5 เมตร เครื่องปั้นดินเผาที่พบบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นประเภทถ้วยชาม มีขนาดใหญ่ น้ำยาเคลือบขุ่น สีเทาแกมเหลือง มีลายเขียนสีดำ ส่วนใหญ่ทำเป็นรูปดอกไม้ ปลา และจักร

3) ประเภทแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม ได้แก่

งานรับลมหนาวที่เขื่อนน้ำตกตาดขาว ชมน้ำตกตาดเดือน เขื่อนถ้ำธาราวสันต์

งานรับลมหนาวที่เขื่อนน้ำตกตาดขาว ชมน้ำตกตาดเดือน เขื่อนถ้ำธาราวสันต์ อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย เป็นภูเขาสลับซับซ้อนเป็นต้นกำเนิดของลำห้วยหลายสายซึ่งเป็นกลุ่มน้ำสาขาของแม่น้ำยมสภาพป่าเป็นป่าเบญจพรรณและป่าคงคิบเขาจึงมีพันธุ์ไม้ที่สำคัญหลายชนิดตลอดจนมีสัตว์ป่านานาชนิดอาศัยอยู่เช่น กวาง เก้ง วัวแดง กระทิง เลียงผา หมู เสือปลา หมูป่า ฯลฯ และยังมีนกอีกหลายชนิด เช่น นกขุนทอง นกขมิ้นหัวดำใหญ่ นกปรอดเหลืองหัวจุก นกนางแอ่นผา นกกระราง หัวหงอก ฯลฯ และในฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวเย็น โดยเฉพาะระหว่างเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ ซึ่งเหมาะแก่การท่องเที่ยวในลักษณะเดินป่าดูนก ชมพรรณไม้ ครอบงำสัตว์บนเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เพื่อชมทัศนียภาพพระอาทิตย์ขึ้นและทะเลหมอกที่สวยงาม

ประเพณีแห่ผ้าขึ้นโฮงสร่งน้ำเจ้าพ่อเมืองคัง

ประเพณีนี้จะจัดขึ้นเพื่อถวายสักการะศาลเจ้าพ่อ - เมืองคัง ซึ่งเป็นเมืองเก่าแก่ของอำเภอศรีสัชนาลัยในสมัยพระเจ้าอติโลกราช โดยกำหนดการจัดงานในช่วงเทศกาลสงกรานต์ของทุกปี ณ โรงเรียนเมืองคังวิทยา ตำบลบ้านคึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จะมีขบวนแห่ช้างที่ประดับตกแต่งพร้อมเครื่องสักการะบูชาจากศาลเจ้าพ่อหลักเมืองคัง ไปที่อนุสาวรีย์เจ้าพ่อเมืองคัง มีการแสดงการละเล่นพื้นบ้าน พิธีสร่งน้ำเจ้าพ่อเมืองคังและรดน้ำคำหัวหน้าผู้สูงอายุ

ประเพณีการทำขวัญผึ้ง

การทำขวัญผึ้งเป็นประเพณีของชาวบ้านท่าคินแดงตำบลศรีศรีรามศ ซึ่งต้องส่งส่วยน้ำผึ้งทดแทนการถูกเกณฑ์แรงงานตามพระราชกำหนดตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ด้วยเหตุที่ต้องส่งส่วยน้ำผึ้งติดต่อกันมาเป็นเวลานานทำให้เกิดประเพณีนี้ขึ้นเพื่อให้ผึ้งมาทำรังตามคันไม้ต่างๆจะได้มีน้ำผึ้งพอเพียงแก่การส่งส่วยตามจำนวนที่ทางราชการกำหนดกิจกรรมภายในงานประกอบด้วยการประกอบพิธีทำขวัญผึ้งและการสาธิตการตีผึ้งกำหนดจัดงานประเพณีทำขวัญผึ้งในวันขึ้น 3 ค่ำเดือน 3 ของทุกปี

เทศกาลอาหารเมืองสุโขทัย

กิจกรรมงานเทศกาลอาหารเริ่มขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2543 เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย บัระชาสัมพันธ์จังหวัดและกระจายรายได้ให้ประชาชนในจังหวัดตามนโยบายของรัฐบาล กำหนดจัดปีละ 2 ครั้ง ณ บริเวณริมแม่น้ำยม ถนนนิกรเกษม กิจกรรมภายในงาน ได้แก่ การจัดจำหน่ายอาหารต่าง ๆ ของร้านอาหารที่มีชื่อเสียงในจังหวัด จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นเมือง ขบวนแห่เทศกาลอาหาร พิธีแจกป้ายอาหารสะอาดรสชาติอร่อย และการแสดงต่าง ๆ

ประเพณีสงฆ์น้ำโอยทาน

เป็นการจัดงานประเพณีสงกรานต์ของชาวศรีสะเกษที่สืบทอดกันมาซึ่งจัดในวันที่ 12 เมษายนของทุกปี งานในภาคเช้าจะเริ่มด้วยพิธีบวงสรวงบริเวณหลักเมืองในบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสะเกษโดยมีขบวนแห่รถบุปผชาติ ซึ่งตกแต่งอย่างสวยงามประกอบด้วยรถพระพุทธรูปและขบวนรถพร้อมเทพีสงกรานต์ ของแต่ละตำบลขบวนรถเคลื่อนจากวัดพระปรารค์ไปยังอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสะเกษเมื่อขบวนรถเคลื่อนมาตามถนนประชาชนที่อยู่บริเวณริมถนนจะนำน้ำมาสรงพระพุทธรูป

งานวันพ่อบุญรามคำแหงมหาราช

เป็นการจัดงานเพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพ่อบุญรามคำแหงมหาราชที่มีต่อประชาชนชาวไทยจึงกำหนดจัดงานพ่อบุญรามคำแหงมหาราชในวันที่ 17 มกราคมของทุกปี ณ บริเวณอนุสาวรีย์พ่อบุญรามคำแหง อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

งานสักการะพระแม่ย่าและงานกาชาด

เป็นการจัดงานเทศกาลประเพณี เพื่อให้ประชาชนได้สักการะพระแม่ย่า นมัสการ 9 พระพุทธรูปแผ่นดินและสักการะพระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 5 งานสักการะพระแม่ย่าและงานกาชาดจัดประมาณ 1 สัปดาห์ ช่วงปลายเดือนมกราคมและต้นเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี ณ บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดสุโขทัย

งานแข่งขันเรือพายเทโวโรหณะ

การแข่งขันเรือพายได้กำหนดจัดในช่วงเทศกาลออกพรรษาหรือเรียกว่าเทศกาลเทโวโรหณะ โดยวัดราชธานีจัดเป็นประเพณีมาช้านานต่อมาปี 2540 วัดราชธานีได้มอบหมายให้เทศบาลเมืองสุโขทัยธานีเป็นผู้ดำเนินการจัดงานมาจนถึงปัจจุบันกิจกรรมภายในงานประกอบด้วยการแข่งขันเรือพาย การประกวดเรือสวยงาม เรือความคิดสร้างสรรค์ เรือหัวใบ้ทำขบอด การแข่งขันกีฬาพื้นบ้านการประกวดกองเชียร์ของชุมชนต่างๆ และการแสดงของนักเรียนนักศึกษาและชุมชนต่างๆ

เทศกาลพิชิตยอดเขาหลวง

เป็นงานพิชิตยอดเขาหลวงความสูง 1,200 เมตรจากระดับน้ำทะเลเดินท่องไพร 4 ยอดเขาแห่งเทือกเขาหลวง ได้แก่ ยอดเขาเจดีย์ ยอดเขานารายณ์ ยอดเขาภูกาและยอดเขาแม่ย่าทุ่งใหญ่นุญไพร ชมพระอาทิตย์ขึ้นที่ยอดเขานารายณ์ ทะเลหมอกที่สวยงามสะกดตาในช่วงเดือนธันวาคมซึ่งเป็นเดือนที่มีความหนาวเย็นเหมาะสมกับการท่องเที่ยวในลักษณะการเดินป่าและการพักผ่อนเพื่อชมทัศนียภาพ กำหนดการจัดงานตั้งแต่วันเสาร์ที่สองของเดือนธันวาคมถึงกลางเดือนเมษายนในอุทยานแห่งชาติรามคำแหง

ประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ

เป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามและสัมพันธ์กับบรรยากาศ ย้อนยุค 700 ปีชมวิถีชีวิตของความเป็นคนไทยพิธีเผาเทียนเล่นไฟลอยกระทงพระราชทานการแสดงแสงเสียงและอื่นๆ อีกมากมายจัดในวันขึ้น 13-15 ค่ำ เดือนสิบสองของทุกปี ณ บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

งานเบิกฟ้ามหาประเพณีศรีรัตนาลัยมรดกโลก

งานเบิกฟ้ามหาประเพณีศรีรัตนาลัยมรดกโลก ณ อำเภอศรีรัตนาลัย จังหวัดสุโขทัย ในปีนี้เป็นการสืบทอดงานประเพณีของชาวไทยพวน จังหวัดสุโขทัย ที่มีมาอย่างต่อเนื่องทุกปี ซึ่งได้แก่ ประเพณีบวชช้างหาคัดเสี้ยว อันเป็นการอุปสมบทของชาวไทยพวนหาคัดเสี้ยว มีการแห่นาคด้วยช้าง จัดขึ้นในวันที่ 7 - 8 เม.ย. ณ วัดหาคัดเสี้ยว อำเภอศรีรัตนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ท่องเที่ยวเชิงเกษตร (คงย่าป่า)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (คงย่าป่า) เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอนุรักษ์ ซึ่งเป็นการเที่ยวชมที่สามารถสัมผัสวิถีชีวิตธรรมชาติของชาวสวนทุเรียน พร้อมทั้งชิมผลไม้จากชาวสวนโดยตรง เช่น เงาะ ทุเรียน ฯลฯ โดยกำหนดจัดงานในช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน ของทุกปี

การเดินทาง

รถยนต์

จากกรุงเทพฯ สามารถเดินทางได้ 2 เส้นทางคือ

1. จากทางหลวงหมายเลข 1 ผ่านจังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร เข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 101 ผ่านอำเภอพรานกระต่าย อำเภอคีรีมาศเข้าสู่จังหวัดสุโขทัย รวมระยะทาง 440 กิโลเมตร
2. จากทางหลวงหมายเลข 1 ไปจนถึงประมาณกิโลเมตรที่ 50 บริเวณแยกอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แล้วเข้าเส้นทางหลวงหมายเลข 32 ผ่านพระนครศรีอยุธยามุ่งสู่นครสวรรค์ แล้วเข้าทางหลวงหมายเลข 117 ตรงเข้าพิษณุโลก ก่อนจะเปลี่ยนไปใช้ทางหลวงหมายเลข 12 เข้าสู่จังหวัดสุโขทัย รวมระยะทาง 427 กิโลเมตร

รถโดยสารประจำทาง

บริษัท ขนส่ง จำกัด มีรถโดยสารทั้งแบบธรรมดา และปรับอากาศ ออกจากสถานีขนส่งหมอชิต ถนนกำแพงเพชร 2 ทุกวัน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 7 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีบริษัทเดินรถเอกชนวิ่งบริการ ได้แก่ บริษัท วินทัวร์ บริษัท พิษณุโลกยานยนต์

รถไฟ

การรถไฟแห่งประเทศไทย มีขบวนรถด่วนและรถเร็วออกจากสถานีรถไฟหัวลำโพงไปลงที่สถานีสวรรคโลก อำเภอสวรรคโลกทุกวัน นอกจากนี้ ยังมีขบวนรถด่วน และรถเร็วออกจากสถานีรถไฟหัวลำโพงไปลงที่พิษณุโลก แล้วให้เดินทางต่อ โดยรถประจำทางไปสุโขทัยอีกประมาณ 59 กิโลเมตร

เครื่องบิน

บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) มีเที่ยวบินจากกรุงเทพฯ ไปลงที่จังหวัดพิษณุโลกทุกวัน จากนั้นให้เดินทางต่อ โดยรถประจำทางไปสุโขทัยอีกประมาณ 118 กิโลเมตร บริษัท บางกอกแอร์เวย์ จำกัด มีเที่ยวบินที่บินตรงไปสุโขทัยทุกวัน ๆ ละ 1 เที่ยวบิน เวลา 9.20 น.

การเดินทางภายในจังหวัด

1. รถโดยสารรอบเมือง (รถสองแถวสีม่วง-ชมพู) รับ-ส่งภายในตัวเมือง-สถานีขนส่ง
 2. รถยนต์รับจ้างสองแถว รับ-ส่งจาก ตัวเมือง-อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
 3. รถตุ๊กตุ๊ก ค่าโดยสารแบบเหมาจ่าย ประมาณ 30-50 บาทต่อคัน
 4. มอเตอร์ไซด์รับจ้าง ค่าโดยสารแบบเหมาจ่าย ประมาณ 20-50 บาทต่อคัน
- สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมจากสำนักงานขนส่งจังหวัด

5. จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว

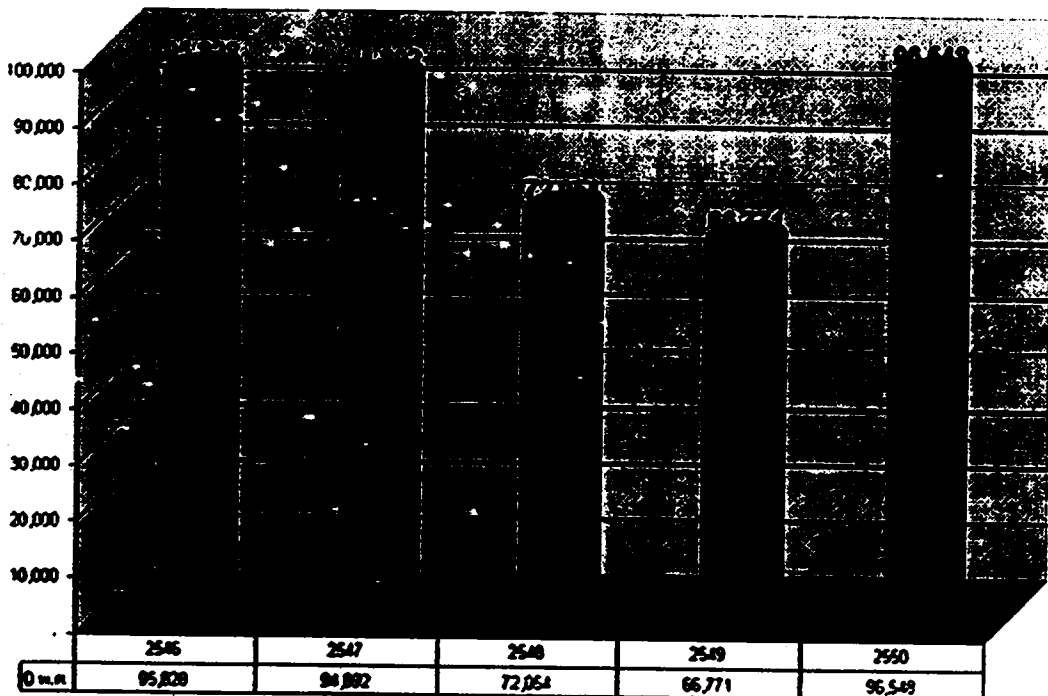
สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยในปี 2550 ยังคงมีการเติบโตเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา โดยมีอัตราการเติบโตร้อยละ 11.62 หากพิจารณาแยก เป็นคนไทยมีการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.57 และชาวต่างชาติ เติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.76 ปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการเดินทาง อาทิ แหล่งท่องเที่ยวอุทยานที่เป็นมรดกโลก รวมถึงงานเทศกาลงานประเพณี อาทิ การจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียนเล่นไฟ ณ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และงานประเพณีสร้างน้ำโอยทาน สงกรานต์ศรีสัชชนาลัย รวมทั้งการเพิ่มขึ้นในกลุ่มประชุม/สัมมนา/ดูงาน/อบรม ที่เข้าสู่พื้นที่เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อจำนวนการเดินทางที่เพิ่มขึ้น

สำหรับนักท่องเที่ยวคนไทยส่วนใหญ่ยังคงเป็นการเดินทางภายในภูมิภาคเดียวกัน ด้านพาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวอันดับแรกคือ รถยนต์ส่วนตัว รองลงมาคือ รถโดยสารประจำทาง กลุ่มผู้ร่วมเดินทางโดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ทำงาน ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติดังกล่าวหลักของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ คือ เยอรมัน ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น ซึ่งนิยมเดินทางมาเอง โดยพาหนะที่นิยมใช้ในการเดินทางคือ รถยนต์ส่วนตัว รองลงมา รถโดยสารประจำทาง

สำหรับการเดินทางแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย 1.98 วันและจากจำนวนนักท่องเที่ยว คืนพัก และการใช้จ่ายแต่ละวันประมาณ 1,187.74 บาท ก่อให้เกิดรายได้จากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวน 1,003.80 ล้านบาท ส่วนนักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันประมาณ 771.24 บาท ทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนเป็นจำนวน 215.02 ล้านบาท เมื่อรวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวภายในจังหวัดสุโขทัยเท่ากับ 1,218.82 ล้านบาท โดยผู้เยี่ยมชมเมืองมีค่าใช้จ่ายระหว่างอยู่ในจังหวัดสุโขทัยจำนวน 1,084.43 บาท

ส่วนด้านสถานการณ์การพักแรม พบว่าจำนวนห้องพักในจังหวัดสุโขทัยมีจำนวน 1,260 ห้อง ลดลงจากปีก่อนคิดเป็นร้อยละ 3.67 และอัตราการเข้าพักเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับ 44.69 เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.08 ทั้งนี้นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ยในสถานพักแรมเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็น 1.50 วัน

รายได้จากการท่องเที่ยว จังหวัดสุโขทัย

ภาพที่ 2 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว

ตารางที่ 2 แสดงสถิตินักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 7 แห่งของจังหวัดสุโขทัยประจำปี พ.ศ.
2546-2550

ปี พ.ศ.	อุทยาน ประวัติศาสตร์ สุโขทัย	อุทยาน ประวัติศาสตร์ ศรีสัชนาลัย	อุทยาน แห่งชาติ รามคำแหง	อุทยาน แห่งชาติ ศรีสัชนาลัย	พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติ รามคำแหง	พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติสวรรค คฆวนายก	เขต รักษา พันธุ์ สัตว์ป่า อ้าเจ้า ราม
2546	341,071	201,724	51,699	19,493	115,644	ปิดปรับปรุง	ปิด ปรับปรุง
2547	348,929	170,901	37,269	19,993	128,727	18,539	ปิด ปรับปรุง
2548	319,536	106,674	43,766	15,522	101,680	20,140	580
2549	316,119	144,793	30,883	17,194	77,721	15,651	1,767
2550	409,353	137,218	23,204	15,964	108,307	18,310	2,218

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิติพร (2539) ได้ทำการศึกษาถึงการสื่อสารการตลาดเพื่อการพัฒนาองค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่าความเข้าใจที่ผ่านมามีสวนสัตว์เป็นหน่วยของรัฐที่เน้นการบริการประชาชนจึงอาจทำให้มีได้คำนึงถึงคำว่าตลาดจึงทำให้ขาดการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมาเที่ยวชมสวนสัตว์ทำให้องค์การสวนสัตว์ไม่มีการจัดทำแผนการตลาดเพื่อการรณรงค์ให้ประชาชนมาเที่ยวชมอย่างเป็นรูปธรรมและนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติทุกสวนสัตว์ทั่วประเทศจากการสำรวจพบว่ากลุ่มเป้าหมายหลักของสวนสัตว์ทุกแห่งในสังกัดองค์การสวนสัตว์คือกลุ่มครอบครัว รองลงมาคือนักเรียนนักศึกษาในขณะที่กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีเป็นหมู่คณะยังมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับสวนสัตว์ของภาคเอกชน

รสสุคนธ์ (2545) ได้ทำการศึกษาถึงการพัฒนาการประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวของสวนสัตว์เชียงใหม่พบว่าการดำเนินการกิจการสวนสัตว์ มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อชนิดต่างๆ ซึ่งต้องคำนึงถึงชนิดของสื่อและการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งพบว่าการจัดกิจกรรมเสริมที่น่าสนใจของสวนสัตว์จะสามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมมากขึ้นก่อให้เกิดรายได้และที่สำคัญคือความมีชื่อเสียงเป็นที่ปรากฏไปทั่วโลกในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพน่าสนใจจนเกิดแรงดึงดูดใจแรงจูงใจให้ตัดสินใจมาเที่ยวชม

อรชุตา (2546) ได้ทำการศึกษาถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวชนในการเยี่ยมชมสวนสัตว์เชียงใหม่ พบว่านักท่องเที่ยวชาวชนส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ต่างอำเภอในจังหวัดเชียงใหม่มาเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่มากกว่า 1 ครั้งในวันเสาร์และวันอาทิตย์ เหตุผลในการมาสวนสัตว์เพื่อมาทัศนศึกษากับทางโรงเรียน

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2543) ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการสร้างอุทยานสัตว์ป่า (สวนสัตว์เปิด) บริเวณเขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ในพื้นที่ประมาณ 5,000 ไร่ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้มีการจัดสร้าง ร้อยละ 93.2 โดยให้เหตุผลว่าจะได้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน เพื่อให้บุตรหลานได้เรียนรู้และศึกษาธรรมชาติและชีวิตของสัตว์ เป็นการเพิ่มรายได้ให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้บริเวณสวนสัตว์ และทำให้ได้ใกล้ชิดธรรมชาติมากขึ้น สำหรับประชาชนที่เห็นว่าไม่ควรสร้างร้อยละ 6.8 นั้น ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ ยังไม่มีความจำเป็น เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมและทำให้ธรรมชาติขาดความสมดุล เมื่อสอบถามถึงความตั้งใจของประชาชนที่จะไปเที่ยวชมอุทยานสัตว์ป่าดังกล่าว ในกรณีที่รัฐบาลดำเนินการก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว พบว่า ประชาชนประมาณร้อยละ 68.2 ตั้งใจจะไปเที่ยวชม ร้อยละ 27.3 ยังไม่แน่ใจ และผู้ที่ตั้งใจจะไม่ไปเที่ยวชมมีเพียงร้อยละ 4.5 สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเก็บค่าเข้าชมอุทยานสัตว์ป่า (สวนสัตว์เปิด) พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ประมาณ

ร้อยละ 57.3 เห็นควรให้เก็บค่าเข้าชม ร้อยละ 15.1 เห็นว่าไม่ควรเก็บค่าเข้าชม อีกร้อยละ 27.3 ไม่
แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและศึกษาผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1.1. ประชาชนทั่วไปที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในจังหวัดที่คาดว่าจะจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ คือ จังหวัดสุโขทัย จำนวน 605,301 คน ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2551-2552

1.2. นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดที่คาดว่าจะจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ ในจังหวัดสุโขทัย ในช่วงระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ.2551 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552

1.3. สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในท้องถิ่นของจังหวัดที่คาดว่าจะจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ คือ จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม คือ 1) ครูและผู้บริหารสถานศึกษา 2) นักเรียน 3) ผู้ปกครองนักเรียน

1.4. สถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นของจังหวัดที่คาดว่าจะจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ ในจังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่มคือ 1) อาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา 2) นิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-State Random Sampling) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 จำแนกอำเภอในจังหวัดสุโขทัย แล้วสุ่มตัวอย่างอำเภอแบบเจาะจง ได้อำเภอกลุ่มตัวอย่างจำนวน จำนวน 8 อำเภอ

ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างประชาชน นักท่องเที่ยว ครูและผู้บริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและศูนย์การเรียนนอกโรงเรียน อาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา และนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จากอำเภอกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ด้วยวิธีสุ่มแบบบังเอิญ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 400 คน แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

จังหวัด	อำเภอ	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)
สุโขทัย	จำนวน 8 อำเภอ ประกอบด้วย อ.กงไกรลาส อ.ศรีมาศ อ.ทุ่งเสลี่ยม อ.เมือง อ.ลับแล อ.ศรีสำโรง อ.สวรรคโลก อ.บ้านด่านลานหอย	ประชาชน/นักท่องเที่ยว	101
		นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและนอกระบบโรงเรียน	130
		ผู้ปกครอง	30
		ครูและผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและนอกระบบโรงเรียน	17
		นิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	110
		อาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา	12
รวมทั้งสิ้น			400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ รวม 3 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็น

ของประชาชนทั่วไป นักท่องเที่ยว ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และนักเรียน อาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาในประเด็นต่างๆ ในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ภายในจังหวัดสุโขทัย

โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย ดังนี้

เห็นด้วยในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่อยู่ในระดับมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
เห็นด้วยในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่อยู่ในระดับมาก	ให้ 4 คะแนน
เห็นด้วยในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่อยู่ในระดับปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
เห็นด้วยในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่อยู่ในระดับน้อย	ให้ 2 คะแนน
เห็นด้วยในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่อยู่ในระดับน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในประเด็นต่างๆ ในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่จากกลุ่มตัวอย่าง

ฉบับที่ 3 แบบบันทึกข้อมูลเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดสำคัญด้านสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

1. การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย มีวิธีดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสวนสัตว์ ผลกระทบในการจัดตั้งสวนสัตว์ การวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสวนสัตว์

1.2 กำหนดประเด็น โครงสร้างของแบบสอบถามและสร้างข้อคำถาม

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ดังรายชื่อในภาคผนวก ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Analysis) โดยนำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 และได้นำเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้จริง

1.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชาชนทั่วไปในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 33 คน (ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดเดียวกับจังหวัดที่ กำลังศึกษา) แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) คำนวณโดยใช้สูตรสัมประ

สถิติแอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7516 และ ได้ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด (SE meas) เท่ากับ 0.50 จากนั้นพิจารณาปรับปรุงข้อคำถามเป็นรายข้อและรายฉบับ

1.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้มาจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ สำหรับนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

2. การสร้างแบบสัมภาษณ์ มีวิธีดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสวนสัตว์ ผลกระทบในการจัดตั้งสวนสัตว์ การวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสวนสัตว์

2.2 กำหนดประเด็น โครงสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดตั้งสวนสัตว์ บทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลกระทบ ประโยชน์ต่อชุมชน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่อบุคคลและชุมชน

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (ดังรายชื่อในภาคผนวก) พิจารณาความเที่ยงเชิงเนื้อหา และความเป็นปรนัยของข้อคำถาม แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปใช้จริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามใน จังหวัดราชบุรี โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยระหว่างเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2551 ถึง เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 นำมาวิเคราะห์ ประมวล สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ มีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดด้านสภาวะแวดล้อม จำนวน นักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปแบบพรรณนาวิเคราะห์

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมายเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	เห็นด้วยในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	เห็นด้วยในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่อยู่ในระดับมาก

- 2.51 – 3.50 เห็นด้วยในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่อยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50 เห็นด้วยในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่อยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50 เห็นด้วยในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ โดยใช้
การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปแบบพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนและผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ด้วยสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้
ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์สภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัดสุโขทัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ ในจังหวัดสุโขทัย

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดสุโขทัย

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

2.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

ตอนที่ 3 ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

**ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์สภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวและ
สภาพเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย**

**ข้อสรุปเชิงสังเคราะห์ของนักวิจัย ด้านสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่ง
ท่องเที่ยว และสภาพเศรษฐกิจ ที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย**

ด้านสภาวะแวดล้อม

จังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม โดยตอนเหนือเป็นที่ราบสูงยาวมาทางทิศตะวันตกตลอดจนตอนใต้ โดยมีพื้นที่ตอนกลางเป็นที่ราบ มีแม่น้ำไหลผ่านจากเหนือลงใต้ มีสภาพพื้นที่ที่เอื้อต่อการตั้งสวนสัตว์ เนื่องจากตั้งอยู่ในตั้งอยู่ภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดแพร่และจังหวัดอุตรดิตถ์ กำแพงเพชร พิจิตร โลก ดาก และลำปาง ซึ่งในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงดังกล่าว ยังไม่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทสวนสัตว์ ที่จะเป็นทางเลือกให้แก่ักท่องเที่ยวได้ไปศึกษา เที่ยวชม หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ หากพื้นที่ที่จะตั้งสวนสัตว์ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง ซึ่งเป็นที่ราบลุ่ม ไม่มีปัญหาด้านการเข้าถึงพื้นที่ สามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก จะเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างถิ่นให้เดินทางเข้ามาขังจังหวัดสุโขทัยได้เป็นอย่างดี

สภาพเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของจังหวัดสุโขทัย ขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรเป็นหลัก รองลงมาเป็นภาคการขายส่งขายปลีก รายได้ปี 2548 เฉลี่ยต่อคน 40,713 บาท ต่อปี ันดับ 13 ของภาค ันดับ 54 ของประเทศ หากมีการตั้งสวนสัตว์ขึ้นในจังหวัดสุโขทัย สามารถจำหน่ายหรือแปรรูปสินค้าด้านการเกษตรที่เป็นสินค้าหลักของจังหวัดเพื่อรองรับกิจกรรมใหม่ที่เกิดขึ้น ทั้งในรูปของอาหารและของที่ระลึกในท้องถิ่น จะช่วยส่งเสริมให้รายได้ของประชากรในจังหวัดสูงขึ้น มีความกินคืออยู่ดี นอกจากนี้ยังเกิดทางเลือกในการประกอบอาชีพด้านการบริการและการจ้างงานตามมาเพื่อรองรับกิจกรรมต่อเนื่องจากการท่องเที่ยวได้อีก เช่น ร้านอาหาร ที่พัก ร้านขายของที่ระลึก การขนส่ง การนำเที่ยว เป็นต้น ประกอบกับอุตสาหกรรมที่มีมากเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัดคืออุตสาหกรรมขนส่ง ทั้งทางบกและทางอากาศ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญสนับสนุนการท่องเที่ยวได้อย่างดี

แหล่งท่องเที่ยว

จังหวัดสุโขทัยมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายแต่ที่โดดเด่นคือ ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา ซึ่งอาจได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม หากมีการตั้งสวนสัตว์ขึ้นในจังหวัดสุโขทัย จะเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเปลี่ยนบรรยากาศการท่องเที่ยวที่เน้นธรรมชาติ มีความร่มรื่น และมีความสะดวกในการเดินทาง สามารถท่องเที่ยวได้

ตลอดปี เนื่องจากที่ตั้งสวนสัตว์ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง มีการคมนาคมสะดวก และมีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านค้า การคมนาคมขนส่ง ฯลฯ

จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยยังคงมีการเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวคนไทยซึ่งเดินทางภายในภูมิภาคเดียวกัน ปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการเดินทาง อาทิ แหล่งท่องเที่ยวอุทยานที่เป็นมรดกโลก รวมถึงงานเทศกาลงานประเพณี อาทิ การจัดงานประเพณีลอยกระทง เผาเทียนเล่นไฟ ณ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และงานประเพณีสงกรานต์โอยทาน สงกรานต์ศรีสัชชนาลัย รวมทั้งการเพิ่มขึ้นในกลุ่มประชุม สัมมนา คูงาน และอบรมที่เข้าสู่พื้นที่เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวภายในจังหวัดสุโขทัยปี 2550 เท่ากับ 1,218.82 ล้านบาท สามารถชี้วัดให้เห็นถึงระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ซึ่งควรส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านต่างๆ ให้อยู่ในระดับคืออย่างยั่งยืน ดังนั้นการตั้งสวนสัตว์ขึ้นในจังหวัดสุโขทัยจึงเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยวได้ และยังเป็นการเพิ่มระยะเวลาของการท่องเที่ยวหรือพำนักในพื้นที่จังหวัดสุโขทัยให้ยาวนานยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อรายได้ของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ ในจังหวัดสุโขทัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดสุโขทัย

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำบล		
คงเคียบ	2	0.5
ธานี	33	8.3
ป่าแฝก	2	0.5
ปากพระ	8	2.0
ปากน้ำ	1	0.3

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ปากแคว	37	9.3
คลองกระง	1	0.3
คลองยาง	4	1.0
คลองขาว	2	0.5
คลังชั้น	5	1.3
ศาลเตี้ย	1	0.3
ท่าฉนวน	11	2.8
ทับผึ้ง	10	2.5
ทุ่งยั้ง	1	0.3
นาทุ่ง	1	0.3
โตนค	1	0.3
ในเมือง	12	3.0
เมือง	1	0.3
เมืองเก่า	7	1.8
ย่านขาว	3	0.8
ช่างซ้าย	25	6.3
วังทองแดง	24	6.0
วังน้ำขาว	8	2.0
วังใหญ่	3	0.8
วังเล็ก	3	0.8
หนองกลับ	4	1.0
หนองจิก	4	1.0

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
หนองจุม	1	0.3
หนองหญ้าปล้อง	2	0.5
สามเรือน	1	0.3
บ้านกล้วย	106	26.5
บ้านป้อม	2	0.5
บ้านไร่	5	1.3
บ้านใหม่	2	0.5
บ้านหญ้าปล้อง	1	0.3
บ้านหลุม	23	5.8
บ้านสวน	43	10.8
รวม (ก)	400	100.0
2. อำเภอ		
กงไกรลาศ	16	4.0
คีรีมาศ	7	1.8
ทุ่งเสลี่ยม	2	0.5
เมือง	309	77.3
ลับแล	1	0.3
ศรีตำโรง	22	5.5
สวรรคโลก	27	6.8
บ้านด่านลานหอย	16	4.0
รวม (ก)	400	100.0

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3. จังหวัด		
สุโขทัย	400	100
รวม (n)	400	100.0
4. สถานภาพ		
ประชาชน	50	12.50
นักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว	51	12.75
นักเรียน*	130	32.5
ผู้ปกครองนักเรียน	30	7.5
ครูและผู้บริหาร*	17	4.3
นิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	110	27.5
อาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา	12	3.0
รวม (n)	400	100.0
5. เพศ		
ชาย	81	20.3
หญิง	319	79.8
รวม (n)	400	100.0
6. อายุ		
น้อยกว่า 15 ปี	58	14.5
15-24 ปี	200	50.0
25-34 ปี	30	7.5
35-44 ปี	68	17.0

* หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษานอกระบบ โรงเรียน

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
45-54 ปี	24	6.0
55 ปีขึ้นไป	20	5.0
รวม (n)	400	100.0
7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่		
0-5 ปี	29	7.3
6-10 ปี	18	4.5
มากกว่า 10 ปี	353	88.3
รวม (n)	400	100.0
8. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	4	1.0
ประถมศึกษา	43	10.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	61	15.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย	188	47.0
อนุปริญญา/ปวส.	74	18.5
ปริญญาตรี	30	7.5
รวม (n)	400	100.0
9. อาชีพ		
เกษตรกร/ประมง	18	4.5
พนักงานบริษัท/รับจ้าง	58	14.5
แม่บ้าน	13	3.3
ค้าขาย/ธุรกิจ	12	3.0
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	32	8.0

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา	256	64.0
ว่างงาน	11	2.8
รวม (n)	400	100.0
10. รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือน		
น้อยกว่า2,500บาท	170	42.5
2,501-5,000บาท	127	31.8
5,001-7,500บาท	16	4.0
7,501-10,000บาท	39	9.8
10,001-15,000บาท	42	10.5
15,001-20,000บาท	1	0.3
20,2001-25,000บาท	5	1.3
รวม (n)	400	100.0
11. สถานภาพทางเศรษฐกิจ		
รายได้น้อยกว่ารายจ่าย	215	53.8
รายได้เท่ากับรายจ่าย	157	39.3
รายได้มากกว่ารายจ่าย	28	7.0
รวม (n)	400	100.0
12. ข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังเกี่ยวกับข่าวสาร		
เคย	309	77.3
ไม่เคย	91	22.8
รวม (n)	400	100.0

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
13. เคยรับฟังข่าวสารจากสื่อ		
หนังสือพิมพ์	144	36.0
วิทยุ โทรทัศน์	260	65.0
อินเทอร์เน็ต	127	31.8
ใบปลิว/ป้ายประกาศ/แผ่นพับ	55	13.8
เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน	73	18.3
รวม (n)	400	100.0
14. ประสบการณ์ในการไปเที่ยวสวนสัตว์		
เคย	298	74.5
ไม่เคย	102	25.5
รวม (n)	400	100.0
15. จำนวนครั้งในการไปเที่ยวสวนสัตว์ต่อปี		
ไม่เคยไปเที่ยว	102	25.5
1 ครั้งต่อปี	187	46.8
2 ครั้งต่อปี	68	17.0
3 ครั้งต่อปี	16	4.0
4 ครั้งต่อปี	2	0.5
5 ครั้งต่อปี	13	3.3
7 ครั้งต่อปี	3	0.8
10 ครั้งต่อปี	6	1.5
20 ครั้งต่อปี	3	0.8
รวม (n)	400	100.0

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
16. ไปเที่ยวสวนสัตว์กับบุคคลอื่น		
ครอบครัว	219	54.8
เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน	69	17.3
องค์กร/หน่วยงาน	10	2.5
รวม (n)	298	74.5

จากตารางที่ 4 พบว่า ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย ดังนี้

ตำบล ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลบ้านกล้วย จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 ตำบลบ้านสวน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 ตำบลธานี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 ตำบลปากแคว จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 ตำบลยางซ้าย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 ตำบลวังทองแดง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ตำบลบ้านหลุม จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 ตำบลในเมือง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ตำบลท่าฉนวน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 ตำบลทับผึ้ง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตำบลปากพระและตำบลวังน้ำขาว ตำบลละ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ตำบลเมืองเก่า จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตำบลบ้านไร่และตำบลคลังชัน ตำบลละ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตำบลคลองยาง ตำบลหนองกลับ ตำบลหนองจิก ตำบลละ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตำบลย่านยาว ตำบลวังลึก และตำบลวังใหญ่ ตำบลละ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตำบลคงเคือ ตำบลป่าแฝก ตำบลคลองยาว ตำบลหนองหญ้าปล้อง ตำบลบ้านใหม่ ตำบลบ้านป้อม ตำบลละ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 นอกจากนั้นมีตำบลละ 1 คน คือ ตำบลศาลเตี้ย ตำบลทุ่งขี้ ตำบลนาทุ่ง ตำบลโคก ตำบลปากน้ำ ตำบลเมือง ตำบลบ้านหญ้าปล้อง ตำบลสามเรือน ตำบลหนองตม คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

อำเภอ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จำนวน 309 คน คิดเป็นร้อยละ 77.3 อำเภอสวรรคโลก จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 อำเภอศรีท่าโรง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 อำเภอองไกรลาศ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 อำเภอบ้านด่านลานหอย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 อำเภอคีรีมาศ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 อำเภอทุ่งเสถียร จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 อำเภอลับแล จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

จังหวัด ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุโขทัย จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0

สถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นนักเรียน จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมาเป็นนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 เป็นนักท่องเที่ยวน จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 เป็นประชาชนทั่วไป จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 เป็นผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 เป็นครูและผู้บริหารระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 เป็นอาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ตามลำดับ

เพศ* ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 79.8 และเป็นเพศชาย จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 ตามลำดับ

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 อายุระหว่าง 35-44 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 อายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 อายุระหว่าง 25 - 34 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 อายุระหว่าง 45 - 54 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 อายุ 55 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 ตามลำดับ

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ มากกว่า 10 ปี จำนวน 353 คน คิดเป็นร้อยละ 88.3 รองลงมาอาศัยอยู่ในพื้นที่ระหว่าง 0-5 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 และอาศัยอยู่ในพื้นที่ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 ระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 ประถมศึกษา จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 ระดับปริญญาตรี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 และไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 64.0 อาชีพพนักงานบริษัท/รับจ้าง จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 อาชีพเกษตรกร/ประมง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 อาชีพแม่บ้าน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 อาชีพค้าขาย/ธุรกิจ จำนวน 12 คน จำนวน 3.0 และว่างงาน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 ตามลำดับ

รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือน น้อยกว่า 2,500 บาท จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 อยู่ในระหว่าง 2,501-5,000 บาท จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 ระหว่าง 10,001-15,000 บาท จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5

ระหว่าง 7,501-10,000 บาท จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8 ระหว่าง 5,001-7,500 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 ระหว่าง 20,2001-25,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 และระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

สถานภาพทางเศรษฐกิจ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่รายได้น้อยกว่ารายจ่าย จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 มีรายได้เท่ากับรายจ่าย จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 มีรายได้มากกว่ารายจ่าย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังเกี่ยวกับข่าวสาร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยรับฟังข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสวนสัตว์ จำนวน 309 คน คิดเป็นร้อยละ 77.3 และไม่เคยรับฟังข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสวนสัตว์ จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 ตามลำดับ

เคยรับฟังข่าวสารจากสื่อ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยรับฟังข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสวนสัตว์จากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 65.0 จากสื่ออินเทอร์เน็ต จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 จากเพื่อน/เพื่อนร่วมงาน จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 และจากใบปลิว/ป้ายประกาศ/แผ่นพับ จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการไปเที่ยวสวนสัตว์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยไปเที่ยวสวนสัตว์ จำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 และไม่เคยไปเที่ยวสวนสัตว์ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ตามลำดับ

จำนวนครั้งในการไปเที่ยวสวนสัตว์ต่อปี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไปเที่ยวสวนสัตว์ 1 ครั้งต่อปี เป็นจำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 ไม่เคยไปเที่ยวสวนสัตว์ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 เคยไปเที่ยวสวนสัตว์ 2 ครั้งต่อปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 เคยไปเที่ยวสวนสัตว์ 3 ครั้งต่อปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 เคยไปเที่ยวสวนสัตว์ 5 ครั้ง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 เคยไปเที่ยวสวนสัตว์ 10 ครั้งต่อปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 เคยไปเที่ยวสวนสัตว์ 20 และ 7 ครั้งต่อปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 และเคยไปเที่ยวสวนสัตว์จำนวน 4 ครั้งต่อปี จำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

ไปเที่ยวสวนสัตว์กับบุคคลอื่น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไปเที่ยวสวนสัตว์กับครอบครัว จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 54.8 ไปเที่ยวสวนสัตว์กับเพื่อน/เพื่อนร่วมงาน จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 ไปเที่ยวสวนสัตว์กับองค์กร/หน่วยงาน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ด้านความพร้อมเชิงพื้นที่และ ปัจจัยที่เอื้อในการจัดตั้งสวนสัตว์

ความคิดเห็นด้านความพร้อมเชิงพื้นที่และ ปัจจัยที่เอื้อในการจัดตั้งสวนสัตว์	\bar{X}	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. มีเนื้อที่/พื้นที่เพียงพอต่อการจัดตั้งสวนสัตว์	4.235	.424	มาก
2. พื้นที่ในการจัดตั้งสวนสัตว์มีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสม	4.240	.639	มาก
3. มีสภาพภูมิประเทศ/ภูมิอากาศที่เหมาะสม	3.797	.642	มาก
4. มีแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำธาร ห้วย คลอง	3.817	.797	มาก
5. ความเหมาะสมของทำเลที่ตั้งสวนสัตว์ บริเวณอำเภอท่าตูม	4.035	.670	มาก
6. การคมนาคมขนส่ง/การเดินทางมีความสะดวก	3.897	.563	มาก
7. มีความพร้อมเกี่ยวกับระบบไฟฟ้า	4.237	.426	มาก
8. มีความพร้อมเกี่ยวกับระบบประปา	3.900	.557	มาก
9. การติดต่อสื่อสาร (โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต)	4.347	.669	มาก
10. การกำจัดขยะมูลฝอย/การบำบัดน้ำเสียในบริเวณที่ตั้งสวนสัตว์	4.007	.461	มาก
11. การรักษาความปลอดภัย	4.340	.474	มาก
12. มีความพร้อมด้านบริการ โรงแรม/ที่พักของนักท่องเที่ยว	3.992	.477	มาก
13. มีความพร้อมด้านบริการร้านอาหาร/ร้านขายของที่ระลึก/ร้านค้า / ห้างสรรพสินค้า	4.132	.878	มาก
14. มีความพร้อมด้านมัคคุเทศก์ / ผู้นำเที่ยว	4.000	.664	มาก
15. ความพร้อมของศูนย์ให้บริการข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว	4.460	.499	มากที่สุด
ภาพรวม	4.096	.276	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ บริเวณทุ่งทะเลหลวง(แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ด้านความพร้อม

เชิงพื้นที่และปัจจัยที่เอื้อในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.096) และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าความพร้อมของศูนย์ให้บริการข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัยมีความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.460) และนอกจากนั้นประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับความพร้อมในประเด็นต่อไปนี้ การติดต่อสื่อสาร (โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต) (ค่าเฉลี่ย 4.347) การรักษาความปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 4.340) พื้นที่ในการจัดตั้งสวนสัตว์มีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.240) มีความพร้อมเกี่ยวกับระบบไฟฟ้า (ค่าเฉลี่ย 4.237) มีเนื้อที่/พื้นที่เพียงพอต่อการจัดตั้งสวนสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 4.235) มีความพร้อมด้านบริการร้านอาหาร/ร้านขายของที่ระลึก/ร้านค้า/ห้างสรรพสินค้า (ค่าเฉลี่ย 4.132) ความเหมาะสมของทำเล ที่ตั้งสวนสัตว์ บริเวณทุ่งทะเลหลวง (ค่าเฉลี่ย 4.035) การกำจัดขยะมูลฝอย /การบำบัดน้ำเสียในบริเวณที่ตั้งสวนสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 4.007) มีความพร้อมด้านมัคคุเทศก์/ผู้นำเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.000) มีความพร้อมด้านบริการ โรงแรม/ที่พักของนักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.992) มีความพร้อมเกี่ยวกับระบบประปา (ค่าเฉลี่ย 3.900) การคมนาคมขนส่ง/การเดินทางมีความสะดวก (ค่าเฉลี่ย 3.897) มีแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำธาร ห้วย คลอง (ค่าเฉลี่ย 3.817) และ มีสภาพภูมิประเทศ/ภูมิอากาศที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.797) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์
แห่งใหม่ บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
ด้านบทบาท/หน้าที่หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ที่ควรสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์

ความคิดเห็นด้านบทบาท/หน้าที่หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ที่ควรสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์	\bar{X}	S.D	ระดับความ คิดเห็น
1. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวสวนสัตว์	4.440	.497	มาก
2. สนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดตั้งสวนสัตว์	4.570	.495	มากที่สุด
3. สนับสนุนบุคลากรผู้มีความรู้/ความสามารถในการดำเนินงาน	4.227	.419	มาก
4. ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในจังหวัด/สวนสัตว์	4.337	.681	มาก
5. พัฒนาจังหวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จัก	4.547	.498	มากที่สุด
6. สร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรภาครัฐ/เอกชนเพื่อ ช่วยเหลือส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว	4.677	.468	มากที่สุด
7. ส่งเสริมให้เกิดร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการ ดูแล/พัฒนาสวนสัตว์ของจังหวัด	4.325	.816	มาก
8. พัฒนาสวนสัตว์ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	4.667	.471	มากที่สุด
ภาพรวม	4.474	.336	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่ง
ใหม่ บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ด้านบทบาท/
หน้าที่หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ที่ควรสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
ที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.474) และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ที่สุด คือ บทบาทในการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรภาครัฐ/เอกชนเพื่อช่วยเหลือส่งเสริมการ
จัดการท่องเที่ยว(ค่าเฉลี่ย 4.677) พัฒนาสวนสัตว์ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์(ค่าเฉลี่ย 4.667)
สนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดตั้งสวนสัตว์(ค่าเฉลี่ย 4.570) 5 พัฒนาจังหวัดให้เป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จัก(ค่าเฉลี่ย 4.547) และนอกจากนั้นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
คือ บทบาทในการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวสวนสัตว์(ค่าเฉลี่ย 4.440) ส่งเสริม
ให้เกิดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในจังหวัด/สวนสัตว์(ค่าเฉลี่ย 4.337) ส่งเสริมให้เกิดร่วมมือ
ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการดูแล/พัฒนาสวนสัตว์ของจังหวัด(ค่าเฉลี่ย 4.325) สนับสนุน
บุคลากรผู้มีความรู้/ความสามารถในการดำเนินงาน(ค่าเฉลี่ย 4.227) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์
แห่งใหม่ บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
ด้านหน่วยงานที่ควรมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์

ความคิดเห็นด้านหน่วยงานที่ควรมีส่วนร่วม สนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์	\bar{X}	S.D	ระดับความ คิดเห็น
1. สำนักงานจังหวัด	4.450	.498	มากที่สุด
2. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น	4.547	.699	มากที่สุด
3. ประชาสัมพันธ์จังหวัด	4.547	.498	มากที่สุด
4. กระทรวงที่ขมแห่งประเทศไทยสำนักงานเขตในจังหวัด	4.467	.499	มากที่สุด
5. สำนักงานป่าไม้จังหวัด	3.870	.560	มาก
6. สำนักงานประมงจังหวัด	4.120	.571	มาก
7. ตำรวจท่องเที่ยว	4.120	.571	มาก
8. หอการค้าจังหวัด	3.897	.743	มาก
9. บริษัทเอกชน	3.897	.559	มาก
10. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด	4.670	.470	มากที่สุด
11. สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด	4.310	.674	มาก
ภาพรวม	4.263	.283	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่ง
ใหม่ บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ด้านหน่วยงานที่
ควรมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย
4.263) และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ว่าหน่วยงาน
ต่อไปนี้ควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์ คือ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด (ค่าเฉลี่ย
4.670) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 4.547) ประชาสัมพันธ์จังหวัด (ค่าเฉลี่ย 4.547) การ
ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตในจังหวัด (ค่าเฉลี่ย 4.467) สำนักงานจังหวัด (ค่าเฉลี่ย
4.450) และ มีความคิดเห็นว่าหน่วยงานต่อไปนี้ควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์
อยู่ในระดับมาก คือ สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด (ค่าเฉลี่ย 4.310) ตำรวจท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.120)
สำนักงานประมงจังหวัด (ค่าเฉลี่ย 4.120) หอการค้าจังหวัด (ค่าเฉลี่ย 3.897) บริษัทเอกชน (ค่าเฉลี่ย
3.897) และสำนักงานป่าไม้จังหวัด (ค่าเฉลี่ย 3.870) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์
แห่งใหม่ บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้งสวนสัตว์

ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดตั้งสวนสัตว์	\bar{X}	S.D	ระดับความ คิดเห็น
1. มีส่วนร่วมเสนอความเห็นในการริเริ่มจัดตั้งสวนสัตว์	4.355	.659	มาก
2. มีส่วนร่วมในการประเมินศักยภาพของจังหวัดในการ จัดตั้งสวนสัตว์	4.347	.657	มาก
3. มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนดำเนินการจัดตั้งสวน สัตว์	3.687	.675	มาก
4. มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสวนสัตว์	3.677	.468	มาก
5. มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวสวนสัตว์	4.567	.496	มากที่สุด
6. คนในชุมชนได้รับสิทธิประโยชน์พิจารณาเข้าเป็น พนักงานของสวนสัตว์	3.897	.572	มาก
7. มีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสวนสัตว์	4.577	.494	มากที่สุด
ภาพรวม	4.158	.340	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่ง
ใหม่ บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ด้านการมีส่วน
ร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.158) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประชาชนมีความ
คิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดว่าชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสวนสัตว์ คือ มีส่วนร่วมในการ
ประเมินผลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสวนสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 4.577) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการ
ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวสวนสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 4.567) และ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ มี
ส่วนร่วมเสนอความเห็นในการริเริ่มจัดตั้งสวนสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 4.355) มีส่วนร่วมในการประเมิน
ศักยภาพของจังหวัดในการจัดตั้งสวนสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 4.347) คนในชุมชนได้รับสิทธิประโยชน์
พิจารณาเข้าเป็นพนักงานของสวนสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 3.897) มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน
ดำเนินการจัดตั้งสวนสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 3.687) และ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสวนสัตว์ (ค่าเฉลี่ย
3.677) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์
แห่งใหม่ บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
ด้านผลกระทบที่คาดว่าจะชุมชนจะได้รับหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์

ความคิดเห็นด้านผลกระทบที่คาดว่าจะชุมชนจะได้รับ หากมีการจัดตั้งสวนสัตว์	\bar{X}	S.D	ระดับความ คิดเห็น
1. สิ่งแวดล้อมบริเวณทำเลที่ตั้งสวนสัตว์มีการพัฒนาขึ้น	4.347	.657	มาก
2. สิ่งแวดล้อมในจังหวัดดีขึ้น	4.467	.674	มากที่สุด
3. มีอาชีพหลากหลายมากขึ้น	4.000	.469	มาก
4. ที่ดินมีราคาสูงขึ้น	4.007	.684	มาก
5. พื้นที่ที่ดินของชุมชนหรือประชาชนอาจมีโอกาสดูสวนคืน	3.890	.564	มาก
6. เปิดโอกาสให้มีการลงทุนเพิ่มขึ้น	4.130	.744	มาก
7. ช่วยให้เกิดการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ฯลฯ	4.200	.633	มาก
8. เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้รับการพัฒนาอาชีพ ใหม่ๆ ด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น มัคคุเทศก์	3.980	.678	มาก
9. เด็กเยาวชน บุคคลในชุมชนมีโอกาสนในการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศมากขึ้น	4.327	.679	มาก
10. มีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	4.347	.669	มาก
11. มีนักท่องเที่ยวในจังหวัดมากขึ้น	4.227	.645	มาก
12. ได้รับผลกระทบจากการอพยพเคลื่อนย้ายของ แรงงานต่างถิ่น	3.315	.960	มาก
ภาพรวม	4.103	.284	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่ง
ใหม่ บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ด้านผลกระทบที่
คาดว่าจะชุมชนจะได้รับหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.103) และ
เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าจะผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้ง
สวนสัตว์ อยู่ในระดับมากที่สุดคือ สิ่งแวดล้อมในจังหวัดดีขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.467) และ มีความคิดเห็น
ว่าผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์อยู่ในระดับมาก คือ สิ่งแวดล้อมบริเวณ

ทำเลที่ตั้งสวนสัตว์มีการพัฒนาขึ้น(ค่าเฉลี่ย 4.347) มีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม(ค่าเฉลี่ย 4.347) เด็ก เยาวชน บุคคลในชุมชนมีโอกาสในการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษประเทศมากขึ้น(ค่าเฉลี่ย 4.327) มีนักท่องเที่ยวในจังหวัดมากขึ้น(ค่าเฉลี่ย 4.227) ช่วยให้เกิดการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ฯลฯ (ค่าเฉลี่ย 4.200) เปิดโอกาสให้มีการลงทุนเพิ่มขึ้น(ค่าเฉลี่ย 4.130) ที่ดินมีราคาสูงขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.007) มีอาชีพหลากหลายมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.000) เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้รับการพัฒนาอาชีพใหม่ๆด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น มัคคุเทศก์ (ค่าเฉลี่ย 3.980) พื้นที่/ที่ดินของชุมชนหรือประชาชนอาจมีโอกาสถูกเวนคืน (ค่าเฉลี่ย 3.890) ได้รับผลกระทบจากการอพยพเคลื่อนย้ายของแรงงานต่างถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.315) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ด้านประโยชน์ในการจัดตั้งสวนสัตว์

ความคิดเห็นด้านประโยชน์ในการจัดตั้งสวนสัตว์	\bar{X}	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. ประโยชน์ด้านการศึกษา			
1.1 ทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี	4.770	.421	มากที่สุด
1.2 เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์รวมทั้งพืชพันธุ์ต่าง ๆ	4.282	.839	มาก
1.3 เป็นแหล่งรวบรวมความรู้เกี่ยวกับสัตว์ในพื้นที่และจากต่างพื้นที่	4.077	.576	มาก
1.4 เป็นแหล่งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสัตว์ในด้านต่าง ๆ	4.385	.487	มาก
2. ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว			
2.1 เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	4.277	.679	มาก
2.2 สวนสัตว์สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติให้มาเที่ยวในจังหวัดของท่าน	4.320	.691	มาก
2.3 สวนสัตว์ทำให้จังหวัดของท่านเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป	4.907	.290	มากที่สุด

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ความคิดเห็นด้านประโยชน์ในการจัดตั้งสวนสัตว์	\bar{X}	S.D	ระดับความคิดเห็น
2.4 การจัดตั้งสวนสัตว์เป็นทางเลือกใหม่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด	4.397	.707	มาก
3. ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ			
3.1 มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียง	4.372	.484	มาก
3.2 เศรษฐกิจในจังหวัดมีการหมุนเวียนและมีความคล่องตัวมากขึ้น	4.312	.828	มาก
3.3 การจัดตั้งสวนสัตว์เป็นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีคุณค่า	4.402	.708	มาก
3.4 การจัดตั้งสวนสัตว์นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มด้านเศรษฐกิจ	4.252	.663	มาก
4. ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			
4.1 การท่องเที่ยวสวนสัตว์ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	4.420	.494	มาก
4.2 เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ช่วยปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนรุ่นใหม่ตระหนักและเห็นคุณค่าสิ่งแวดล้อม	4.667	.471	มากที่สุด
4.3 เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์ไม้หายากของท้องถิ่นและประเทศ	4.407	.709	มาก
ภาพรวม	4.416	.243	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ด้านประโยชน์ในการจัดตั้งสวนสัตว์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.416) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์จะทำให้เกิดประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ สวนสัตว์ทำให้จังหวัดของท่านเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 4.907) รองลงมา เป็นประโยชน์ด้านการศึกษาคือ ทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย 4.770) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ช่วยปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนรุ่นใหม่ตระหนักและเห็นคุณค่าสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 4.667) และนอกจากนั้นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ในการจัดตั้งสวนสัตว์อยู่ในระดับมาก คือ เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์ไม้หายากของท้องถิ่นและประเทศ

(ค่าเฉลี่ย 4.407) การท่องเที่ยวสวนสัตว์ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม(ค่าเฉลี่ย 4.420) การจัดตั้งสวนสัตว์เป็นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีคุณค่า (ค่าเฉลี่ย 4.402) การจัดตั้งสวนสัตว์เป็นทางเลือกใหม่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด (ค่าเฉลี่ย 4.397) เป็นแหล่งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสัตว์ในด้านต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 4.385) มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียง (ค่าเฉลี่ย 4.372) สวนสัตว์สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติให้มาเที่ยวในจังหวัดของท่าน (ค่าเฉลี่ย 4.320) เศรษฐกิจในจังหวัดมีการหมุนเวียนและมีความคล่องตัวมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.312) เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ พันธุ์สัตว์รวมทั้งพืชพันธุ์ต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 4.252) เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (ค่าเฉลี่ย 4.277) การจัดตั้งสวนสัตว์นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มด้านเศรษฐกิจ (ค่าเฉลี่ย 4.252) เป็นแหล่งรวบรวมความรู้เกี่ยวกับสัตว์ในพื้นที่และจากต่างพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 4.077) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวม

ความคิดเห็นโดยภาพรวม	\bar{X}	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความพร้อมเชิงพื้นที่และปัจจัยที่เอื้อในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่	4.096	.276	มาก
2. ด้านบทบาท/หน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ/เอกชนที่ควรสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่	4.474	.336	มาก
3. ด้านหน่วยงานที่ควรมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่	4.263	.283	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่	4.158	.340	มาก
5. ด้านผลกระทบที่คาดว่าชุมชนจะได้รับหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่	4.103	.284	มาก
6. ด้านประโยชน์ในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่	4.416	.243	มาก
ภาพรวม	4.321	.360	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.321) และเมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับระดับความคิดเห็นได้ดังนี้ ด้านบทบาท/หน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ/เอกชนที่ควรสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ (ค่าเฉลี่ย 4.474) ด้านประโยชน์ในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ (ค่าเฉลี่ย 4.416) ด้านหน่วยงานที่ควรมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ (ค่าเฉลี่ย 4.263) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ (ค่าเฉลี่ย 4.158) ด้านผลกระทบที่คาดว่าชุมชนจะได้รับหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ (ค่าเฉลี่ย 4.103) และ ด้านความพร้อมเชิงพื้นที่และปัจจัยที่เกื้อในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ (ค่าเฉลี่ย 4.096) ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

สรุปข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด ผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

ตารางที่ 12 แสดงข้อเสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในบริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

เห็นด้วย เพราะ	ความถี่	ไม่เห็นด้วย เพราะ
1. อยากให้นักท่องเที่ยวต่างชาติและต่างจังหวัดเข้ามาท่องเที่ยว	78	1. อยากให้รักษาทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัดสุโขทัยเอาไว้
2. ทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดใกล้เคียง	25	
3. ทำให้คนในชุมชนมีรายได้, อาชีพ จากแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	36	
4. จะนำความเจริญมาสู่ท้องถิ่น	25	
5. มีแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น	65	
6. ไม่ต้องเดินทางไกล ในการไปเที่ยวสวนสัตว์ ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	70	
7. ทำให้เป็นที่รู้จักของจังหวัดอื่น ๆ	63	
8. เพื่ออนุรักษ์พันธุ์สัตว์ และส่งเสริมการท่องเที่ยว	32	

ตารางที่ 12 (ต่อ)

เห็นด้วย เพราะ	ความถี่	ไม่เห็นด้วย เพราะ
9. ทำให้เศรษฐกิจของจังหวัดดีขึ้น	29	
10. ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสัตว์หายาก สัตว์ป่า และสัตว์ชนิดต่าง ๆ	42	
11. ทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพันธุ์พืชต่าง ๆ	12	
13. มีแหล่งพักผ่อนหย่อนใจให้กับคนในชุมชนและต่างจังหวัด	63	

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดตั้งสวนสัตว์ โดยให้เหตุผลดังนี้ อยากริให้นักท่องเที่ยวต่างชาติและต่างจังหวัดเข้ามาท่องเที่ยว (ความถี่ 78) รองลงมาคือ ไม่ต้องเดินทางไกล ในการไปเที่ยวสวนสัตว์ ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (ความถี่ 70) และ ทำให้เป็นที่รู้จักของจังหวัดอื่น ๆ (ความถี่ 68) ตามลำดับ แต่มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่เห็นด้วยเพราะต้องการให้รักษาทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัดไว้

ตารางที่ 13 ความต้องการรูปแบบสวนสัตว์

ความคิดเห็น	ความถี่
1. เหมือนเขาดิน สวนสัตว์ดุสิต กรุงเทพ	25
2. เป็นแบบสวนสัตว์เชียงใหม่	30
3. ให้เป็นสวนสัตว์ขนาดใหญ่ มีสัตว์หลายชนิดทั้งสัตว์ในพื้นดินและสัตว์ต่างถิ่น	62
4. เป็นแบบสวนสัตว์เปิด เพราะจะได้ใกล้ชิดสัตว์มากขึ้น	81
5. อยากริอนุรักษสัตว์ที่หายากได้ยากและสัตว์ใกล้สูญพันธุ์	59
7. อยากริได้สวนสัตว์แบบปล่อยสัตว์ให้เป็นอิสระ ไม่ควรให้อยู่ในกรง ยกเว้นสัตว์ที่ดุร้าย	69
8. อยากริให้มีการแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ หรือ อควาเรียม เหมือนในจังหวัดสุพรรณบุรีและการแสดงโชว์ของสัตว์น่ารัก	46
9. อยากริให้มีการส่องสัตว์กลางคืน	53
10. สวนสัตว์เชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	91

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ความคิดเห็น	ความถี่
11. สวนสัตว์เชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ	28
12. อยากให้มีสัตว์หลากหลายชนิด และสัตว์หายากและน่ารัก	10
13. เป็นแบบสวนสัตว์เปิดเขาเขียว	25
14. อยากให้มีเรือ/จักรยานน้ำ มีสวนสนุก	30
15. ควรหาสัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดสุโขทัย	28
16. ให้เป็นสวนสัตว์ขนาดใหญ่ มีธรรมชาติที่สวยงามและมีสัตว์พันธุ์ต่าง ๆ ที่แปลกและหายาก	29
17. อยากได้เป็นไนท์ซาฟารี	18
18. อยากให้มีสวนนก สวนผีเสื้อ	5

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อยากให้สวนสัตว์มีลักษณะดังนี้ ต้องการให้สวนสัตว์เป็นสวนสัตว์เชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (ความถี่ 91) รองลงมาคือ เป็นแบบสวนสัตว์เปิด เพราะจะได้ใกล้ชิดสัตว์มากขึ้น (ความถี่ 81) และอยากได้สวนสัตว์แบบปล่อยสัตว์ให้เป็นอิสระ ไม่ควรให้อยู่ในกรง ยกเว้นสัตว์ที่ดุร้าย (ความถี่ 69) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 ความต้องการให้มีกิจกรรมในสวนสัตว์

กิจกรรมที่ต้องการให้มี	ความถี่
การแสดงโชว์ของสัตว์	46
กิจกรรมส่องสัตว์	28
กิจกรรมศึกษาพืชพันธุ์ธรรมชาติ	91
กิจกรรมวอล์กแรลลี่	10
กิจกรรมคูนก	25
กิจกรรมผจญภัย	30
กิจกรรมทางน้ำ	28
การจัดทัวร์	29
สวนสนุก	46
มาหากลการเดินดู	28

จากตารางที่ 14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากให้มีกิจกรรมดังต่อไปนี้ในสวนสัตว์ กิจกรรมศึกษาพืชพันธุ์ธรรมชาติ (ความถี่ 91) รองลงมาคือ สวนสนุก(ความถี่ 46) และการแสดงโชว์ของสัตว์ (ความถี่ 46)

ตารางที่ 15 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. อยากให้ส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น	36
2. อยากให้ดูแลเรื่องมลพิษ เช่น ขยะ คิววัน ของเสียให้ดี	21
3. เก็บค่าเข้าชมสำหรับคนในชุมชนด้วยราคาที่ถูกลง	65
4. ควรดูแลบำรุงอย่างสม่ำเสมอ	12
5. อยากให้มีความเสมอภาคในการจ้างงาน	9
6. ไม่ควรจัดตั้ง เพราะ จ.สุโขทัยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับโบราณสถานที่เหมาะสม ไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลง	3
7. คณะผู้จัดควรจะมีความจริงใจในการจัดสร้างเพื่อประโยชน์ของชาวสุโขทัยและครอบครัว ช่วยส่งเสริมให้เกิดรายได้กับบุคคลทั่วไปของจังหวัดและบุคคลอื่นที่มาอยู่อาศัยในจังหวัดสุโขทัยด้วย	16
8. ควรมีระบบการจัดการที่ดี	29
9. ควรมีระบบการรักษาความปลอดภัยที่ดี	16
10. อยากให้มีดอกไม้เยอะ ๆ เช่น ดอกกล้วยไม้ และกล้วยไม้ป่า เพราะเป็นพืชใกล้สูญพันธุ์	33
11. ควรมีสาธารณูปโภค เช่น ห้องน้ำที่สะอาด ร้านค้าหลากหลาย ร้านคอมพิวเตอร์ ร้านสะดวกซื้อ	19
12. ควรปรับปรุงพัฒนาทุ่งทะเลหลวงให้ดีขึ้น	15
13. ควรมีแผนที่บอกทางเดินการท่องเที่ยว	20
14. ควรมีน้ำตก และธรรมชาติที่สวยงาม	31
15. อยากให้พัฒนาให้ดีทำให้เป็นที่รู้จักของชาวต่างชาติ	13
16. ควรเปิดให้นักเรียนเข้าชมฟรีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก	1

จากตารางที่ 15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้ ควรเก็บค่าเข้าชมสำหรับคนในชุมชนด้วยราคาที่ถูกลง (ความถี่ 65) รองลงมาคือ อยากให้มีดอกไม้เยอะๆ

เช่น คอกกล้วยไม้ และกล้วยไม้ป่า เพราะเป็นพืชใกล้สูญพันธุ์ (ความถี่ 33) และควรมีน้ำตก และธรรมชาติที่สวยงาม (ความถี่ 31) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

1. ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย จากการแสดงความคิดเห็นพบว่า ประชาชนให้ความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบในเชิงบวกมากกว่าผลกระทบในเชิงลบซึ่งสรุปได้ดังนี้

ผลกระทบเชิงบวกที่ชุมชนคาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

1.1 ประชาชนส่วนใหญ่เชื่อว่าหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย สิ่งแวดล้อมในจังหวัดดีขึ้นเนื่องจากจะมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่างๆ เพื่อเชิญชวนนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวมากขึ้น โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมบริเวณทำเลที่ตั้งสวนสัตว์จะได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น

1.2 การจัดตั้งสวนสัตว์จะมีการรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการเสริมสร้างโอกาสให้ทุกคนในชุมชนรวมทั้งนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

1.3 สวนสัตว์แห่งใหม่จะช่วยให้นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยเพิ่มขึ้น เป็นการส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน บุคคลในชุมชนมีโอกาสในการเรียนรู้ ภาษาคำต่างประเทศมากขึ้น

1.4 สวนสัตว์แห่งใหม่จะส่งเสริมให้ประชาชนในจังหวัดรวมทั้งนักท่องเที่ยวจากที่อื่นๆ เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัยเพิ่มขึ้น

1.5 สวนสัตว์แห่งใหม่ช่วยให้เกิดการพัฒนาศาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในจังหวัดและใน บริเวณที่ตั้งสวนสัตว์ เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ฯลฯ

1.6 สวนสัตว์แห่งใหม่จะเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนและผู้ประกอบการใหม่ๆ มีการลงทุนเพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันที่ดินมีราคาสูงขึ้น

1.7 สวนสัตว์แห่งใหม่อาจช่วยให้เกิดอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น และชาวบ้านในชุมชนได้ทำอาชีพต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้รับการพัฒนาอาชีพใหม่ๆ ด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น มัคคุเทศก์

ผลกระทบเชิงลบที่ชุมชนคาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

1.8 สวนสัตว์แห่งใหม่อาจทำให้ชุมชนหรือประชาชนสูญเสียที่ดินทำกิน หรือต้องอพยพย้ายถิ่นไปทำมาหากินที่อื่นเนื่องจากที่ดินอาจมีโอกาสถูกเวนคืน

1.9 การจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่อาจทำให้ชุมชนได้รับผลกระทบจากการอพยพเคลื่อนย้ายของแรงงานต่างถิ่น เช่น การเข้ามาแย่งงานทำ การเกิดชุมชนแออัดในพื้นที่เนื่องจากเข้ามาโดยไม่มีที่อยู่อาศัย การเกิดลักเล็กขโมยน้อย ปัญหาสังคมอื่นๆ เป็นต้น

2. ผลกระทบที่ได้จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่ตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัยสรุปได้ดังนี้

2.1 ชาวบ้านมีฐานะค่อนข้างยากจน แหล่งงานในหมู่บ้านหรือในพื้นที่ใกล้เคียงมีน้อย สมาชิกของครอบครัวต้องออกจากบ้านไปทำงานไกลบ้าน ทำให้ยังขาดความพร้อมในแง่ของชุมชน และชาวบ้านไม่แน่ใจว่าการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่จะช่วยให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ดีขึ้น

2.2 สภาพถนนที่เข้าสู่ทุ่งทะเลหลวงยังไม่พัฒนา ค่อนข้างจะคับแคบและเป็นหลุมเป็นบ่อ ค่อนข้างขยเขตนถนน และปรับปรุงสภาพถนนจึงจะสามารถรองรับแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ได้ หากจะจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่จะต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่องบประมาณของจังหวัด

2.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ยังไม่มีการประชุมสัมมนาให้ชาวบ้านได้รับทราบอย่างทั่วถึง ยังไม่มีการจัดทำประชาคมตำบล และหมู่บ้านเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์ แต่จัดประชุมเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาลตำบล กลุ่มผู้นำ เท่านั้นที่รับรู้ ซึ่งยังไม่แน่นอนชัดเจน และชาวบ้านไม่มั่นใจว่ารัฐจะให้การสนับสนุนในการจัดตั้งสวนสัตว์มากนัก

2.4 แม้ชาวบ้านส่วนใหญ่จะเห็นด้วยหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย และเห็นว่าไม่น่าจะมีผลกระทบหรือปัญหา เนื่องจาก ทุ่งทะเลหลวงตั้งอยู่กลางพื้นที่ ซึ่งเป็นที่โล่งกว้างใหญ่ และชาวบ้านก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่มากนัก อย่างไรก็ตาม ผลกระทบอาจเกิดจากการสูญเสียความเป็นส่วนตัว และมลภาวะจากฝุ่นละออง กลิ่นของมูลสัตว์ นอกจากนั้น ในช่วงเวลาที่ชาวทำนามักจะยิงปืน จุดประทัดเพื่อไล่นก อาจส่งผลกระทบต่อสัตว์ที่นำมาเลี้ยงในสวนสัตว์ นอกจากนั้น หากบริหารจัดการไม่ดีอาจเกิดผลกระทบต่อชุมชนในระยะยาวได้

3. ผลกระทบจากข้อสรุปเชิงสังเคราะห์ในการวิจัยด้านสภาวะแวดล้อม

ผลกระทบด้านบวก

1. จังหวัดสุโขทัย เป็นจังหวัดที่ติดต่อกับจังหวัดต่างๆ เช่น จังหวัดแพร่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดลำปาง เป็นต้น ดังนั้น หากพิจารณาในเชิงการคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดต่าง ๆ เมื่อมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย ๆ จะมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทยได้

2. พื้นที่ที่คาดว่าจะจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติเพียงพอ สะดวกต่อการจัดตั้งสวนสัตว์

3. จังหวัดสุโขทัยมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นส่วนเสริมการท่องเที่ยวสวนสัตว์ได้ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา และแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม

ผลกระทบด้านลบ

4. พื้นที่ตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัยมีลักษณะเป็นที่ราบโล่งแจ้ง ซึ่งปรับสภาพมาจากที่ชุ่มน้ำท่วมขัง แม้จะมีแหล่งน้ำล้อมรอบ แต่สภาพโดยรวมไม่มีต้นไม้ หากจะจัดตั้งสวนสัตว์จะต้องลงทุนและใช้งบประมาณสูงในการดำเนินการ โดยเฉพาะการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อธรรมชาติของสัตว์ต่างๆ ที่จะนำมาแสดงในสวนสัตว์

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและศึกษาผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ขององค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

สรุปผล

ผลการศึกษาสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัดสุโขทัย ดังต่อไปนี้

1. สภาพทางภูมิศาสตร์

ขนาดและที่ตั้ง ตั้งอยู่ภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานครตามระยะทางหลวงแผ่นดินประมาณ 440 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 6,596.092 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,122,557 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ จังหวัดแพร่และจังหวัดอุตรดิตถ์
ทิศใต้	ติดต่อกับ จังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดอุตรดิตถ์
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ จังหวัดตากและจังหวัดลำปาง

เขตการปกครอง การปกครองแบ่งออกเป็น 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสุโขทัย สวรรคโลก ศรีสำโรง ศรีสำราญ กงไกรลาส ศิริมาศ หุ่นเสถียร บ้านด่านลานหอย และศรีนคร 84 ตำบล 834 หมู่บ้าน 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 เทศบาลเมือง คือ เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี และเทศบาลเมืองสวรรคโลก 12 เทศบาลตำบล ได้แก่ เทศบาลตำบลศรีสำโรง เทศบาลตำบลศรีสำราญ เทศบาลตำบลหาดเสี้ยว เทศบาลตำบลเมืองเก่า เทศบาลตำบลบ้านสวน เทศบาลตำบลบ้านโคก เทศบาลตำบลทุ่งหลวง เทศบาลตำบลกงไกรลาส เทศบาลตำบลหุ่นเสถียร เทศบาลตำบลศรีนคร เทศบาลตำบลลานหอย และเทศบาลตำบลบ้านกล้วย 77 องค์การบริหารส่วนตำบล

ลักษณะภูมิประเทศ จังหวัดสุโขทัยมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม โดยตอนเหนือเป็นที่ราบสูงมีภูเขาเป็นที่ค้ำมาทางทิศตะวันตก พื้นที่ตอนกลางเป็นที่ราบและตอนใต้เป็นที่ราบสูง มีแม่น้ำไหลผ่านจากเหนือลงใต้ โดยผ่านพื้นที่อำเภอศรีสำราญ สวรรคโลก ศรีสำโรง เมืองสุโขทัย และ

งไกลลาศ เป็นระยะทางประมาณ 170 กิโลเมตร จังหวัดสุโขทัยมีภูเขาที่สูงที่สุด คือ เขาหลวง ซึ่งยอดเขามีความสูง 1,200 เมตร จากระดับน้ำทะเล

ลักษณะภูมิอากาศ โดยทั่วไปของจังหวัดสุโขทัย มีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว

2. ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรป่าไม้ จังหวัดสุโขทัยเป็นจังหวัดหนึ่งที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรป่าไม้ ในปี พ.ศ. 2527 จังหวัดสุโขทัยมีเนื้อที่ป่าไม้ 2,367.08 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 35.63 ของเนื้อที่ทั้งหมดของจังหวัด กรมป่าไม้ได้ประกาศกำหนดพื้นที่ป่าเป็นป่าสงวนแห่งชาติจำนวน 12 แห่ง เนื้อที่ 1,923,499.75 ไร่ อุทยานแห่งชาติ จำนวน 2 แห่ง เนื้อที่ 346,375 ไร่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จำนวน 1 แห่ง เนื้อที่ 15,875 ไร่ และวนอุทยาน จำนวน 1 แห่ง เนื้อที่ 11,250 ไร่

ทรัพยากรน้ำ จังหวัดสุโขทัยมีแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินที่สำคัญได้แก่ แม่น้ำยม ห้วยแม่หมอก ห้วยแม่ลำพัน ห้วยแม่ท่าแพ

ทรัพยากรแร่ธาตุ แร่ธาตุที่สำคัญที่พบในจังหวัดสุโขทัยมีอยู่หลายชนิด ได้แก่ หินอ่อน หินปูน พลวง ดินขาว แมงกานีส ฟลูออไรด์ และแร่วัฒนชาติ นอกจากนี้ยังมีแร่ธาตุที่มีการขุดพบแต่ยังไม่นำมาใช้ประโยชน์ คือ ทองแดงและเหล็ก แหล่งแร่ที่สำคัญของจังหวัดสุโขทัยมีอยู่แถบภูเขาทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณอำเภอศรีสัชนาลัยและอำเภอกงสุโขทัย

3. สภาพเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดสุโขทัยขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรเป็นหลัก รองลงมาเป็นภาคการขายส่งขายปลีก ภาคการศึกษา ภาคขนส่ง คลังสินค้าและคมนาคม และภาคอสังหาริมทรัพย์ เป็นสำคัญ ตามลำดับ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ประมาณการ ในปี 2548 เท่ากับ 24,139 ล้านบาท/ปี รายได้เฉลี่ยต่อคน 40,713 บาท ต่อปี อันดับ 13 ของภาค อันดับ 54 ของประเทศ

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดสุโขทัย ได้แก่ ข้าว ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ข้าวโพด อ้อย โรงงานและไบโอบลูเบอร์รี่ มีมูลค่าการผลิตรวม 2,092,801

อุตสาหกรรมที่มีมากเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ อุตสาหกรรมขนส่ง รองลงมาได้แก่ อุตสาหกรรมบริการเกษตร และอุตสาหกรรมหล่อโลหะ

4. แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสุโขทัย

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสุโขทัยสามารถแบ่งตามประเภทตามลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้ดังนี้

1) ประเภทแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ 1) เขื่อนศรีนครินทร์ หรือทำนบ พระร่วง 2) อุทยานแห่งชาติรามคำแหง (เขาหลวง) 3) อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย (ป่าคา) 4) สวนหลวงพระร่วงเฉลิมพระเกียรติ (ทุ่งแม่ระวิง) 5) ท่องเที่ยวเชิงเกษตร (ดงข่าป่า) 6) ถ้ำเจ้าราม

2) ประเภท แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา ได้แก่ 1) อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย 2) พิพิธภัณฑสถานโลกสุโขทัย 3) กำแพงเมืองสุโขทัย 4) วัดนางพญา 5) วัดขมขื่น 6) ศาลตาผาแดง 7) วัดพิพัฒน์มงคล 8) วัดมหาธาตุ 9) วัดชนะสงคราม 10) วัดเขาสวรรณคีรี 11) วัดพระพายหลวง 12) วัดศรีชุม 13) วัดช้างรอบ 14) วัดสะพานหิน 15) วัดเชตุพน 16) วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ 17) วัดตระพังเงิน 18) วัดเจดีย์สี่ห้อง 19) วัดช้างล้อม 20) วัดตระพังทองหลวง 21) ปราสาทภูมิโปน 22) พระพุทธอุทยานสุโขทัย 23) วัดเจดีย์เจ็ดแถว 24) วัดสวนแก้ว อุทยานใหญ่ 25) วัดสวนแก้วอุทยานน้อย 26) วัดสระศรี 27) วัดศรีสวาย 28) วัดเขาพนมเพลิง 29) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง 30) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวรรคกรนาบก 31) พิพิธภัณฑสถานในวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติ 32) อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย 33) เนินปราสาทพระร่วง หรือเขตพระราชวังในสมัยสุโขทัย 34) พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช 35) ปราสาทจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ 36) แหล่งโบราณคดีเครื่องปั้นดินเผาสุโขทัย (เตาทุเรียง)

3) ประเภทแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม ได้แก่ 1) งานรับลมหนาวฯ 2) ประเพณีแห่ผ้าขึ้นโฮง 3) ประเพณีการทำขวัญผึ้ง 4) เทศกาลอาหารเมืองสุโขทัย 5) ประเพณีสงกรานต์โยยทาน 6) สงกรานต์เจ้าพ่อเมืองดั่ง 7) งานวันพ่อขุนรามคำแหงมหาราช 8) งานสักการะพระแม่ย่าและงานกาชาด 9) งานแข่งขันเรือพายเทโวโรหณะ 10) เทศกาลพิชิตยอดเขาหลวง 11) ประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ 12) งานเบิกฟ้ามหาประเพณีศรีสัชนาลัยมรดกโลก

5. จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยในปี 2550 ยังคงมีการเติบโตเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา โดยมีอัตราการเติบโตร้อยละ 11.62 หากพิจารณาแยก เป็นคนไทยมีการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.57 และชาวต่างชาติ เติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.76

สำหรับการเดินทางแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย 1.98 วัน และจากจำนวนนักท่องเที่ยว กินพัก และการใช้จ่ายแต่ละวันประมาณ 1,187.74 บาท ก่อให้เกิดรายได้จากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวน 1,003.80 ล้านบาท ส่วนนักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันประมาณ 771.24 บาท ทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนเป็นจำนวน 215.02 ล้านบาท เมื่อรวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดขึ้น

จากการท่องเที่ยวภายในจังหวัดสุโขทัยเท่ากับ 1,218.82 ล้านบาท โดยผู้เยี่ยมชมมีค่าใช้จ่ายระหว่างอยู่

ข้อสรุปเชิงสังเคราะห์ของนักวิจัย ด้านสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพเศรษฐกิจ ที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัดสุโขทัย

ด้านสภาวะแวดล้อม

จังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม โดยคอนเหนือเป็นที่ราบสูงยาวมาทางทิศตะวันตกตลอดจนตอนใต้ โดยมีพื้นที่ตอนกลางเป็นที่ราบ มีแม่น้ำไหลผ่านจากเหนือลงใต้ มีสภาพพื้นที่ที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์ เนื่องจากตั้งอยู่ในตั้งอยู่ภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดแพร่และจังหวัดอุตรดิตถ์ กำแพงเพชร พิษณุโลก ตาก และลำปาง ซึ่งในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงดังกล่าว ยังไม่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทสวนสัตว์ ที่จะเป็นทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยวได้ไปศึกษา เที่ยวชม หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ หากพื้นที่ที่จะตั้งสวนสัตว์ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง ซึ่งเป็นที่ราบลุ่ม ไม่มีปัญหาด้านการเข้าถึงพื้นที่ สามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก จะเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างถิ่นให้เดินทางเข้ามายังจังหวัดสุโขทัยได้เป็นอย่างดี

สภาพเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของจังหวัดสุโขทัย ขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรเป็นหลัก รองลงมาเป็นภาคการขายส่งขายปลีก รายได้ปี 2548 เฉลี่ยต่อคน 40,713 บาท ต่อปี อันดับ 13 ของภาค อันดับ 54 ของประเทศ หากมีการจัดตั้งสวนสัตว์ขึ้นในจังหวัดสุโขทัย สามารถจำหน่ายหรือแปรรูปสินค้าด้านการเกษตรที่เป็นสินค้าหลักของจังหวัดเพื่อรองรับกิจกรรมใหม่ที่เกิดขึ้น ทั้งในรูปของอาหารและของที่ระลึกในท้องถิ่น จะช่วยส่งเสริมให้รายได้ของประชากรในจังหวัดสูงขึ้น มีความกินคืออยู่ดี นอกจากนี้ยังเกิดทางเลือกในการประกอบอาชีพด้านการบริการและการจ้างงานตามมาเพื่อรองรับกิจกรรมต่อเนื่องจากการท่องเที่ยวได้อีก เช่น ร้านอาหาร ที่พัก ร้านขายของที่ระลึก การขนส่ง การนำเที่ยว เป็นต้น ประกอบกับอุตสาหกรรมที่มีมากเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัดคืออุตสาหกรรมขนส่ง ทั้งทางบกและทางอากาศ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญสนับสนุนการท่องเที่ยวได้อย่างดี

แหล่งท่องเที่ยว

จังหวัดสุโขทัยมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายแต่ที่โดดเด่นคือ ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา ซึ่งอาจได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม หากมีการตั้ง

สวนสัตว์ขึ้นในจังหวัดสุโขทัย จะเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเปลี่ยนบรรยากาศการท่องเที่ยวที่เน้นธรรมชาติ มีความร่มรื่น และมีความสะดวกในการเดินทาง สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดปี เนื่องจากที่ตั้งสวนสัตว์ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง มีการคมนาคมสะดวก และมีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านค้า การคมนาคมขนส่ง ฯลฯ

จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยยังคงมีการเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวคนไทยซึ่งเดินทางภายในภูมิภาคเดียวกัน ปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการเดินทาง อาทิ แหล่งท่องเที่ยวอุทยานที่เป็นมรดกโลก รวมถึงงานเทศกาลงานประเพณี อาทิ การจัดงานประเพณีลอยกระทง เคาเทิชนเล่นไฟ ณ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และงานประเพณีสงกรานต์น้ำโอยทาน สงกรานต์ศรีสัชชนาลัย รวมทั้งการเพิ่มขึ้นในกลุ่มประชุม สัมมนา ความ และอบรมที่เข้าสู่พื้นที่เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวภายในจังหวัดสุโขทัยปี 2550 เท่ากับ 1,218.82 ล้านบาท สามารถชี้วัดให้เห็นถึงระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ซึ่งควรส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านต่างๆ ให้อยู่ในระดับคืออย่างยั่งยืน ดังนั้นการตั้งสวนสัตว์ขึ้นในจังหวัดสุโขทัยจึงเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยวได้ และยังเป็นการเพิ่มระยะเวลาของการท่องเที่ยวหรือพำนักในพื้นที่จังหวัดสุโขทัยให้ยาวนานยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อรายได้ของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี

ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านความพร้อมเชิงพื้นที่และ ปัจจัยที่เอื้อในการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัดสุโขทัย

ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากเกี่ยวกับความพร้อมเชิงพื้นที่และปัจจัยที่เอื้อในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย โดยเห็นด้วยมากที่สุดว่าจังหวัดสุโขทัยมีความพร้อมของศูนย์ให้บริการข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว และนอกจากนั้นเห็นด้วยมากกว่าจังหวัดสุโขทัยมีความพร้อมในประเด็นต่อไปนี้ การติดต่อสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น การรักษาความปลอดภัยพื้นที่ในการจัดตั้งสวนสัตว์มีทรัพยากรธรรมชาติที่ดกสมบูรณ์ มีความพร้อมเกี่ยวกับระบบไฟฟ้า มีเนื้อที่/พื้นที่เพียงพอต่อการจัดตั้งสวนสัตว์ มีความพร้อมด้านบริการร้านอาหาร/ร้านขายของที่ระลึก/ร้านค้า/ห้างสรรพสินค้า ความเหมาะสมของทำเลที่ตั้งสวนสัตว์ บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) การกำจัดขยะมูลฝอย/การบำบัดน้ำเสียในบริเวณที่ตั้งสวนสัตว์ มีความพร้อมด้านมัคคุเทศก์/ ผู้นำเที่ยวและด้านบริการ โรงแรมที่พักของนักท่องเที่ยว รวมทั้งระบบประปา การคมนาคมขนส่ง/การเดินทางมีความ

สะดวก ตลอดจนมีแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำธาร ห้วย คลอง และมีสภาพภูมิประเทศ/ภูมิอากาศที่เหมาะสม ตามลำดับ

2. ด้านบทบาท/หน้าที่หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ที่ควรสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัดสุโขทัย

ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดเกี่ยวกับบทบาท/หน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ที่ควรสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย และเห็นด้วยมากที่สุดว่าหน่วยงานภาครัฐ/เอกชนควรสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในประเด็นต่อไปนี้ การสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรภาครัฐ/เอกชนเพื่อช่วยเหลือส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว พัฒนาสวนสัตว์ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดตั้งสวนสัตว์ พัฒนาจังหวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จัก นอกจากนั้นเห็นด้วยมากในประเด็นต่อไปนี้ ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวสวนสัตว์ ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในจังหวัด/สวนสัตว์ ส่งเสริมให้เกิดร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการดูแล/พัฒนาสวนสัตว์ของจังหวัด สนับสนุนบุคลากรผู้มีความรู้/ความสามารถในการดำเนินงาน ตามลำดับ

3. ด้านหน่วยงานที่ควรมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัดสุโขทัย

ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากเกี่ยวกับหน่วยงานที่ควรมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย โดยเห็นด้วยมากที่สุดว่าหน่วยงานต่อไปนี้ควรมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย คือ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์จังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตในจังหวัด และสำนักงานจังหวัด และเห็นด้วยมากกว่าหน่วยงานต่อไปนี้ควรมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์ คือ สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด ตำรวจท่องเที่ยว สำนักงานประมงจังหวัด หอการค้าจังหวัด บริษัทเอกชน และ สำนักงานป่าไม้จังหวัด ตามลำดับ

4. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย โดยเห็นด้วยมากที่สุดว่าชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสวนสัตว์ในประเด็นนี้ คือ มีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสวนสัตว์ รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวสวนสัตว์ และเห็นด้วยมากกว่าชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสวนสัตว์ในประเด็นนี้ คือ มีส่วนร่วมเสนอความเห็นในการริเริ่มจัดตั้งสวนสัตว์ มีส่วนร่วมในการประเมินศักยภาพของจังหวัดในการจัดตั้งสวนสัตว์ คนในชุมชนได้รับสิทธิประโยชน์พิจารณาเข้าเป็น

พนักงานของสวนสัตว์ มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนดำเนินการจัดตั้งสวนสัตว์ และ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสวนสัตว์ ตามลำดับ

5. ด้านผลกระทบที่คาดว่าชุมชนจะได้รับหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัดสุโขทัย

ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากเกี่ยวกับผลกระทบที่คาดว่าชุมชนจะได้รับหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย โดยเห็นด้วยมากที่สุดว่าผลกระทบที่คาดว่าชุมชนจะได้รับหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย คือ สิ่งแวดล้อมในจังหวัดดีขึ้น และเห็นด้วยมากกว่าผลกระทบที่คาดว่าชุมชนจะได้รับหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย คือ สิ่งแวดล้อมบริเวณทำเลที่ตั้งสวนสัตว์มีการพัฒนาขึ้น มีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เด็ก เยาวชน บุคคลในชุมชนมีโอกาสในการเรียนรู้ ภาษาคำต่างประเทศมากขึ้น มีนักท่องเที่ยวในจังหวัดมากขึ้น ช่วยให้เกิดการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ฯลฯ เปิดโอกาสให้มีการลงทุนเพิ่มขึ้น ที่ดินมีราคาสูงขึ้น มีอาชีพหลากหลายมากขึ้น เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้รับการพัฒนาอาชีพใหม่ๆด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น มัคคุเทศก์ พื้นที่ที่ดินของชุมชนหรือประชาชนอาจมีโอกาสถูกเวนคืน ได้รับผลกระทบจากการอพยพเคลื่อนย้ายของแรงงานต่างถิ่น ตามลำดับ

6. ด้านประโยชน์ในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากเกี่ยวกับประโยชน์ในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย โดยเห็นด้วยมากที่สุดในประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว คือ ทำให้จังหวัดสุโขทัยเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป รองลงมาเป็นประโยชน์ด้านการศึกษา คือ ทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ช่วยปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนรุ่นใหม่ตระหนักและเห็นคุณค่าสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้นเห็นด้วยมากเกี่ยวกับประโยชน์ในการจัดตั้งสวนสัตว์ในประเด็นต่อไปนี้ คือ เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์ไม้หายากของท้องถิ่นและประเทศ การท่องเที่ยวสวนสัตว์ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การจัดตั้งสวนสัตว์เป็นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีคุณค่า การจัดตั้งสวนสัตว์เป็นทางเลือกใหม่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด เป็นแหล่งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสัตว์ในด้านต่าง ๆ มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียงสวนสัตว์สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติให้มาเที่ยวในจังหวัดของท่าน เศรษฐกิจในจังหวัดมีการหมุนเวียนและมีความคล่องตัวมากขึ้น เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ พันธุ์สัตว์ รวมทั้งพืชพันธุ์ต่าง ๆ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การจัดตั้งสวนสัตว์นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มด้านเศรษฐกิจ เป็นแหล่งรวบรวมความรู้เกี่ยวกับสัตว์ในพื้นที่และจากต่างพื้นที่ ตามลำดับ

ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

1. ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย จากการแสดงความคิดเห็นพบว่า ประชาชนให้ความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบในเชิงบวกมากกว่าผลกระทบในเชิงลบซึ่งสรุปได้ดังนี้

ผลกระทบเชิงบวกที่ชุมชนคาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

1.1 ประชาชนส่วนใหญ่เชื่อว่าหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย สิ่งแวดล้อมในจังหวัดดีขึ้นเนื่องจากจะมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อเชิญชวนนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวมากขึ้น โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมบริเวณทำเลที่ตั้งสวนสัตว์จะได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น

1.2 การจัดตั้งสวนสัตว์จะมีการรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการเสริมสร้างโอกาสให้ทุกคนในชุมชนรวมทั้งนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

1.3 สวนสัตว์แห่งใหม่จะช่วยให้นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยเพิ่มขึ้น เป็นการส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน บุคคลในชุมชนมีโอกาสในการเรียนรู้ ภาษาคำต่างประเทศมากขึ้น

1.4 สวนสัตว์แห่งใหม่จะส่งเสริมให้ประชาชนในจังหวัดรวมทั้งนักท่องเที่ยวจากที่อื่นๆ เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัยเพิ่มขึ้น

1.5 สวนสัตว์แห่งใหม่ช่วยให้เกิดการพัฒนาศาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในจังหวัดและในบริเวณที่ตั้งสวนสัตว์ เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ฯลฯ

1.6 สวนสัตว์แห่งใหม่จะเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนและผู้ประกอบการใหม่ ๆ มีการลงทุนเพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันที่ดินมีราคาสูงขึ้น

1.7 สวนสัตว์แห่งใหม่อาจช่วยให้เกิดอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น และชาวบ้านในชุมชนได้ทำอาชีพต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้รับการพัฒนาอาชีพใหม่ๆ ด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น มัคคุเทศก์

ผลกระทบเชิงลบที่ชุมชนคาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย

1.8 สวนสัตว์แห่งใหม่อาจทำให้ชุมชนหรือประชาชนสูญเสียที่ดินทำกิน หรือต้องอพยพย้ายถิ่นไปทำมาหากินที่อื่นเนื่องจากที่ดินอหมี โอกาสถูกเวนคืน

1.9 การจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่อาจทำให้ชุมชนได้รับผลกระทบจากการอพยพเคลื่อนย้ายของแรงงานต่างถิ่น เช่น การเข้ามาแย่งงานทำ การเกิดชุมชนแออัดในพื้นที่เนื่องจากเข้ามาโดยไม่มีที่อยู่อาศัย การเกิดลักเล็กขโมยน้อย ปัญหาสังคมอื่นๆ เป็นต้น

2. ผลกระทบที่ได้จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่ตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัยสรุปได้ดังนี้

2.1 ชาวบ้านมีฐานะค่อนข้างยากจน แหล่งงานในหมู่บ้านหรือในพื้นที่ใกล้เคียงมีน้อย สมาชิกของครอบครัวต้องออกจากบ้านไปทำงานไกลบ้าน ทำให้ยังขาดความพร้อมในแง่ของชุมชนและชาวบ้านไม่แน่ใจว่าการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่จะช่วยให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ดีขึ้น

2.2 สภาพถนนที่เข้าสู่ทุ่งทะเลหลวงยังไม่พัฒนา ค่อนข้างจะคับแคบและเป็นหลุมเป็นบ่อ ต้องขยาดถนน และปรับปรุงสภาพถนนจึงจะสามารถรองรับแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ได้ หากจะจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่จะต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่องบประมาณของจังหวัด

2.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ยังไม่มี การประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านได้รับทราบอย่างทั่วถึง ยังไม่มีการจัดทำประชาคมตำบล และหมู่บ้านเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์ แต่จัดประชุมเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาลตำบล กลุ่มผู้นำ เท่านั้นที่รับรู้ ซึ่งยังไม่แน่นอนชัดเจน และชาวบ้านไม่มั่นใจว่ารัฐจะให้การสนับสนุนในการจัดตั้งสวนสัตว์มากนัก

2.4 แม้ชาวบ้านส่วนใหญ่จะเห็นด้วยหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย และเห็นว่าไม่น่าจะมีผลกระทบหรือปัญหา เนื่องจาก ทุ่งทะเลหลวงตั้งอยู่กลางพื้นที่ ซึ่งเป็นที่โล่งกว้างใหญ่ และชาวบ้านก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่มากนัก อย่างไรก็ตาม ผลกระทบอาจเกิดจากการสูญเสียความเป็นส่วนตัว และมลภาวะจากฝุ่นละออง กลิ่นของมูลสัตว์ นอกจากนั้น ในช่วงเวลาที่ชาวทำนามักจะชิงปีน จุดประทัดเพื่อไล่คน อาจส่งผลกระทบต่อสัตว์ที่นำมาเลี้ยงในสวนสัตว์ นอกจากนั้น หากบริหารจัดการไม่ดีอาจเกิดผลกระทบต่อชุมชนในระยะยาวได้

3. ผลกระทบจากข้อสรุปเชิงสังเคราะห์ในการวิจัยด้านสถานะแวดล้อม

ผลกระทบด้านบวก

3.1 จังหวัดสุโขทัย เป็นจังหวัดที่ติดต่อกับจังหวัดต่างๆ เช่น จังหวัดแพร่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดลำปาง เป็นต้น ดังนั้น หากพิจารณาในเชิงการคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดต่าง ๆ เมื่อมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย จะมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทยได้

3.2 พื้นที่ที่คาดว่าจะจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติเพียงพอ สะดวกต่อการจัดตั้งสวนสัตว์

3.3 จังหวัดสุโขทัยมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นส่วนเสริมการท่องเที่ยวสวนสัตว์ได้ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา และแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม

ผลกระทบด้านลบ

3.4 พื้นที่ตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัยมีลักษณะเป็นที่ราบ ไล่ลงแจ้ง ซึ่งปรับสภาพมาจากที่ลุ่มน้ำท่วมขัง แม้จะมีแหล่งน้ำล้อมรอบ แต่สภาพโดยรวมไม่มีดินไม้ หากจะจัดตั้งสวนสัตว์จะต้องลงทุนและใช้งบประมาณสูงในการดำเนินการ โดยเฉพาะการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อธรรมชาติของสัตว์ต่างๆ ที่จะนำมาแสดงในสวนสัตว์

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์กรณีศึกษาหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์ในเขตพื้นที่ จังหวัดสุโขทัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ที่ตั้งและการเดินทางเข้าสู่พื้นที่

พื้นที่ที่ถูกจัดวางให้เป็นที่ตั้งสวนสัตว์คือ “ทุ่งทะเลหลวง” ซึ่งตั้งอยู่ในเขตตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ถนนจากหมู่บ้านเข้าสู่ทุ่งทะเลหลวงยังเป็นทางแคบๆ แต่รถยนต์พอลั่นสวนทางกันได้ สภาพถนนยังขรุขระเป็นหลุมบ่อในบางจุด กำลังอยู่ในระหว่างการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อจัดงบประมาณซ่อมแซมและปรับปรุง เส้นทางเข้าออกทุ่งทะเลหลวงมีหลายทาง เช่น สายบ้านปากแคว สายถนน สีเลน สายบ้านเหนือวัด เป็นต้น

2. ลักษณะของพื้นที่ “ทุ่งทะเลหลวง”

ดั้งเดิมบริเวณทุ่งทะเลหลวงเป็นนาถุ่ม ชาวบ้านใช้ทำนาและหาปลามาตั้งแต่อดีต นานาจะทำนา เมื่อเข้าฤดูฝนน้ำจะท่วมทุ่งกลายเป็นแอ่งใหญ่ ชาวบ้านจะหันมาจับปลาเลี้ยงชีพ พื้นที่บริเวณนี้จะมีทั้งที่ดินที่มีโฉนด ที่ดินจับจองของชาวบ้าน และที่ดินสาธารณะประ โยชน์ ดังที่ ผู้อาวุโสคนหนึ่ง (อายุ 73 ปี) เล่าให้ฟังว่า สมัยก่อนเป็นที่น้ำท่วมมีป่ารก แต่ชาวบ้านก็จับจองเป็นเจ้าของ ที่ดินมีโฉนดมีประมาณร้อยละ 70 อีก ร้อยละ 30 ซื่อขายกันด้วยมือเปล่าหรือซื้อขายกันด้วยปากมานาน ประมาณ 30 กว่าปีมาแล้ว ที่นี้บอกขายไร่ละ 300-500 บาท คนที่มีที่ดินแถวนี้และพอจะมีเงิน จะซุกเป็นบ่อให้ปลาไหลตามน้ำเข้ามาในหน้าน้ำ และขายปลาในหน้าแล้ง

ประมาณปี พ.ศ.2549 รัฐได้เวนคืนที่ดินจากชาวบ้านเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ ที่ดินที่มีโฉนดจะได้ค่าเวนคืนที่ดินไร่ละ 36,000 บาท ที่ดินที่ไม่มีโฉนดได้ราคาไร่ละ 28 000 บาท หลังจากเวนคืนที่ดินมีการปรับปรุงสภาพพื้นที่ ขุดแอ่งหรือที่ลุ่มเป็นบึงใหญ่ และทำคลองส่งน้ำ ชาวบ้านเรียกพื้นที่นี้ว่า “ทุ่งทะเลหลวง”

ภาพที่ 3 แสดงการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่

ก่อนการเวนคืนจะมีการกว้านซื้อที่ดินจากคนในตลาด คนที่มีฐานะในหมู่บ้าน ชาวบ้านทั่วไปไม่รู้ว่าจะมีการพัฒนาพื้นที่ จึงขายที่ได้ในราคาถูก เพราะเห็นว่าเป็นที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์มากนัก ทำนาได้ปีละครั้งเท่านั้น หลังจากการเวนคืน ที่ดินรอบๆ ทุ่งทะเลหลวงจะเป็นของนายทุนประมาณร้อยละ 70 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 30 เป็นของชาวบ้าน

อย่างไรก็ตาม ในการเวนคืนที่ดินชาวบ้านจะยินยอมให้เวนคืนพื้นที่บางส่วน เมื่อภาครัฐรุกคืบเข้ามา ชาวบ้านไม่พอใจ จึงไปร้องเรียนที่กรุงเทพฯ ในที่สุดชาวบ้านและหน่วยงานรัฐในระดับภูมิภาคก็สามารถตกลงกันได้ ไม่รุกคืบเข้าไปมากตามความต้องการของชาวบ้าน

สภาพปัจจุบันของ “ทุ่งทะเลหลวง” มีลักษณะเป็นที่ราบ โลง กว้างใหญ่ และมีบึงใหญ่ที่เกิดจากการขุด หลังการปรับพื้นที่ภาครัฐ ได้เข้ามาจัดการพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ในทางราชการ เช่น กันเป็นเขต สปก. เป็นสถานที่ตั้งของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นโครงการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติจังหวัดสุโขทัย เป็นโครงการจัดตั้งสวนสัตว์ขององค์การสวนสัตว์ เป็นต้น

3. ผู้คนและวิถีชีวิต

หมู่บ้านรอบๆ ทุ่งทะเลหลวงมีทั้งหมด 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 2 หมู่ 5 หมู่ 6 หมู่ 7 และ หมู่ 10 จากการสำรวจสภาพโดยรอบ พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ทำไร่ และรับจ้าง ชาวบ้านในหมู่บ้านรายรอบทุ่งทะเลหลวงจะมีปัญหาด้านการว่างงาน อย่างไรก็ตาม ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียน ได้รณรงค์เรื่องการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งช่วยให้เด็กวัยรุ่นในหมู่บ้านศึกษาค่อมมากขึ้น

4. จุดเด่นด้านการท่องเที่ยว

ในแง่ของพื้นที่ จังหวัดสุโขทัยได้ชื่อว่าเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ เป็นอาณาจักรเก่าแก่แห่งแรกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้มาศึกษา ชื่นชม กับอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่และสวยงามของอาณาจักรสุโขทัย เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ระดับประเทศมีไม่กี่แห่ง ทำให้ผู้คนหลังไหลเข้ามาเที่ยวชมแหล่งประวัติศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัยเป็นจำนวนมากในแต่ละปี

ในแง่วัฒนธรรม จังหวัดสุโขทัยนอกจากจะเป็นแหล่งแสดงสถาปัตยกรรมทั้ง โบราณสถานและ โบราณวัตถุในยุคสุโขทัยแล้ว ยังอุดมไปด้วยศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่แสดง ความเป็นของแท้ดั้งเดิมของไทย จุดเด่นในแง่นี้ของจังหวัดสุโขทัยจึงถือว่ามีคุณค่าเป็นพิเศษ

อีกทั้ง สถานที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยวก็มีมากพอสมควร หลายระดับ หลายราคา นักท่องเที่ยวสามารถเลือกพักได้ตามฐานะ และเมืองยังมีความสงบร่มเย็น ให้ความรู้สึกปลอดภัย นอกจากนั้น แหล่งบันเทิงหรือย่าน โลเกียท์แทบจะหาไม่ได้ในตัวเมืองจังหวัดสุโขทัย เนื่องจากคนเมืองนี้ยังรักษาความเป็นเมืองพุทธเอาไว้ค่อนข้างจะเหนียวแน่น ประกอบกับคุณค่าของการเป็น เมืองประวัติศาสตร์อันเก่าแก่ซึ่งช่วยอนุรักษ์รากฐานศิลปวัฒนธรรมของเมืองไว้

5. จุดอ่อนที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการจัดตั้งสวนสัตว์

5.1 ชาวบ้านมีฐานะค่อนข้างยากจน แหล่งงานในหมู่บ้านหรือในพื้นที่ใกล้เคียงมีน้อย สมาชิกของครอบครัวต้องออกจากบ้านไปทำงานไกลบ้าน ทำให้ยังขาดความพร้อมในแง่ของชุมชน

5.2 สภาพถนนที่เข้าสู่ทุ่งทะเลหลวงยังไม่พัฒนา ค่อนข้างจะคับแคบและเป็นหลุมเป็น บ่อ ต้องขยายถนน และปรับปรุงสภาพถนนจึงจะสามารถรองรับแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ได้

5.3 ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านได้รับทราบอย่างทั่วถึง ยังไม่มีการจัดประชาคมตำบล และหมู่บ้านเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์ มีเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาลตำบล กลุ่มผู้นำ เท่านั้นที่รับรู้ แต่ยังไม่แน่นอนชัดเจน และชาวบ้านไม่มั่นใจว่ารัฐจะให้การสนับสนุนในการจัดตั้งสวนสัตว์มากนักน้อยแค่ไหน

6. ประโยชน์ของการจัดตั้งสวนสัตว์ในพื้นที่

ประชาชน นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการในพื้นที่ต่างเห็นด้วยที่จะให้มีการจัดตั้งสวนสัตว์ในพื้นที่ทุ่งทะเลหลวง จังหวัดสุโขทัย โดยเฉพาะชาวบ้านตำบลบ้านกล้วยและเทศบาลตำบลบ้านกล้วยล้วนมีความเห็นที่สอดคล้องเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์ ซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ล้วนให้ความเห็นในแง่บวกทั้งสิ้น และกล่าวถึงประโยชน์ทั้งในแง่แหล่งเรียนรู้ การเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่คนจน เขาวงกต และท้องถิ่น ในแง่เศรษฐกิจที่จะช่วยให้มีการกระจายรายได้ โอกาสในการมีงานทำทั้งในกลุ่มคนที่มีการศึกษาน้อย และระดับกลาง โอกาสที่ท้องถิ่นจะได้รับการพัฒนา ตลอดจนคนจะมีโอกาสได้ประกอบอาชีพอย่างหลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะอาชีพเกษตรกรอาจจะช่วยให้มีแหล่งขายผลผลิตทั้งพืชผัก ผลไม้ต่างๆ เช่น น้ำตาลสด กล้วย มะม่วง ละครูด ฯลฯ รวมไปถึงสินค้าพื้นบ้าน สินค้า OTOP ของจังหวัดสุโขทัย นอกจากนี้ ยังสามารถดึงดูดคนมาท่องเที่ยวได้ตลอดปี

7. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนในพื้นที่

ความคิดเห็นจากชุมชน

7.1 เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเขาวงกตในพื้นที่ โดยเฉพาะเขาวงกตที่มีฐานะยากจนไปจนถึงปานกลางซึ่งไม่มีโอกาสได้ไปศึกษานอกสถานที่ในจังหวัดอื่น ๆ หากมีการจัดตั้งสวนสัตว์ในพื้นที่ทุ่งทะเลหลวงจะเกิดประโยชน์ต่อเขาวงกตอย่างยิ่ง นอกจากนั้น ยังมีประโยชน์ต่อเด็ก และประชาชนในจังหวัดใกล้เคียง เช่น ตาก พิชญ โลก พิจิตร กำแพงเพชร ฯลฯ

7.2 การจัดตั้งสวนสัตว์อาจช่วยให้มีการปลูกต้นไม้ ทุ่งทะเลหลวงจะได้ร่มรื่น เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดสุโขทัย

7.3 ชาวบ้านจะได้รับประโยชน์จากการค้าขาย เงินจะสะพัดอยู่ในตำบลบ้านกล้วย และเขตใกล้เคียง ตำบลหมู่บ้านจะได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะการให้บริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน มีความเจริญเข้าสู่หมู่บ้านในด้านต่างๆ และมีการกระจายรายได้ในหมู่บ้าน

7.4 เมื่อชาวบ้านมีรายได้มากขึ้น เทศบาลตำบลบ้านกล้วยจะเก็บภาษีได้มากขึ้น ช่วยให้มีงบประมาณพัฒนาตำบลหมู่บ้าน และนำความเจริญมาสู่ตำบล ตลอดจนจังหวัดสุโขทัยในภาพรวม

7.5 ชาวบ้านเสนอว่าควรให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น การทำงานในสวนสัตว์ เนื่องจากชาวบ้านว่างงานมาก หากมีสวนสัตว์ อาจช่วยสร้างงานให้กับชาวบ้านในตำบล ชาวบ้านไม่ต้องเดินทางไปทำงานไกลบ้าน

ข้อเสนอแนะจากชุมชน

หากจะมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ควรจัดตั้งที่จังหวัดสุโขทัยเป็นแห่งแรก เพราะจังหวัดสุโขทัยมีความพร้อม เนื่องจาก มีอุทยานประวัติศาสตร์ที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมชมอย่างมากมาในแต่ละปีอยู่แล้ว หากมีสวนสัตว์เพิ่มขึ้นจะทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยมีความสมบูรณ์และครบวงจร คือมีทั้งอุทยานประวัติศาสตร์ สวนสัตว์ สนามเด็กเล่น ฯลฯ นักท่องเที่ยวจะได้อยู่จังหวัดสุโขทัยนานขึ้น มีการใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยสร้างรายได้ให้กับคนสุโขทัยทั้งโดยตรงและทางอ้อม อีกทั้ง ผู้ที่ทำธุรกิจสังหาริมทรัพย์ประเภทห้องพัก บ้านเช่า โรงแรม จะมีช่องทางในการขยายกิจการมากขึ้น

8. ผลกระทบที่ชุมชนอาจได้รับจากการจัดตั้งสวนสัตว์

ชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นด้วยถ้าจะมีการจัดตั้งสวนสัตว์ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย และเห็นว่าไม่น่าจะมีผลกระทบหรือปัญหา เนื่องจาก ท่งทะเลหลวงตั้งอยู่กลางพื้นที่ ซึ่งเป็นที่โล่งกว้างใหญ่ และชาวบ้านก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่มากนัก อย่งไรก็ตาม ผลกระทบอาจเกิดจากการสูญเสียความเป็นส่วนตัว และมลภาวะจากฝุ่นละออง กลิ่นของมูลสัตว์ นอกจากนั้น ในช่วงเวลาที่ชาวทำนามักจะขังปิ่น จุดประทัดเพื่อไล่คน อาจส่งผลกระทบต่อสัตว์ที่นำมาเลี้ยงในสวนสัตว์ นอกจากนั้น หากบริหารจัดการไม่ดีอาจเกิดผลกระทบต่อชุมชนในระยะยาว

9. สวนสัตว์ที่ชุมชนต้องการ

รูปแบบสวนสัตว์ที่ชุมชนและชาวจังหวัดสุโขทัยต้องการมีหลากหลาย ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า ประชาชนต้องการสวนสัตว์แบบผสมผสานทั้งแบบเปิดและแบบปิด แต่แบบปิดไม่ควรให้มีมาก ต้องการให้สัตว์ได้อิสระ และสวนสัตว์แบบปิดควรจะมีเปิดแบบธรรมชาติ รถบัสสามารถเข้าไปได้ ไม่ใช่เอาสัตว์ใส่กรงขัง อีกทั้ง ควรมีกิจกรรมทางน้ำประกอบ เพราะท่งทะเลหลวงมีบึงน้ำใหญ่ นอกจากนั้น กิจกรรมในสวนสัตว์ประชาชนอยากให้นักเรียนนักศึกษาในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมให้มาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะด้านศักยภาพของพื้นที่และชุมชน

สภาพทุ่งทะเลหลวงเป็นพื้นที่โล่งเกิดจากการปรับสภาพพื้นที่ ทำให้ไม่มีต้นไม้ หากจัดตั้งเป็นสวนสัตว์จะต้องใช้งบประมาณมหาศาลในการสร้างสภาพแวดล้อมใหม่ให้กับสัตว์แต่ละประเภท ขณะเดียวกันจะต้องปลูกใหม่เพื่อสร้างบรรยากาศที่ร่มรื่นให้กับสภาพแวดล้อม แม้ว่าจะมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่อยู่ในพื้นที่ก็ตาม

หากจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำจัดขนาดใหญ่ของประเทศก็อาจทำได้ แต่ยังคงใช้งบประมาณจำนวนมากเช่นกัน หรือหากจะปรับเป็นสวนนกน้ำ ก็ต้องย้อนกลับไปดูสภาพก่อนการพัฒนาทุ่งทะเลหลวง เพราะในช่วงก่อนจะมีนกน้ำจำนวนมากมาอาศัยในบางฤดูกาล

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันในพื้นที่ทุ่งทะเลหลวง ได้เกิดชมรมคนรักนก คำนวณว่าจะมีนกเข้ามาอาศัยอยู่บ้างแล้ว หากพัฒนาไปตามศักยภาพของสภาพแวดล้อมก็น่าจะเป็นทางเลือกที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้มากกว่า แต่ก็ต้องศึกษาจุดเด่น จุดด้อย และหาข้อแตกต่างจากอุทยานประเภทเดียวกัน เช่น อุทยานแห่งชาติทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง อุทยานนกน้ำกุซุด จังหวัดสงขลา เป็นต้น

กระนั้นก็ดี หากเปรียบเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง จังหวัดสุโขทัยน่าจะมีความพร้อมมากกว่าเนื่องจาก จังหวัดสุโขทัยเป็นมรดกโลกมีเมืองเก่าอย่างน้อย 2 แห่ง คือ สุโขทัย และศรีสัชนาลัย ถ้ามีสวนสัตว์จะสร้างแรงจูงใจให้คนมาเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และเพื่อให้เป็นศูนย์กลางของภาคเหนือตอนล่าง

2. ข้อเสนอแนะด้านความเหมาะสมในการจัดตั้งสวนสัตว์

หากพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัดสุโขทัย โดยวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ ความเห็นของประชาชนในระดับต่างๆ ของจังหวัด ตลอดจนความเห็นของคนในพื้นที่ผู้ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง คณะวิจัยเห็นว่า พื้นที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะจัดตั้งสวนสัตว์ได้ แต่จะต้องเป็นส่วนสัตว์ที่จัดตั้งตามสภาพสภาพพื้นที่และวิถีชีวิตของชุมชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลลา ชินพงศ์. (2532). การประเมินมูลค่าทางนันทนาการ : กรณีศึกษาสวนจตุจักร. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). การจัดการการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2551
จาก <http://tat8.com/thai/activities/textmanage.html>.
- จิรายุ ทรัพย์สิน. (2540). เอกสารสอนชุดวิชาสังคมศึกษา 4 (เล่ม 2). กรุงเทพฯ : สารมวลชน.
- จำรอง เงินดี. (2534). เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รุจิพร ทองดีพันธุ์. (2539). การสื่อสารการตลาดเพื่อการพัฒนาองค์การสวนสัตว์ในพระบรม
ราชูปถัมภ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ธนภัทร พงษ์ภมร. (2548). ความเหมาะสมของการจัดการไนท์ซาฟารี ณ สวนสัตว์เปิดเขาเขียว.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธีเรก วิทยาอุทร. (2549). ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สรรพสามิตในเขตพื้นที่สำนักงานสรรพสามิตภาค
ที่ 16 ที่มีต่อการบริหารงานหลังการปฏิรูประบบราชการของกรมสรรพสามิต พ.ศ.2545.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ อุดรดิตต์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์.
- นพมาศ วีระเวทิน. (2539). จิตวิทยาสังคมกับชีวิต(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- นิคม จารุมณี. (2536). การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : โอเดียนส
โตร์

- รสคุณธ์ จุยก้าวงค์. (2545). การพัฒนาการประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวของสวนสัตว์เชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ วิชาเศรษฐศาสตร์. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ระวีวรรณ สอนจันทร์. (2538). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและสถานภาพ
ของสตรีไทยของนักศึกษาวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานจังหวัดสุโขทัย กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร. (ม.ป.ป.). ข้อมูลทั่วไปจังหวัด
สุโขทัย. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2551 จาก http://www.sukhothai.go.th/data/data_01.htm.
- องค์การสวนสัตว์. (2545). แผนรัฐวิสาหกิจ 5 ปี 2545 – 2549. กรุงเทพฯ : องค์การสวนสัตว์ในพระบรม
ราชูปถัมภ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- องค์การสวนสัตว์. (2546). แผนปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน. กรุงเทพฯ : องค์การสวนสัตว์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- อรชุนา ศรีนุ้ม. (2546). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวชนในการเยี่ยมชมสวนสัตว์เชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ วิชาเศรษฐศาสตร์. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

**แบบบันทึกข้อมูลเชิงเอกสาร
ด้านสถานะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพเศรษฐกิจ
ที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์**

แบบบันทึกข้อมูลเชิงเอกสาร
ด้านสถานะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพเศรษฐกิจ
ที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์

ข้อมูลจังหวัด สุโขทัย นครสวรรค์ สุรินทร์ ราชบุรี
 วันที่บันทึก

ประเด็น / คำนึงถึง	รายละเอียดข้อมูล	หมายเหตุ / ข้อสังเกต
ด้านสถานะแวดล้อม		
1. สภาพทางภูมิศาสตร์		
- ขนาดและที่ตั้ง		
- เขตการปกครอง		
- ลักษณะภูมิประเทศ		
- ลักษณะภูมิอากาศ		
2. ทรัพยากรธรรมชาติ		
- ทรัพยากรป่าไม้/ สัตว์ป่า		
- ทรัพยากรดิน		
- ทรัพยากรน้ำ		
3. อื่น ๆ		
จำนวนนักท่องเที่ยว		
- จำนวนนักท่องเที่ยว		
- รายได้จากการท่องเที่ยว		
แหล่งท่องเที่ยว		
1. ประเภทแหล่งท่องเที่ยว		
- ธรรมชาติ		
- ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ- สถาน และศาสนา		
- ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม		

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและศึกษาผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อม
ในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ : กรณีศึกษาบริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง)
ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและศึกษาผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมใน
การจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ : กรณีศึกษาบริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย
อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ ประกอบด้วยคำถาม 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและผลกระทบต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่
2. วิธีการตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามความเป็นจริง และตอนที่ 2 ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน
3. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนทุกข้อคำถามตามความเป็นจริง

ขอขอบคุณ

วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริง

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....

- ประชาชน
- นักท่องเที่ยว
- นักเรียน
- ผู้ปกครองนักเรียน
- ครูและผู้บริหารระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- นิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
- อาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา

2. เพศ

- ชาย
- หญิง

3. อายุ

- 1) น้อยกว่า 15 ปี
- 2) 15 - 24 ปี
- 3) 25 - 34 ปี
- 4) 35 - 44 ปี
- 5) 45 - 54 ปี
- 6) 55 ปี ขึ้นไป

4. ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในพื้นที่

- 1) 0 - 5 ปี
- 2) 6 - 10 ปี
- 3) มากกว่า 10 ปี

5. ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด

- 1) ไม่ได้เรียนหนังสือ
- 2) ประถมศึกษา
- 3) มัธยมศึกษาตอนต้น
- 4) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
- 5) อนุปริญญา / ปวส.
- 6) ปริญญาตรี
- 7) ปริญญาโท
- 8) ปริญญาเอก

6. อาชีพ

- 1) เกษตร/ประมง
 2) พนักงานบริษัท/รับจ้าง
 3) แม่บ้าน
 4) ค้าขาย/ธุรกิจ
 5) ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 6) นักเรียน/นักศึกษา
 7) ว่างาน
 8) อื่นๆ ระบุ).....

7. รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือน

- 1) น้อยกว่า 2,500 บาท
 2) 2,501 – 5,000 บาท
 3) 5,001 – 7,500 บาท
 4) 7,501 – 10,000 บาท
 5) 10,001 – 15,000 บาท
 6) 15,001 – 20,000 บาท
 7) 20,001 – 25,000 บาท
 8) 25,001 – 50,000 บาท
 9) มากกว่า 50,000 บาท

8. สถานภาพทางเศรษฐกิจ

- 1) รายได้น้อยกว่ารายจ่าย
 2) รายได้เท่ากับรายจ่าย
 3) รายได้มากกว่ารายจ่าย

9. ท่านเคยรับฟังข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสวนสัตว์หรือไม่

- 1) เคย
 2) ไม่เคย

ถ้าเคย ได้รับฟัง/รับรู้จากสื่อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) หนังสือพิมพ์
 2) วิทยุ โทรทัศน์
 3) อินเทอร์เน็ต
 4) โบปลิว/ป้ายประกาศ/แผ่นพับ
 5) เพื่อน หรือคนในครอบครัว
 6) อื่น ๆ ระบุ).....

10. ท่านเคยไปเที่ยวสวนสัตว์หรือไม่

- 1) เคยไป ประมาณครั้งต่อปี
 2) ไม่เคย

ถ้าเคยไป ท่านไปกับใคร

- 1) ครอบครัว
 2) เพื่อน /เพื่อนร่วมงาน
 3) องค์กร/หน่วยงาน
 4) อื่น ๆ (ระบุ)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง)
ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. ท่านคิดว่าการจัดตั้งสวนสัตว์บริเวณทุ่งทะเลหลวง ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย มีความพร้อมเชิงพื้นที่และปัจจัยที่เอื้อในการจัดตั้งสวนสัตว์มาก / น้อยเพียงใด					
1.1 มีเนื้อที่/พื้นที่เพียงพอต่อการจัดตั้งสวนสัตว์					
1.2 พื้นที่ในการจัดตั้งสวนสัตว์มีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสม					
1.3 มีสภาพภูมิประเทศ/ภูมิอากาศที่เหมาะสม					
1.4 มีแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำธาร ห้วย คลอง					
1.5 ความเหมาะสมของทำเล ที่ตั้งสวนสัตว์บริเวณสวนป่าเขาบิน					
1.6 การคมนาคมขนส่ง/การเดินทางมีความสะดวก					
1.7 มีความพร้อมเกี่ยวกับระบบไฟฟ้า					
1.8 มีความพร้อมเกี่ยวกับระบบประปา					
1.9 การติดต่อสื่อสาร (โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต)					
1.10 การกำจัดขยะมูลฝอย/การบำบัดน้ำเสียในบริเวณที่ตั้งสวนสัตว์					
1.11 การรักษาความปลอดภัย					
1.12 มีความพร้อมด้านบริการโรงแรมที่พักของนักท่องเที่ยว					
1.13 มีความพร้อมด้านบริการร้านอาหาร/ร้านขายของที่ระลึก/ร้านค้า/ห้างสรรพสินค้า					
1.14 มีความพร้อมด้านมัคคุเทศก์ / ผู้นำเที่ยว					
1.15 ความพร้อมของศูนย์ให้บริการข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว					

ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
2. บทบาท/หน้าที่หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ที่ควรสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์					
2.1 ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวสวนสัตว์					
2.2 สนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดตั้งสวนสัตว์					
2.3 สนับสนุนบุคลากรผู้มีความรู้/ความสามารถในการดำเนินงาน					
2.4 ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในจังหวัด/สวนสัตว์					
2.5 พัฒนาจังหวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จัก					
2.6 สร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรภาครัฐ/เอกชนเพื่อช่วยเหลือส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว					
2.7 ส่งเสริมให้เกิดร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการดูแล/พัฒนาสวนสัตว์ของจังหวัด					
2.8 พัฒนาสวนสัตว์ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					
3. หน่วยงานที่ควรมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัด					
3.1 สำนักงานจังหวัด					
3.2 องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น					
3.3 ประชาสัมพันธ์จังหวัด					
3.4 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตในจังหวัด					
3.5 สำนักงานป่าไม้จังหวัด					
3.6 สำนักงานประมงจังหวัด					
3.7 ตำรวจท่องเที่ยว					
3.8 หอการค้าจังหวัด					
3.9 บริษัทเอกชน					
3.10 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด					
3.11 สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด					
3.12 อื่น ๆ ระบุ					

ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
4. ชุมชนของท่านควรมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสวนสัตว์อย่างไร					
4.1 มีส่วนร่วมเสนอความเห็นในการริเริ่มจัดตั้งสวนสัตว์					
4.2 มีส่วนร่วมในการประเมินศักยภาพของจังหวัดในการจัดตั้งสวนสัตว์					
4.3 มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนดำเนินการจัดตั้งสวนสัตว์					
4.4 มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสวนสัตว์					
4.5 มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวสวนสัตว์					
4.6 คนในชุมชนได้รับสิทธิประโยชน์พิจารณาเข้าเป็นพนักงานของสวนสัตว์					
4.7 มีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสวนสัตว์					
5. ผลกระทบที่คาดว่าชุมชนจะได้รับหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัดของท่าน					
5.1 สิ่งแวดล้อมบริเวณทำเลที่ตั้งสวนสัตว์มีการพัฒนาขึ้น					
5.2 สิ่งแวดล้อมในจังหวัดดีขึ้น					
5.3 มีอาชีพหลากหลายมากขึ้น					
5.4 ที่ดินมีราคาสูงขึ้น					
5.5 พื้นที่/ที่ดินของชุมชนหรือประชาชนอาจมีโอกาสดูถูกเวนคืน					
5.6 เปิดโอกาสให้มีการลงทุนเพิ่มขึ้น					
5.7 ช่วยให้เกิดการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ฯลฯ					
5.8 เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้รับการพัฒนาอาชีพใหม่ ๆ ด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น มัคคุเทศก์					

ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
5.9 เด็ก เยาวชน บุคคลในชุมชนมีโอกาสในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมากขึ้น					
5.10 มีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม					
5.11 มีนักท่องเที่ยวในจังหวัดมากขึ้น					
5.12 ได้รับผลกระทบจากการอพยพเคลื่อนย้ายของแรงงานต่างถิ่น					
6. ประโยชน์ในการจัดตั้งสวนสัตว์					
6.1 ประโยชน์ด้านการศึกษา					
6.1.1 ทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี					
6.1.2 เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์รวมทั้งพืชพันธุ์ต่าง ๆ					
6.1.3 เป็นแหล่งรวบรวมความรู้เกี่ยวกับสัตว์ในพื้นที่และจากต่างพื้นที่					
6.1.4 เป็นแหล่งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสัตว์ในด้านต่าง ๆ					
6.2 ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว					
6.2.1 เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ					
6.2.2 สวนสัตว์สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติให้มาเที่ยวในจังหวัดของท่าน					
6.2.3 สวนสัตว์ทำให้จังหวัดของท่านเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป					
6.2.4 การจัดตั้งสวนสัตว์เป็นทางเลือกใหม่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด					

ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
6.3 ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ					
6.3.1 มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียง					
6.3.2 เศรษฐกิจในจังหวัดมีการหมุนเวียนและมีความคล่องตัวมากขึ้น					
6.3.3 การจัดตั้งสวนสัตว์เป็นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีคุณค่า					
6.3.4 การจัดตั้งสวนสัตว์นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มด้านเศรษฐกิจ					
6.4 ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
6.4.1 การท่องเที่ยวสวนสัตว์ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม					
6.4.2 เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ช่วยปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนรุ่นใหม่ตระหนักและเห็นคุณค่าสิ่งแวดล้อม					
6.4.3 เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์ไม้หายากของท้องถิ่นและประเทศ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบล

บ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน แล้วกรอกข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริง

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการจัดตั้งสวนสัตว์บริเวณอำเภอหนองบัว บริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

เห็นด้วยให้มีการจัดตั้ง (โปรดระบุเหตุผล)

เพราะ.....

ไม่เห็นด้วย(โปรดระบุเหตุผล)

เพราะ.....

2. ถ้าจังหวัดของท่านมีการจัดตั้งสวนสัตว์ ท่านต้องการให้เป็นสวนสัตว์แบบใด

สวนสัตว์เปิด

สวนสัตว์ที่จัดแสดงเฉพาะประเภทของสัตว์

ซาฟารี

อื่น ๆ (ระบุ)

เพราะ.....

3. ท่านต้องการให้มีกิจกรรมใดบ้างในสวนสัตว์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

การแสดงโชว์ของสัตว์

กิจกรรมคนก

กิจกรรมส่องสัตว์

กิจกรรมผจญภัย

ศึกษาพืชพันธุ์ธรรมชาติ

กิจกรรมทางน้ำ

กิจกรรมวอล์คเกอร์ลี่

อื่น ๆ (ระบุ)

4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์ในบริเวณทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์

ความคิดเห็นของประชาชนและผลกระทบต่อสถานะแวดล้อม
ในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่จังหวัดสุโขทัย

3. ท่านคิดว่า การจัดตั้งสวนสัตว์ในตำบล.....อำเภอ
- จังหวัดชุมชนควรมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง

4. ท่านคิดว่า ตำบล/อำเภอ/จังหวัด มีความพร้อมในการจัดตั้งสวนสัตว์ มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด หรืออย่างไร

5. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร.ชาตรี ไสภณบรรณารักษ์
2. อ.วราภรณ์ ทนงศักดิ์
3. อ.วีระศักดิ์ บุญญาพิทักษ์

คณะนักวิจัย

1. ดร.จรีน สิริ
2. ดร.ชาติรี ไสภณบรรณารักษ์
3. ดร.สุธาสิณี บุญญาพิทักษ์
4. ดร.พรพันธุ์ เขมภูณาศัย
5. อาจารย์ชวนพิศ ชุมคง
6. อาจารย์สุภรณ์ พิณสุวรรณ
7. อาจารย์ปาริฉัตร ตู่คำ
8. นางนฤมล สุขเนาวัฒน์
9. นางสาวดารารัตน์ อินทรพัฒน์
10. นางสาวกนกอร จันทโชติ